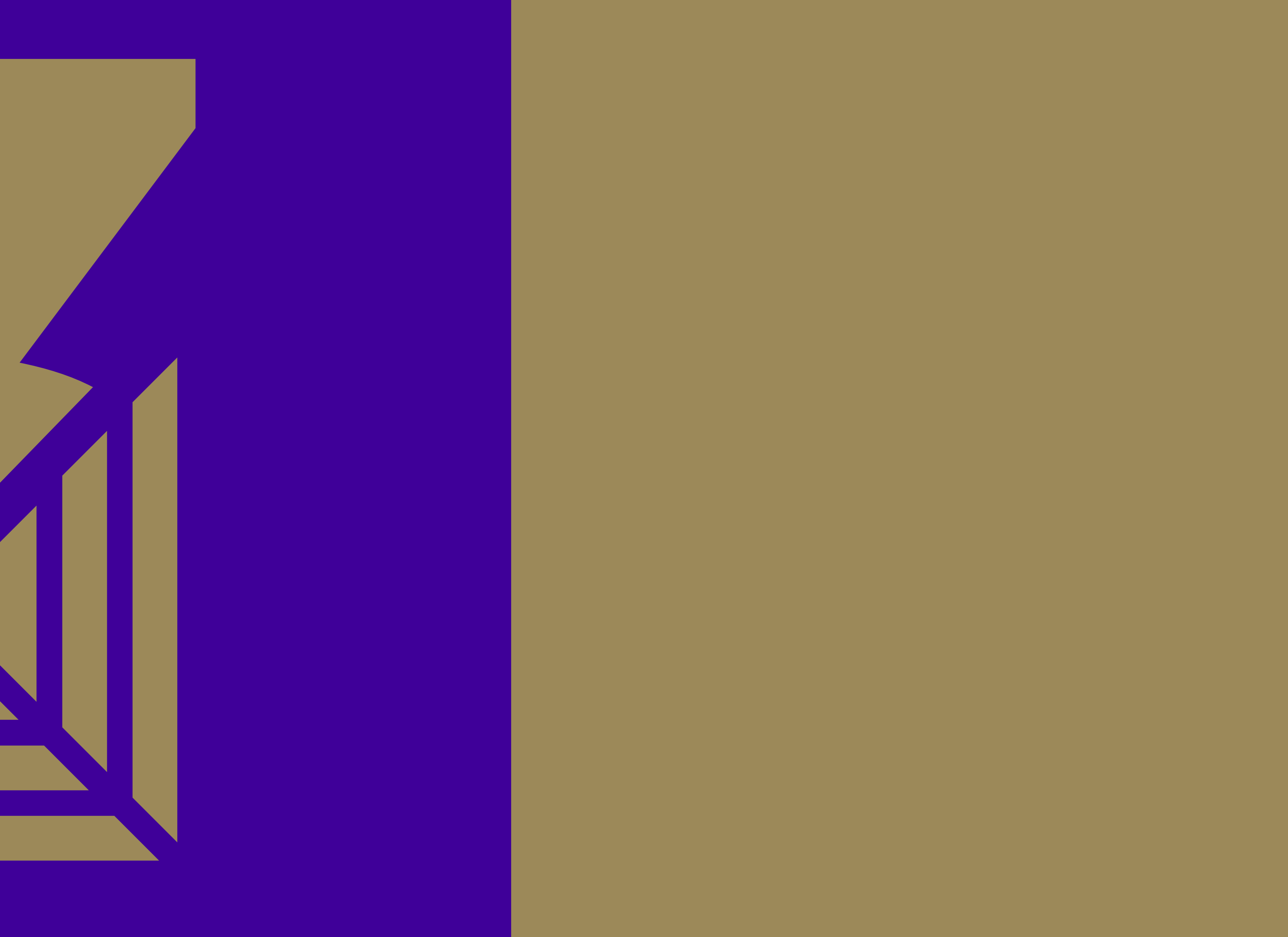

INTEGRATED SCIENCE 2023

UNIVERSITY OF
BIRMINGHAM

INDIA REVIEW 2023

3 ● **BUNDESHANDEH**

1. Voorwoord directie	8
2. Bericht van de raad van toezicht	14
3. Over Bonnefanten	20
Onze missie en visie	21
Profiel	22
4. Collectiepresentaties, tentoonstellingen en activiteiten	26
Collectiepresentaties	28
Tijdelijke tentoonstellingen	34
Pop-ups en Bonnefanten Free Fridays	78
Educatie en publieksbegeleiding	100
YOUNG OFFICE	108
Museumshop, ticketbalie en Kunstuitleen	112
5. Collectie, onderzoek en publicaties	114
Collectiebeheer	116
Bruiklenen	120
Aanwinsten en schenkingen	122
Publicaties	134
6. Communicatie, development en relatiebeheer	136
Communicatie, development en relatiebeheer	138
Netwerken & partners	142
7. Organisatie	146
Organisatie	148
Bonnefanten en de Codes	152
8. Financieel verslag	158

What a year!

2023 was voor het Bonnefanten in menig opzicht een spannend jaar. Het was het eerste jaar na de pandemie waarin we weer voltijds konden draaien. Met veel enthousiasme hebben we alle registers opengetrokken om ons publiek weer de betekenisvolle culturele ervaringen te bieden die juist in onzekere tijden, als gevolg van geopolitieke turbulentie, zoveel troost en houvast kunnen brengen. Dankzij de BIS-bijdrage konden we speciaal investeren in doelgerichte context- en outreach programmering bij onze verrassende collectiepresentaties en tijdelijke tentoonstellingen, in co-creatie met een diversiteit aan gemeenschappen waarvoor we relevant willen zijn. In de overtuiging dat we met onze programmering bijdragen aan de verbinding tussen mensen en aan meer begrip voor verschillende culturen en achtergronden. We willen de blik verruimen. Ogen openen. Een inclusief kompas zijn en mensen helpen de wereld waarin we leveren beter te begrijpen. De kracht van kunst is onze sleutel.

Mede dankzij de impulsen in onze context- en outreach programmering bereikten we een record aantal van maar liefst 154.000 bezoekers! Daar zijn we trots op.

Signalerend en voorbeeldstellend

De basis van alles is onze signalerende artistieke koers, die ook in 2023 weer garant stond voor spraakmakende tentoonstellingen en voorbeeldstellende aanwinsten. We oogsten veel lof voor ons programma, dat soms ook emotionele reacties losmaakte, zoals bij de tentoonstellingen *The Other Side of Silence* van Hrair Sarkissian, *Visions of Possibilities* van Patricia Kaersenhout en *Shinkichi Tajiri: The Restless Wanderer*. Positieve respons was er ook op de tentoonstellingen *Tussen Kunst en Kopie*, *A Room of One's Own*, *Wires Crossed* van Ed Templeton, *Kunst op drift* en de educatieve tentoonstelling **BINNENSTEBUITEN**.

Bis bis bis

Dankzij de BIS-bijdrage brachten we met ons Bonnefanten Pop-up museum kunst bij een overwegend nieuw publiek. Op Pinkpop, festival Cultura Nova en cultuurfestival MAAS!. Bij de tentoonstellingen in het 'moederschap' in Maastricht konden we performances, workshops, debat of lezingen aanbieden die verdieping boden en het perspectief verruimden. Ook de Bonnefanten Free Fridays waren dit jaar weer drukbezochte, ontroerende edities waarbij we intensief samenwerkten met allerlei partners. Echt samen en voor, door én met het publiek. We ontvingen bezoekers die zelden of nooit in een museum komen. Als eerste museum in Limburg herdachten en vierden we Ketj Koti. Een historisch moment.

Nieuwe aanwinsten en collectie op reis

De collectie werd in het afgelopen jaar verrijkt met verschillende spectaculaire aanwinsten. Zoals twee werken van Małgorzata Mirga-Tas uit haar spraakmakende Venetië-serie *Re-enchanting the World*, Patricia Kaersenhouts *Le retour des femmes colibris*, *Of Men and Gods and Mud* van Ali Cherri, *Passion Teapots and the Birth of Al Hamza* en *On Fire* van Mounira Al Solh die aangekocht kon worden dankzij een schenking van de Vrienden van het museum. Daarnaast mochten we bijna 80 schenkingen toevoegen aan onze collectie, waaronder de maquette van de Russian Box van Aldo Rossi en *The Shooting at Watou* van Folkert de Jong. Bijna 90 werken uit onze collectie reisden voor tijdelijke tentoonstellingen naar verschillende musea. Van Den Bosch tot Minneapolis en van Gent tot Denver.

Daar doen we het voor!

Al dit mooie werk kunnen wij alleen realiseren met subsidies, fondsen en gulle bijdragen. Allereerst zijn wij de Provincie Limburg en het ministerie van OCW dankbaar voor hun duurzame basissteun. Zonder hen geen verrassend en goed functionerend kunstmuseum in het Zuiden van Nederland! Dat de BIS-bijdrage en de matching daarvan door de Provincie hard nodig zijn om

van het Bonnefanten een groter succes te maken, moge duidelijk zijn. Zonder die gelden geen pop-up museum, contextprogrammering, multi-zintuigelijke rondleidingen of Free Fridays. Terwijl die nu juist zorgen voor het slechten van de drempels! Succes dat smaakt naar meer! Provincie Limburg en Gemeente Maastricht danken wij in het bijzonder ook voor hun tegemoetkoming in de exorbitant toegenomen energiekosten.

Dankzij hen

Dankzij de bijdragen van het Mondriaan Fonds en de VriendenLoterij konden we verschillende topwerken verwerven voor onze collectie. Met behulp van stichting Bonhomme Tielens hebben we Limburgs erfgoed kunnen restaureren. En zonder Fonds 21, Fonds 21 Extra en Cultuurmakers Maastricht krijgen talentvolle jongeren niet de kansen die we hen nu kunnen bieden. Dan hebben we nog niet al die andere bijdragen genoemd voor tentoonstellingen, publicaties, programmaonderdelen: Fonds 21 (opnieuw), ZUYD Hogeschool, Gemeente Maastricht, Centraal Museum, het Cultuurfonds en Zabawas. Ondersteuning voor de Kunstuitleen kwam van Gemeente Sittard-Geleen en Gemeente Roermond. Tot slot zijn we ook dit jaar weer heel trots op onze mecenasen, de Vereniging Vrienden van het Bonnefanten en particuliere gevers die het museum een warm hart toedragen. We besluiten uiteraard met het publiek. Afgelopen jaar hebben we zo'n 154.000 bezoekers mogen ontvangen. Jong, oud, uiteindelijk doen we het allemaal voor hen. En voor de kunst!

Bonnefanten. Zo heb je het nog nooit bekeken

Wie van buitenaf naar het museum kijkt kan zich gemakkelijk een indruk vormen van wat we doen op het gebied van tentoonstellingen, collecties en dynamische publieksactiviteiten. Wat echter minder bekend is, is wat er allemaal achter de schermen bij komt kijken aan dagelijks werk om al dat moois voor elkaar te krijgen. De zorg voor onze collectie en kunstenaars, al die tentoonstellingen, activiteiten, events en het bijhorende werk, worden met

liefde georganiseerd en uitgevoerd door een ijzersterk team dat inmiddels ruim 50 collega's telt. Wij zijn hen veel dank verschuldigd voor hun inzet, toewijding en veerkracht.

Verrassend, inspirerend en geëngageerd

Ook in 2024 staat dit team garant voor een verrassend, inspirerend en geëngageerd programma voor jong en oud. Passend bij de eigen(wijze), signalerende koers die we als Bonnefanten varen, met oude, moderne en hedendaagse kunst, kunstenaars en activiteiten die je prikkelen om de wereld om je heen anders te beleven. Bovendien is niet alleen het museum een bezoek waard, ook onze shop is uniek, net als ons museumcafé met heerlijk uitzicht op de Maas. En we zijn ook nog eens het enige museum in Nederland dat kunst uitleent.

Wij hopen dat dit jaarverslag zal bijdragen aan een beter begrip van de omvang en de complexiteit van het werk dat aan de basis ligt van de activiteiten die wij organiseren ten dienste van de gemeenschap. Hoewel het succes van onze additionele publieksactiviteiten een belofte voor de toekomst is, zullen we er in deze tijd van extreme kostenstijgingen voor moeten waken dat we blijven investeren in de basis, zodat we onze kerntaken van tentoonstellen en collectioneren op het juiste niveau kunnen blijven uitoefenen. Die vormen immers onze raison d'être, waarvan de additionele publieksactiviteiten een afgeleide zijn.

Wij danken ten slotte de leden van onze raad van toezicht voor het vertrouwen en voor het feit dat zij ons op alle fronten scherp houden en met raad en daad bijstaan.

Stijn Huijts

Algemeen en artistiek directeur

Peggy van Sebillen

Adjunct-directeur

Trots

We zijn trots op de ruim 154.000 bezoekers die in 2023 hebben kunnen genieten van ons museum. Bonnefanten draagt bij aan de aantrekkelijkheid van Maastricht en de omliggende Euregio. De directie en het team weten tegelijkertijd een verrassend kunstklimaat te borgen in Limburg en ver daar buiten. De eigenzinnige en signalerende koers wordt nationaal en internationaal herkend. De vaste collectie en de fantastische tentoonstellingen van o.a. Hrair Sarkissian, Piet Killaars, Lydia Schouten, Marijke Stultiens, Ed Templeton, Patricia Kaarsenhout en Shinkichi Tajiri. Het doet ons goed om te zien dat de binnen- en buitenlandse pers veelvuldig en bijzonder positief reageert op deze tentoonstellingen. De vele activiteiten zoals Museumnacht en de gratis toegankelijke Bonnefanten Free Fridays zorgen bovendien voor een nieuw, breed en divers publiek.

Raad van toezicht

Het Bonnefanten wordt bestuurd volgens het raad-van-toezicht-model, waarbij de directie verantwoordelijk is voor de dagelijkse sturing en de raad van toezicht toeziet op het beleid van de directie. De raad van toezicht staat de directie met raad en daad bij en heeft een belangrijke klankbordfunctie. De leden beschikken allen over één of meer van de volgende competenties: financieel-economische deskundigheid, HRM- en bedrijfskundige deskundigheid, juridische deskundigheid, kunst- en cultuurhistorische deskundigheid, deskundigheid op het gebied van marketing & communicatie, ervaring met de politiek-bestuurlijke context en affiniteit met de markt/commerciële sector.

De raad van toezicht bestaat eind 2023 uit:

- Petra Stienen (voorzitter)
- Lieve Schouterden
- Marian Duff
- Bastiaan Klomp
- Sem Wigman
- Britte Sloothaak

Codes

De raad van toezicht volgt de Governance Code Cultuur, die staat voor goed bestuur, adequaat toezicht en transparante verantwoording. Tevens volgt hij de Code Diversiteit & Inclusie, is zich bewust van de Fair Practice Code en onderschrijft de Ethische Code voor Musea.

De raad van toezicht ziet erop toe dat de codes zo goed mogelijk gevolgd worden.

Vergaderingen en bijeenkomsten

De raad van toezicht vergaderde in 2023 vier keer.

De leden waren ook in 2023 regelmatig aanwezig bij openingen van tentoonstellingen, events en pop-up musea. De raad van toezicht vergaderde 22 maart, 28 juni, 13 september en 13 december. De auditcommissie, directie en financial controller bespraken de cijfers steeds vóór de vergaderingen. Voor een finale controle van de jaarrekening vond er buiten de reguliere vergadering regelmatig overleg plaats. Net als op 25 september waarin het werkplan en de begroting 2024 uitgebreid besproken zijn. Naast de artistieke koers waren de belangrijkste onderwerpen de exorbitante energierekening en de nieuwe BIS-periode. Verder vergaderde de raad van toezicht met de medewerkersvertegenwoordiging (mvt) op 28 juni en 13 december. Een afvaardiging van de raad was aanwezig bij het bestuurlijk overleg met de gedeputeerde en ambtenaar van de Provincie Limburg op 18 april en 28 november. Net als bij het monitorgesprek met de Raad voor Cultuur in Den Haag op 19 juni.

Accountantswissel

In mei is een uitgebreid programma van eisen opgesteld in het kader van de aanbesteding voor een nieuwe accountant. Vijf bureaus zijn gevraagd een offerte uit te brengen. Met vier potentiële accountants zijn kennismakingsgesprekken geweest. Op basis van prijs-kwaliteit is gekozen om afscheid te nemen van RSM. De nieuwe accountant, die dit jaarverslag controleert is BPV Accountants & Belastingadviseurs B.V. Met hen is een contract getekend voor vier jaren. De interim-controle heeft in het najaar plaatsgevonden. Daarvan is op 1 december verslag uitgebracht.

Nieuw raadslid

Kitty Zijlmans nam in het eerste kwartaal na ruim 8 jaar afscheid van de raad van toezicht. Een selectiecommissie van de raad en de directie zette in december 2022 de werving voor een nieuw raadslid met een kunsthistorisch profiel in gang in de vorm van een open procedure. Gesprekken vonden in januari plaats en begin februari is de kandidatuur van het beoogde lid voorgelegd aan Gedeputeerde Staten. Per 22 maart is Britte Sloothaak benoemd tot opvolger van Kitty Zijlmans.

Zelfevaluatie

In september 2023 rondde de raad van toezicht de jaarlijkse zelfevaluatie af. Er is bij de leden een duidelijk beeld van de verschillende individuele verantwoordelijkheden en van de raad van toezicht als geheel. Positief is de diversiteit van de raad. Er is sprake van een evenwichtige spreiding van deskundigheid en maatschappelijke betrokkenheid. De raad ervaart de relatie met de directie als open, eerlijk en efficiënt. De uitdagingen die horen bij de algemene exploitatie, de exorbitant toegenomen energiekosten en de gevolgen voor de begroting vergen extra veel tijd van de raad.

Remuneratie

De raad van toezicht draagt ook zorg voor de evaluatie en het functioneren van de (statutaire) directie. De bezoldiging van de statutaire directie valt binnen de kaders van de Wet Normering Topinkomens. Op 13 december vond het jaargesprek met de algemeen en artistiek directeur plaats in aanwezigheid van de voorzitter van de remuneratiecommissie, Lieve Schouterden, en voorzitter van de raad van toezicht, Petra Stienen.

Bestuursverslag en jaarrekening

De raad van toezicht heeft het bestuursverslag en de jaarrekening 2023 vastgesteld. Vaststelling van de jaarrekening strekt tot decharge van de directie voor het beheer en van de leden van de raad van toezicht voor hun toezicht daarop. Wij kunnen ons verenigen met het in de jaarrekening opgenomen voorstel van resultaatbestemming.

Kortom, de raad van toezicht is de directie, het team en vrijwilligers bijzonder dankbaar voor hun inzet in 2023. Samen zijn ze erin geslaagd om er in een weerbarstige economische tijd toch een recordjaar voor ons museum, ons publiek en onze medewerkers van te maken.

Petra Stienen

Voorzitter raad van toezicht

Onze missie en visie

Missie (hier staan we elke dag voor op)

Met onze onderscheidende collecties oude, moderne en hedendaagse kunst én onze signalerende en geëngageerde tentoonstellingen en activiteiten inspireert en verrijkt het Bonnefanten een breed en divers publiek. Regionaal, nationaal en internationaal. We zorgen goed voor onze collectie. We nodigen uit om te ontdekken, verruimen blikken, openen ogen en verrassen. We bieden een inclusief kompas en helpen de wereld waarin we leven beter te begrijpen. Zeker als het gaat om urgente thema's als klimaat, racisme, identiteit, diversiteit en polarisatie. We zijn nieuwsgierig naar het prisma aan perspectieven, ook buiten onze organisatie. We werken graag samen. Als team, met kunstenaars, gemeenschappen, onderwijs, partners en bezoekers. Want samen is meer. Duurzaamheid is een randvoorwaarde bij onze omgang met mensen en middelen. We zijn springplank voor talent. Met kunst als sleutel halen we de wereld naar Limburg en brengen Limburg naar de wereld. We brengen kunst naar andere musea, schoolklassen, kantoren en huiskamers. We maken stad en regio extra aantrekkelijk en dragen zo bij aan de economie.

Visie (dit is waarin wij geloven, onze overtuiging)

Als publieke instelling voert het Bonnefanten zijn kerntaken uit ten dienste van de gemeenschap. We stimuleren dan ook graag het gevoel van 'eigenaarschap' bij de meest uiteenlopende doelgroepen. Met onze collecties en presentaties zorgen we voor verbindingen tussen de kunst en de gemeenschappen waarvoor die een rol als betekenisgever kan spelen. We zien inspiratiekracht in de materiële en immateriële kwaliteiten die kunst ons biedt: esthetische idealen, creatieve intelligentie, diversiteit, originaliteit en onafhankelijke kritische reflectie. Met die kracht dagen we mensen uit én helpen we ze om zich mondig en weerbaar te verhouden tot de wereld waarin we leven. De momenten waarop dat lukt dragen bij aan verdraagzaamheid en verbinding. Ons museum is een plek

WELKOM BIJ DE VERBODEN, VERBODEN, VERBODEN, VERBODEN

Collectiepresentaties

Unieke middeleeuwse sculpturen uit het Maasgebied

Tot de vaste waarden van het museum behoort de collectie middeleeuwse houtsculptuur uit de 13e tot en met de 16e eeuw. Het geografisch accent ligt op de regio Brabant en het Maasland met in de hoofdrol werk van de Meester van Elsloo en Jan van Steffeswert. Uit de Romaanse en de vroege Gotische periode zijn maar weinig houten beelden uit het Maasgebied overgeleverd. Toch kan aan de hand van enkele bewaard gebleven voorbeelden worden vastgesteld dat, behalve de steensculptuur, ook de houtsculptuur hier gedurende deze periode tot grote bloei was gekomen. Tegen het einde van de middeleeuwen kent de houtsculptuur in het Maasgebied een grote ontwikkeling. De Meester van Elsloo en Jan van Steffeswert speelden in deze bloeiperiode een belangrijke rol.

De Meester van Elsloo, een anonieme (groep) beeldsnijder(s), dankt zijn noodnaam aan de plaats Elsloo, alwaar zich in de Augustinuskerk zijn belangrijkste werk bevindt, een indrukwekkende Anna-te-Drieën.

De Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffeswert (ca. 1460 - ca. 1531) was zijn tijd ver vooruit door zijn werk niet alleen van een meesterteken te voorzien, maar bovendien ook te signeren. Zo zijn van hem tot dusver 14 gesigneerde werken bekend. Hoogtepunten in onze collectie vormen een staande *Vrouwelijke Heilige* uit 1501, een *Knielende Maria Magdalena* uit ca. 1525 en de in 2020 verworven *Rijk aangeklede dame* uit 1510.

Toonaangevende laatmiddeleeuwse schilderij uit de Nederlanden

Religieuze taferelen uit toonaangevende ateliers voeren de boventoon in deze opstelling. Er zijn schilderijen te zien van Pieter Coecke van Aelst en van Antwerpse Maniëristen, zoals de Meester van 1518.

Typische 17e-eeuwse schilderij uit de Nederlanden

Typisch voor de Nederlandse 17e eeuw zijn de verschillende genres in de schilderkunst, zoals het landschap, portret, stilleven en dierstuk. Bonnefanten toont hier schilderijen van Peter Paul Rubens, Henri de Fromantou en Melchior d'Hondecoeter.

Topstukken uit de vroege Italiaanse schilderij

In de verzameling Italiaanse schilderij ligt het accent op de Noord-Italiaanse regio's van Milaan en Venetië, en op Toscane. Tot de topstukken in de collectie behoren de werken van Andrea Vanni, Jacopo del Casentino en Carlo Crivelli. De verzameling Italiaanse schilderijen in het Bonnefanten bestaat uit panelen die vervaardigd zijn in de periode 1300-1600. Het merendeel is afkomstig uit Siena, Florence en Venetië, de belangrijkste centra van schilderij in Italië in die tijd. Voorbeelden zijn het werk van de Sienese schilder Sano di Pietro, van Francesco Melzi, van Marco Marziale, van Andrea Vanni en Giovanni del Biondo.

Schatkamer verzamelaar Neutelings

De Collectie Neutelings omvat het legaat van Willem Neutelings (1916-1986), die zich vanaf de jaren 60 toelegde op het verzamelen van middeleeuwse religieuze kunstvoorwerpen. Hij selecteerde op basis van esthetische, kwalitatieve gronden en zijn beslissingen waren vaak religieus gemotiveerd. Henk van Os, oud-directeur van het Rijksmuseum omschreef de collectie als "van uitzonderlijke kwaliteit en diversiteit, en met kennelijke liefde en zorg bijeengebracht". De collectie bestrijkt de West-Europese (klein) sculptuur van de middeleeuwen en laat zich onderverdelen in een aantal deelgebieden: Frans emaille uit de regio Limousin, Parijse en Noord-Franse meerluikjes, panelen uit albasten retabels uit de omgeving van Nottingham, marmer- en steensculptuur uit Frankrijk, Duitsland en de Nederlanden en

Meester van Elsloo, *Pieta*, ca. 1500.
©Collectie Bonnefanten/Peter Cox,
langdurig bruikleen Parochiekerk
H. Jacobus de Meerdere, Hunsel.

Pieter Coecke van Aelst, *Heilige Familie*, 1525. ©Collectie Bonnefanten/Peter Cox

Henri de Fromantou, *Stilleven met een kan van chinees porselein, druiven, walnoten, roemer, perziken en een*

kled op een marmeren tafel, ca. 1670. ©Collectie Bonnefanten/Peter Cox

houten retabels en -fragmenten uit Vlaanderen en Brabant. Willem Neutelings was zich sterk bewust van de uniciteit van zijn verzameling en droomde zelfs van een eigen museum. In samenwerking met zijn erfgenamen lieten wij die wens in vervulling gaan in de vorm van een eigen schatkamer Neutelings in het Bonnefanten.

Maastrichts zilver - Zilver met Schwung

Maastricht neemt in de zilversmeedkunst een bijzondere positie in. Vanaf de vroege 14e eeuw werken er zilversmeden in Maastricht. Veel van wat zij maakten is door oorlogshandelingen verloren gegaan. Vanaf de 18e eeuw blijft er meer bewaard. Het Maastrichts zilver kent twee stromingen: strak vormgegeven ontwerpen die Hollandse afgevaardigden bestellen én de uitbundige zuidelijke objecten met 'schwung' waar de gegoede burgerij vooral van houdt. Alles naar de nieuwste trends en mode. Wij tonen het design uit vroeger eeuwen in meubelstukken uit de tijd zelf. In de speciale Zilver-kamer zijn de zilveren objecten uit de Bonnefanten collectie met verschillende voormalige particuliere verzamelingen samengebracht. Ze vullen elkaar aan, weerspiegelen de persoonlijke drijfveren van de verzamelaars en vertellen elk een eigen verhaal. De Zilver-kamer werd in coronatijd opgeleverd.

Tijdelijke tentoonstellingen

Verhalen uit de Collectie - Restoring Ferdi

20.04.2022 - 21.01.2024

Curatoren: Paula van den Bosch, Charlotte Franzen, Stefanie Metsemakers

Pionier van vrouwelijke sensualiteit

In de jaren zestig van de 20e eeuw maakte Ferdi haar beroemde *Hortisculpturen*: bloem- en plantachtige vormen en hybride wezens tussen plant en dier, vaak met nadrukkelijk aanwezige voortplantingsorganen. Succes volgde snel maar na Ferdi's overlijden in 1969 wordt het stil rondom haar werk. Het duurde tot de jaren tien van de 21e eeuw dat deze pionier van vrouwelijke sensualiteit in de Nederlandse kunstcanon werd opgenomen.

Het Bonnefanten beheert zes van de circa vijftien *Hortisculpturen* en heeft daarmee de grootste collectie werken van Ferdi. De sculpturen waren - mede door de kwetsbaarheid van de materialen - al geruime tijd in matige tot slechte conditie. In de zomer van 2022 begon een omvattend restauratieproces met restauratoren uit Amsterdam en studenten van de master Conservering en Restauratie aan de Universiteit van Amsterdam. De restauratoren in spé kregen colleges over Ferdi, haar *Hortisculpturen*, gebruikte materialen en technieken en bestudeerden Ferdi's iconische *Wombtomb* (1968) in het Rijksmuseum.

Bis bis!

Digital Storage Telling: Restoring Ferdi

Van het restauratieproces van de *Hortisculpturen* van Ferdi is een short doc gemaakt. Over de kunstenaar, haar carrière, het belang van haar werken, de materialen, het onderzoek, de restauratie etc. Deze is te zien in het museum, op onze website en via ons YouTube kanaal.

Verhalen uit de Collectie - Raul Marroquin

24.04.2022 - 18.06-2023

Curator: Paula van den Bosch i.s.m. Raul Marroquin, Corinne Groot & Rob van de Ven (Zapp Magazine) en de Jan van Eyck Academie

Maastricht: eerste internationale videotentoonstelling

De in Maastricht gevestigde Jan van Eyck Academie was aan het begin van de jaren zeventig van de 20e eeuw een brandpunt van artistieke vernieuwing. Spin in dit web is Raul Marroquin (1948 Colombia – Amsterdam), een uit Bogotá afkomstige kunststudent die van 1971 tot 1974 op de Jan van Eyck verblijft. Profiterend van de totaal open atmosfeer op de academie initieert hij tal van lokale en internationale samenwerkingen. Alle experimenteerdrang in Maastricht leidt er onder meer toe dat de eerste internationale videotentoonstelling in Nederland plaatsvindt in Bonnefanten. Een twintigtal experimentele video's waaronder die van Raul Marroquin belandt in de collectie en vormt daarmee de historische basis van de huidige collectie videokunst in het museum.

Voorhoede, wereldwijd

Marroquin behoort tot de voorhoede van kunstenaars wereldwijd die experimenteert met video en televisie, met kunst via de kabel, videoconferenties, streaming media en meer. Zijn werk staat daarbij altijd in het teken van een persiflage op de Amerikaanse consumptie- en mediacultuur, waartoe hij Mad Enterprises opricht. De presentatie toonde de werken van Marroquin in de collectie samen met documentatie van performances, drukwerk en dergelijke over deze avontuurlijke tijd in Maastricht.

Bovenste twee afbeeldingen:
Restauratie van Ferdi's
Hortisculpturen in beeld.

Onderste afbeelding: Zaaloverzicht
Restoring Ferdi met *Damsel Dragonfly*.
Collectie Bonnefanten/Peter Cox

Tentoonstelling Werner Mantz: *The Perfect Eye*, foto Manor Lux

Werner Mantz: *The Perfect Eye*

27.09.2022 - 26.02.2023

Gastcurator: Frits Gierstberg

Topfotografie, 40 jaar na overlijden

Werner Mantz: The Perfect Eye was een grote en tevens ook de eerste overzichtstentoonstelling van Werner Mantz (1901-1983) en zijn werk ooit; 40 jaar na zijn overlijden. Zo'n 300 vintage foto's uit het werk van de in Duitsland geboren topfotograaf werden getoond. Gastcurator was Frits Gierstberg, curator van het Nederlands Fotomuseum in Rotterdam. Bij dit retrospectief verscheen een omvangrijke meertalige publicatie.

Euregio

De mens en de fotograaf Werner Mantz biedt alledaagse herkenning in zijn werk en (werkende) leven. De samenstelling van de tentoonstelling in het Bonnefanten bracht alles bij elkaar in een retrospectief. Er liepen drie verhaallijnen door elkaar; zijn levenswandel en vrije werk, zijn architectuurfotografie en zijn portretfotografie. Tevens werden diverse (kunst)historische periodes in Keulen en Midden- en Zuid-Limburg met elkaar verbonden.

Hrair Sarkissian: *The Other Side of Silence*

29.11.2022 - 14.05.2023

Curatoren: Dr. Omar Kholeif, Dr. Theodor Ringborg en Stijn Huijts

Eerste grote overzichtstentoonstelling in Nederland

Hrair Sarkissian (Damascus, 1973), een Armeens-Syrische kunstenaar die woont en werkt in Londen, genoot zijn basisopleiding in de fotostudio van zijn vader in Damascus. Sarkissian is inmiddels een vooraanstaande conceptuele fotograaf. *The Other Side of Silence*, zijn eerste overzichtstentoonstelling, verkende de talloze manieren waarop omstrede geschiedenissen worden verteld en verspreid via beelden. De maatschappelijk betrokken

thema's creëerden een emotionele ruimte in de tentoonstelling. Door een gevoel van solidariteit rond collectieve trauma's op te bouwen, pleit Sarkissian voor een vorm van sociale rechtvaardigheid die de tekortkomingen van de officiële geschiedenis compenseert.

The Other Side of Silence was een samenwerking met de Sharjah Art Foundation in Sharjah en de Bonniers Konsthall in Stockholm. Het Bonnefanten werkte eerder samen met de Sharjah Art Foundation in het kader van de BACA 2019, waarmee voor het Bonnefanten het perspectief werd geopend op relevante kunstpraktijken in de Arabische wereld.

Artist talk: De reis van Hrair Sarkissian en Todd Reisz

Hrair Sarkissian en Todd Reisz maakten een onderzoeksreis naar Turkije. Ze wilden meer te weten komen over de achtergrond van Sarkissians grootmoeder, die oorspronkelijk uit de Mush provincie van historisch Armenië kwam. Tijdens het kunstenaarsgesprek op 7 mei deelden Sarkissian en Reisz hun ervaringen en ontdekkingen gedurende deze reis met het publiek. Sarkissian legde het onderzoek naar zijn voorouders ook vast in een nieuwe film. Het gesprek gaf de 48 bezoekers inzicht in de kunstenaar, de mens en het verhaal achter de beelden. Het gaf extra lading aan een toch al confronterende en urgente tentoonstelling.

The Studio #7 - Minne Kersten

10.12.2022 - 11.06.2023

Curator: Paula van den Bosch, Celien Govaerts

Poëtische kunst die onder de huid kruipt. In december 2022 openden we The Studio met Minne Kersten (1993). Kersten heeft een achtergrond in beeldende kunst en literatuur. Ze werkte de afgelopen jaren onder meer aan installaties die dienen als filmsets. Voor het

Tentoonstelling *Hrair Sarkissian: The Other Side of Silence*, foto Manor Lux

Tentoonstelling *Hrair Sarkissian: The Other Side of Silence*, foto Manor Lux

Zaaloverzicht *The Studio# 7*:
Minne Kersten. Foto Peter Cox

Bonnefanten bouwde ze een nieuwe filmset die vervolgens centraal stond in een film waarin water de hoofdrol speelt. Kersten was in 2022 genomineerd voor de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst en de Volkskrant Beeldende Kunstprijs. De motivatie luidde: “Op poëtische wijze verweeft Minne Kersten zeer persoonlijke thema’s als rouw, verlies en herinnering met het collectieve domein van fictie, fabels en symbolen. Kersten weet het verhalende en het fysieke samen te brengen in prachtig vervreemdende films, installaties en schilderijen die onder de huid kruipen.”

Artist talk: Minne Kersten

Hoe Kersten tot haar films, installaties en schilderijen komt? Bezoekers kwamen meer te weten over haar werk en werkwijze tijdens de Artist talk op 8 juni. Tevens werd Kerstens nieuwste film getoond. Bijzonder is de filmset: een slaapkamer die ze bewust liet onderlopen met water.

A Room of One's Own

05.02.2023 – 07.01.2024

Curator: Paula van den Bosch

Ruimte voor vrouwen

De collectiepresentatie *A Room of One's Own* was geheel gewijd aan het werk en denken van vrouwelijke kunstenaars uit alle delen van de wereld, van diverse generaties (vanaf 45 jaar) in de collectie van Bonnefanten. De titel verwees naar een gelijknamig essay van Virginia Woolf (1882-1941). Deze bijna honderd jaar oude tekst is een feministische klassieker waarin Woolf gelijke rechten en intellectuele en financiële vrijheid voor vrouwelijke schrijvers bepleit. Woolf wilde, letterlijk en figuurlijk, ruimte creëren voor vrouwen als zelfstandige, scheppende mensen.

Lydia Schouten, Marijke Stultiens en Carol Rhodes

Drie gastpresentaties functioneerden als revisie op de bestaande collectie van Bonnefanten waarin vrouwelijke kunstenaars veruit in de minderheid zijn. Er werd daarbij aandacht gevraagd voor historische hiaten in de collectie onder meer in relatie tot onderwerpkeuze, thematiek en media- en materiaalgebruik. Gastpresentaties waren er van multi-talent Marijke Stultiens (1927, Bunde), videopionier Lydia Schouten (1948, Leiden) en schilder en activist Carol Rhodes (1959, Glasgow - 2018).

Bis bis!

Kunstenaar x wetenschapper

Wat hebben wetenschap en kunst elkaar te vertellen? In een reeks verdiepende gesprekken startten we in 2023 een structurele samenwerking met Studium Generale. Op zondag 12 november traptten we af met één van de thema's uit de tentoonstelling *A Room of One's Own*. Lydia Schouten, beeldend kunstenaar en prof. dr. Renée Römken, bijzonder hoogleraar gender gerelateerd geweld aan de Universiteit van Amsterdam en oud-directeur van Atria (een kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis) zorgden voor een boeiend, blikverruimend gesprek dat je op een andere manier naar kunst laat kijken. De emancipatiestrijd in het algemeen en geweld tegen vrouwen in het bijzonder, vormden de rode draad. Zo'n 80 bezoekers waren erbij.

Piet Killaars 100 jaar

05.02.2023 – 21.01.2024

Gastcuratoren: Fransje Killaars en Roy Villevoeye

Kracht en kwetsbaarheid in sculpturen

In de kopzaal presenteerden we een overzicht van sculpturen van Piet Killaars in de collectie van Bonnefanten. Dit naar aanleiding van zijn 100ste verjaardag en een recente schenking van de erven Killaars. Piet Killaars (1922, Tegelen –

Tentoonstelling *Piet Killaars 100 jaar*,
foto Manor Lux

Tentoonstelling *A Room of One's Own*,
foto Manor Lux

Lydia Schouten, *Romeo is Bleeding*
(still), 1982, videoband. Muziek:
Sander Wissing. Editor: Meatball,

Den Haag. Collectie
Bondefanten

2015, Maastricht) maakte in Nederland vooral naam met zijn vele beelden in de openbare ruimte. Zijn sculpturen en voorstudies in de collectie van het museum tonen een gedreven kunstenaar, die met de natuur als inspiratiebron zijn werk een spirituele dimensie weet te geven. Zijn vormtaal kenmerkt zich door een abstracte en symbolische weergave van groeiprocessen, die tegelijkertijd kracht en kwetsbaarheid uitdrukken. De opgestelde vitrinekast met voorstudies die decennialang in de studio van Killaars stond, gaf een bijzonder inkijkje in het ontstaansproces van de vele beelden die de kunstenaar in opdracht vervaardigde.

Tussen Kunst en Kopie

11.02.2023 - 25.02.2024

Gastcurator: Niek Hendrix

De 'gipsotheek'

In 2023 werd het 200-jarig bestaan van de Kunstacademie Maastricht gevierd. Naar aanleiding van dit jubileum presenteerde Bonnefanten in de Cupola een selectie van de unieke collectie gipsen beelden in samenwerking met de Maastricht Institute of Arts, onderdeel van ZUYD Hogeschool en eigenaar van de 'gipsotheek'.

Uniek in Nederland

Op 13 april 1817 werd bij Koninklijk Besluit bepaald om in zoveel mogelijk steden Tekenscholen te vestigen. In Maastricht werd in 1823 de Stadsteekenschool gevestigd, voorloper van het huidige Maastricht Institute of Art. Prominent is de kerncollectie pleisterbeelden van het instituut de zogenaamde 'gipsotheek', door zijn omvang uniek in Nederland. Deze collectie gipsen beelden is direct met de oprichting verbonden, legt de historische link bloot en onderstreept de betekenis voor de stad Maastricht. Het kunstonderwijs ziet er nu anders uit; gipsen beelden worden vrijwel niet meer nagetekend. Een uitzondering zijn de

lessen anatomie van mens en dier die worden gegeven aan de Master Scientific Illustration van Maastricht Institute of Arts.

Oude studiezaal

Voor de tentoonstelling *Tussen Kunst en Kopie* was de Cupola ingericht als een oude studiezaal van de academie. Er was tekenmateriaal aanwezig en ruimte aan tafels of ezels om zelf aan de slag te gaan. Het publiek kon gipsen beelden natekenen en het resultaat buiten de Cupola op de wand prikken. Elke bezoeker werd zo ook een beetje kunstenaar.

Bis bis!

Juliette Romboti – On Stillness

Op 11 juni bracht Juliette Romboti met negen getalenteerde muzikanten een unieke ervaring in het hart van de tentoongestelde gipsen. Als trotse ontvanger van de Award for Innovation in Music 2022 (AIM) van het Conservatorium Maastricht, herdefinieert deze componiste de dynamiek van klassiek samenspel en verkent deze vanuit een vernieuwd perspectief. *On Stillness* is een muzikale metafoor voor de beelden die ons omringen. Hierin zijn de sculpturen statisch, onbeweeglijk, stil. Ze vangen de toestand tussen stilte en beweging, tussen stilte en geluid. De ruimtelijke dimensie brengt tijdloosheid; een kruising tussen verleden, heden en toekomst. Ze vormen de achtergrond waarop de muziek zich ontvouwt; samen creëren ze een ruimte waarin men toegang krijgt tot de eigen staat van stille, onbeweeglijke, innerlijke stilte. De live uitvoering van Romboti's werk *On Stillness*, bezorgde zo'n 60 bezoekers een unieke ervaring.

Rembrandts Vaandeldrager on Tour

02.03.2023 - 30.03.2023

Curatoren: Jip van Reijen en Celien Govaerts

Het meesterwerk vergezeld

Dit meesterwerk uit het Rijksmuseum reisde naar alle 12 provincies en streek in maart als

Bonnefanten Free Friday 2023.
Foto Manor Lux

Bonnefanten Free Friday 2023 in samenwerking met Oud-Limburgse Schuttersfederatie. Foto Manor Lux

Linksboven en rechts: Bonnefanten Free Friday 2023 in samenwerking met Oud-Limburgse Schuttersfederatie. Foto's Manor Lux

Foto linksonder: De 'echte' Vaandeldrager op TEFAF, in het kader van presentatie *Vaandeldrager on Tour* in het Bonnefantententoonstelling.

laatste neer in Bonnefanten: *de Vaandeldrager* van Rembrandt. Maar waar staan een vaandeldrager en zijn vaandel eigenlijk voor? Deze vraag werd verkend aan de hand van drie elementen die typerend zijn voor het museum en de provincie. Het meesterwerk van Rembrandt werd bij zijn focuspresentatie in de Binnentoren vergezeld van een rebelse zestiende-eeuwse collega uit onze eigen collectie die 'Liever Turks dan Paaps' is en een hedendaagse vlaggeninstallatie van Kimsooja rond nationale identiteit. Maar ook door vaandels van de Oud-Limburgse Schuttersfederatie, die ze vandaag de dag nog steeds met trots dragen.

Levende traditie in Limburg

Limburg kent nog steeds een levende traditie van vaandels en vaandeldragers die ook dé vaandeldrager hebben verwelkomd. Dankzij historische foto's uit het Historisch Centrum Limburg en het Nationaal Archief liepen ook historische figuren mee in de tocht richting Rembrandts *Vaandeldrager*. Deze werden aangevuld met schuttersvaandels uit het Limburgs Schutterij Museum.

Krachtige symbolen?

Vaandels zijn krachtige symbolen, ze kunnen een schutterij, stad, land en zelfs ideeën vertegenwoordigen. De politieke impact van deze symbolen werden bevraagd in het werk *To Breathe – The Flags* van Kimsooja (1957), bestaande uit een loop van nationale vlaggen. Door ze alfabetisch te ordenen en semi-transparant over elkaar te drukken, wil ze hiërarchie en conflicten vermengen en doorbreken. Er is geen onderscheid tussen erkende en niet-erkende landen (bv. Schotland en Tibet) of vlaggen die in sommige contexten niet getoond mogen worden (bv. Noord-Korea). Het vermengen van de vlaggen heeft als doel ze als statisch symbool teniet te doen. Maatschappijkritische vaandels zijn ook te vinden in onze eigen oude kunstcollectie. In *De bekering van Saulus* uit de werkplaats van Pieter

Brueghel de Jonge loopt voorin de legerstoet een vaandeldrager. De halve maantjes op zijn vaandel verwijzen naar de geuzenleus "liever Turks dan Paaps", liever een leven onder de Sultan dan onder de Roomse Paus. Door de ogen van deze maatschappijkritische vaandels, kon de bezoeker naar *de Vaandeldrager* kijken en zich afvragen, waar staat dat witte/lege vaandel van Rembrandt eigenlijk voor?

Ed Templeton: Wires Crossed

19.03.2023 – 28.08.2023

Curatoren: Celien Govaerts en Roxy Jongewaard

Fotograaf en skateboarder op wereldniveau

Wires Crossed toonde de uitkomst van een jarenlang fotografisch project dat de skateboardsubcultuur vastlegde vanuit het oog van een van zijn grootste protagonisten. De fotograaf Ed Templeton was tussen 1990 en 2012 professioneel skateboarder op wereldniveau, alsmede oprichter van het bedrijf Toy Machine, dat skateboards maakt. Zowel voor de sport als de subcultuur is hij van grote invloed geweest. Templeton legde het leven van (professionele) skateboarders van binnenuit vast. Hij fotografeerde de skateboarders terwijl ze onderweg zijn voor de productie van skateboardvideo's, voor competities en skate-demonstraties. *Wires Crossed* toonde de triomfen en de rampen, de verveling, de zelfmedicatie, de lust, de toxic masculinity en het bloed, zweet en tranen van deze subcultuur. Templeton doet in zijn foto's verslag van het ruige leven van skateboarders in een tijd dat de mobiele telefoons nog geen gemeengoed waren. De tentoonstelling was een samenwerking tussen het Bonnefanten en het Long Beach Museum of Art (Los Angeles).

Boven: Tentoonstelling en Bonnefanten
Free Friday *Ed Templeton: Wires
Crossed*. Foto Manor Lux

Onder: YOUNG OFFICE'er Moos met
zijn gesignde camera. Foto Mounir
Eddib

Bonnefanten Free Friday,
Ed Templeton: *Wires Crossed*.
Foto's Manor Lux

Tentoonstelling *patricia kaersenhout: Visions of Possibilities*. Foto Paco Núñez

patricia kaersenhout: Visions of Possibilities

11.06.2023 – 05.11.2023

Curator: Chandra Frank

De erfenis van slavernij en kolonialisme

Met *Visions of Possibilities* presenteerde het Bonnefanten een overzicht van het werk van de Afro-Nederlandse beeldend kunstenaar patricia kaersenhout (1966, Den Helder). kaersenhout is in Nederland een vooraanstaande kunstenaar die zich richt op het onderzoek naar de erfenis van de Trans-Atlantische slavernij en het kolonialisme in de Nederlandse context en daarbuiten.

Intersectioneel en transnationaal Zwart feminisme

Deze grote, monografische overzichtstentoonstelling vormde zowel een terugblik als een nieuwe stap in het oeuvre van patricia kaersenhout. kaersenhout staat momenteel sterk in Nederland in de belangstelling. Ze toonde in deze tentoonstelling enkele van haar bekende werken, waaronder *Guess Who's Coming to Dinner Too?*. De tentoonstelling gaf een overzicht van kaersenhouts rijke kunstenaarschap en ging in op de belangrijkste thema's uit haar oeuvre, zoals intersectioneel en transnationaal Zwart feminisme. Samen met Chandra Frank onderzocht ze deze belangrijke thema's in haar werk, en zette ze in een nieuw daglicht.

Bis bis!

Contextprogramma *Visions of Possibilities*

Op 5 november zetten we met een breed en interactief contextprogramma de verschillende thematieken en mogelijkheden die kaersenhout agendeert in haar kunst centraal.

Verder borduren aan *Guess Who Is Coming to Dinner Too?*

Twintig vrouwen van Stichting Ik Wil verzorgden een speciale borduursessie, als onderdeel van het kunstwerk *Guess Who Is Coming to Dinner Too?*

In de workshop 'De invloed van Queen Mother Yaa Asantewaa' namen we bezoekers mee in het verhaal van Yaa Asantewaa. Onder leiding van een toegepast psycholoog in opleiding, werd een open gesprek gevoerd over wie deze belangrijke vrouw uit de geschiedenis was. Ook was er ruimte voor invulling van een eigen creatie.

Boekbesprekingen en filmvertoningen

De lezing van de Mauritsiaanse Vinod Busjeet over zijn boek 'Stille Winden, Droge Zeeën' belichtte onderwerpen als identiteit, de erfenis van het kolonialisme, traditie, moderniteit, emigratie en de drang naar succes. Ook werden de films *I Am Not Your Negro* en *The Black Power Mixtape* in een loop gedurende de dag getoond.

Gedeelde maaltijd

Met het Keti Koti Comité Zuid-Limburg organiseerden we een inspirerend en verhelderend driegangendiner. We startten de reis met een rondleiding door de tentoonstelling van kaersenhout. Daarna nam een groot en divers gezelschap deel aan de inclusieve tafel. Bij elk gerecht faciliteerden we een boeiende discussie over het erfgoed van de slavenhandel. Streven van de samenkomst en het gesprek: het verkennen van de historische wortels van de uitdagingen in onze samenleving en onszelf te empoweren om een gezonde toekomst te co-creëren. Deze bijzondere dag werd afgesloten met een opwindende Afrikaanse dansworkshop.

EVERYTHING THAT CAME IN GOT AN ANSWER, het VEC archief van Rod Summers

01.07.2023 - 01.04.2024

Gastcuratoren: Joep Vosseveld en Martin La Roche

Mail art van over de hele wereld

Al meer dan vijftig jaar ontvangt Rod Summers wekelijks een grote hoeveelheid postkunst of mail-art van over de hele wereld. Alle ingekomen brieven, collages, tekeningen, boeken, audiocassettes, multiples en zelfs

Tentoonstelling en zaaloverzichten
patricia kaersenhout: Visions of Possibilities.

Foto's Peter Cox en Paco Núñez

Borduren aan *Guess Who is Coming to Dinner Too?* i.s.m. Stichting Ik Wil.
Foto Paco Núñez

dozen met complete sculpturen die Summers ontvangt, worden bij binnenkomst nauwkeurig genoteerd in een kaartsysteem. Geschat wordt dat het archief op dit moment meer dan 15.000 kunstwerken bevat. Centraal in de tentoonstelling staat de 'inkomende post' en 'uitgaande post', waar de meest recent binnengekomen mail-art stukken getoond worden en de werken die Rod Summers als antwoord stuurde.

Zelf op de post

Voordat Rod Summers (1943, Dorset GB) zich als kunstenaar vestigde in Maastricht had hij een carrière bij de Royal Air Force, waar hij meer dan 13 jaar diende. Op zoek naar afleiding sloot Summers zich op vrije dagen aan bij de kunststudenten van de Jan van Eyck Academie, waar hij vervolgens op aanraden van kunstenaar Raul Marroquin in 1973 zelf toelating deed. Al vanaf het begin kocht het Bonnefanten werken van Summers aan voor de collectie, variërend van kunstenaarsboeken, video's van performances tot audiocassettes. Tijdens de tentoonstelling was Summers elke vrijdag op zaal om de post te openen en te beantwoorden en bezoekers te woord te staan.

The Studio #8 - Caroline Sarneel

17.06.2023 – 02.06.2024
Curator: Celien Govaerts

Alleenschap versus eenzaamheid

The Studio #8 toont recent werk van Caroline Sarneel (1992, Geleen). De tentoonstelling belicht Sarneels verkenning van de relatie tussen mens en natuur, waarbij ze schilderkunst en analoge fotografie combineert. Sarneel nodigt bezoekers met haar werk uit om een andere frequentie te ervaren, de frequentie van gevoel: "In het ideale geval hebben mijn werken geen uitleg nodig. In een ander geval kies ik ervoor dit te beperken, omdat woorden nooit kunnen bereiken wat het werk zelf kan vertellen. Ik probeer in mijn werkwijze,

die van het alleenschap – niet te verwarren met eenzaamheid, maar te begrijpen als een afgezonderde staat van zijn die geen kwel, maar vreugde en ruimte voor heldere reflectie biedt – open te staan voor mijn natuurlijke omgeving", aldus Sarneel.

Limburg Beeldende Kunst Stipendium

Caroline Sarneel behaalde in 2022 haar bachelor in autonome beeldende kunst aan het Maastricht Institute of Arts. Ze ontving als vierde kunstenaar het Limburg Beeldende Kunst Stipendium, met een residentie aan de Jan van Eyck Academie en presentatie in de serie *The Studio* in het Bonnefanten.

Pas de deux

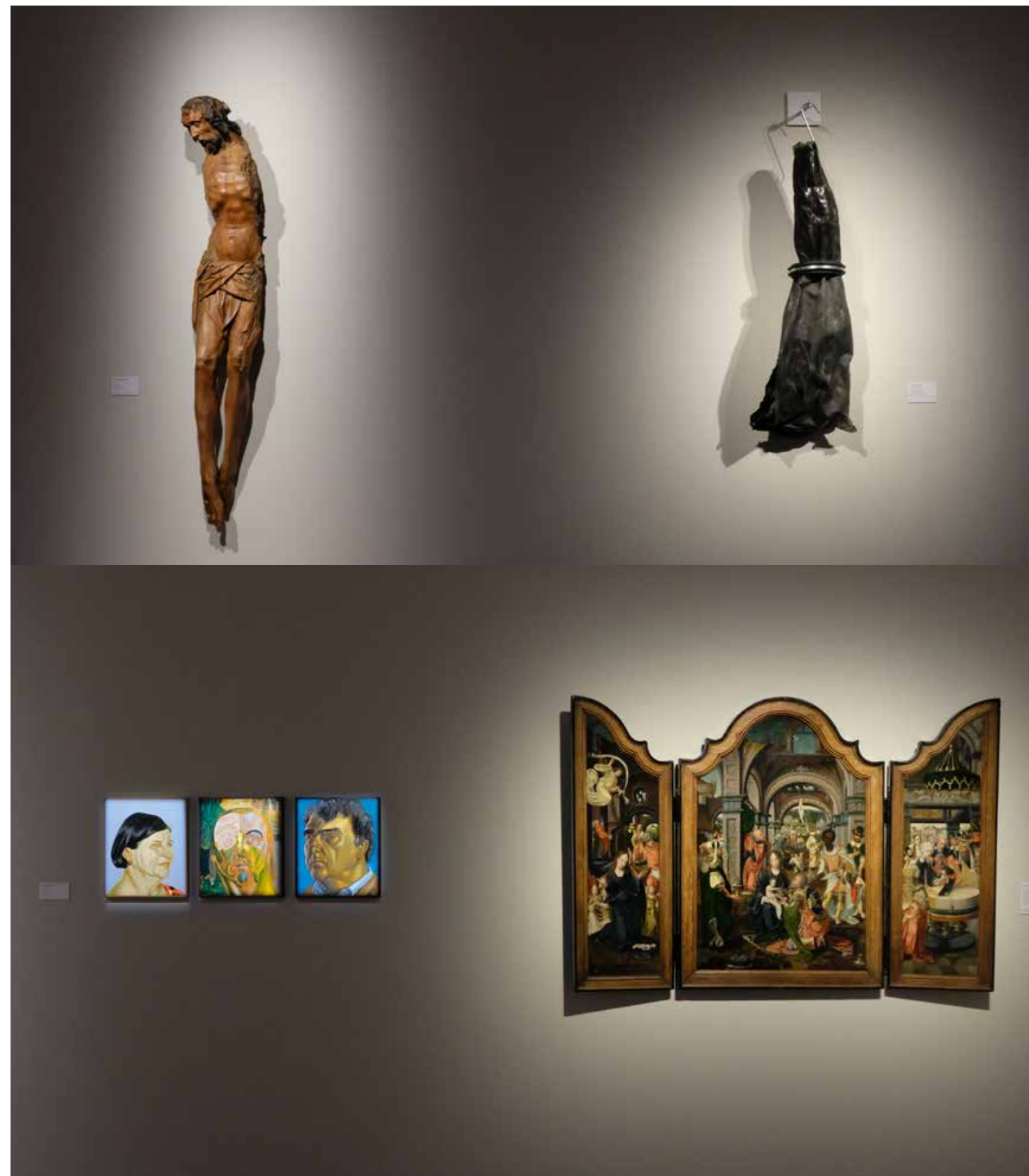
02.09.2023 – 03.12.2023
Curatoren: privécollectie Netty en Jeu van Sint Fiet en Gert en Nicole Beijer i.s.m. Roxy Jongewaard en Jip van Reijen

Privéverzamelingen oog in oog met de Bonnefantencollectie

In *Pas de deux* zie je de kunst van het Bonnefanten in een nieuw licht. Dat komt door een uitzonderlijke samenwerking tussen het museum en regionale kunstverzamelaars. De collectioneers brengen een kunstwerk uit de eigen verzameling en een iconisch werk uit de Bonnefantencollectie bij elkaar. De tentoonstelling laat zo kunst 'van om de hoek' zien die normaal verborgen blijft. Door de aanwezigheid van deze werken bekijk je ook de museumcollectie vanuit een nieuw perspectief; door de ogen van privéverzamelaars. Net als dansers 'in duet' hebben de kunstwerken in de tentoonstelling een veelzijdiger en spannender verhaal te vertellen. Bonnefanten werkte voor *Pas de deux* met vier verzamelaars samen: Netty en Jeu van Sint Fiet en Gert en Nicole Beijer.

Gedenk te sterven

In de *Pas de deux* van Gert en Nicole Beijer staat de eeuwenoude spreuk 'memento

Zaaloverzichten *Pas de deux*.
Foto's Joep Larue/Bonnefanten

Tentoonstelling *EVERYTHING THAT CAME IN GOT AN ANSWER*, het VEC-archief van Rod Summers.

Foto Justin Livesey/Bonnefanten

mori', of 'gedenk te sterven' centraal. Uit de Bonnefantencollectie is het vroeg zestiende-eeuwse *Corpus* van Jan van Steffeswert (1505-1510) gekozen. Voor de Beijers is de uitbeelding van de getormenteerde Christus bij uitstek een memento mori. Het werk was te zien naast *Tibaststigen 6* van Linnéa Sjöberg (1983). Vernoemd naar het woonadres waar de kunstenaar opgroeide. Het is een perkamenten zak vol met herinneringen uit haar ouderlijk huis, zoals twijgen uit de tuin, bouwafval en een oud T-shirt. Het zijn symbolen die staan voor het afscheid van haar jeugd: 'partir c'est mourir un peu'.

Van gezichtloze kunstenaar naar zelfportret

Het duo kunstwerken dat Netty en Jeu presenteren in *Pas de deux* schijnt niet alleen licht op opdrachtgeverschap door de eeuwen heen; het vertelt ook over de veranderende rol van de kunstenaar. Deze wordt door de geschiedenis heen steeds autonomer en is steeds meer aanwezig in zijn eigen werk. Uit de collectie van het Bonnefantens is het drieluik gekozen waarop de aanbidding van het Christuskind, de aanbidding van de drie koningen en presentatie van Christus in de tempel verbeeld worden. Het is gemaakt door de zogenoemde 'Meester van 1518' die in Antwerpen met zijn werkplaats talloze soortgelijke werken heeft geproduceerd. Het werk draait voor het verzamelaarskoppel niet om de maker, zijn naam is zelfs niet bekend, maar om het geloof en het prijzen van Jezus Christus. Het drieluik wordt gecombineerd met een triptiek van Philip Akkerman (1957). De kunstenaar maakt gewoonlijk alleen zelfportretten, maar bij dit drieluik zien we de portretten van Netty, Philip en Jeu. Bij het drieluik van Philip Akkerman staat de kunstenaar echter zodanig centraal dat we, als we goed kijken, driemaal zijn gezicht terugzien.

Bis bis!

BINNENSTEBUITEN

14.10.2023 - 03.11.2024

Curatoren: Stefanie Metsemakers, Denise Castermans, Celien Govaerts

Educatieve tentoonstelling voor families, kinderen en scholen

BINNENSTEBUITEN is een tentoonstelling speciaal voor nieuwsgierige niet-volwassenen vanaf 6 jaar. Het daagt (jonge) bezoekers uit tot het ontdekken hoe zij als kind door hun omgeving gevormd zijn en tegelijkertijd ook hun eigen stempel op de wereld hebben gedrukt.

Spelenderwijs en zintuiglijk op onderzoek uitgaan

Op een prikkelende manier toont *BINNENSTEBUITEN* kunstwerken uit de collectie van Bonnefantens, waaronder werken van internationaal bekende kunstenaars als Tanja Ritterbex en Otobong Nkanga. Door spelenderwijs en zintuiglijk op onderzoek uit te gaan voelen bezoekers zich onderdeel van het kunstwerk. Kunst krijgt hierdoor een extra dimensie.

Collectie Bonnefantens

De kunstwerken in de tentoonstelling laten het diverse karakter van de collectie van het Bonnefantens zien: van oude meesters zoals Philippe Coclers, tot de collectie Polling (kunstnijverheidsproducten uit de aardewerkindustrie van Maastricht) en hedendaagse kunst.

Van de binnen- naar de buitenwereld

Het kleurrijke en uitdagende tentoonstellingsontwerp brengt op een speelse en aansprekende manier het veelomvattende verhaal en de verwante thema's uit de tentoonstelling samen met de wonderlijke objecten, installaties en schilderijen. De routing van de binnen- naar de buitenwereld leidt de bezoeker langs en tussen kunstwerken, en de uiteenlopende doe-

Tentoonstelling en zaaloverzicht *BINNENSTEBUITEN*. Foto's Ivory van Appeven en Peter Cox

activiteiten die de creativiteit van jong en oud aanspreekt. Aan het einde van de tentoonstelling kunnen alle indrukken met papier en schaar worden verwerkt tot een zelf ontworpen ideale wereld. Door te voelen, te ruiken, te experimenteren en te praten over jouw ruimte en die van een ander, leert de (jonge) bezoeker zichzelf en het kunstwerk op een diepe manier te begrijpen.

Shinkichi Tajiri: *The Restless Wanderer*

07.12.2023 – 12.05.2024

Conservatoren: Tanéa en Shakuru Tajiri, met inhoudelijke begeleiding van Paula van den Bosch

Eerbetoon aan hun grootvader

Met *Shinkichi Tajiri: The Restless Wanderer* vierden we het 100ste geboortjaar van de Japans-Amerikaanse kunstenaar Shinkichi Tajiri. Als eerbetoon aan hun grootvader en zijn oeuvre stelden kleinkinderen Tanéa en Shakuru Tajiri de tentoonstelling samen.

Veelzijdig oeuvre

Aan de hand van Shinkichi's ingrijpende levensverhaal lichten Tanéa en Shakuru in deze tentoonstelling het oeuvre van hun veelzijdige grootvader toe. Tientallen werken uit zijn beroemde *Warriors-*, *Seeds-*, *Machines-*, en *Knot-*series zijn in het Bonnefanten te zien, aangevuld met nieuw, niet eerder getoond, materiaal uit het familiearchief van de Tajiri's, anekdotes en werken van bevriende kunstenaars en inspiratiebronnen, waaronder grote namen zoals: Isamu Noguchi, Karel Appel, Constant, Lucebert en Julio González.

Emigratie

Tajiri's achtergrond is caleidoscopisch van aard: hij was kind van Japanse ouders, geboren als Amerikaan en nam aan het eind van zijn leven de Nederlandse nationaliteit aan. Het institutioneel racisme in Amerika na de Tweede Wereldoorlog jegens Japanners en Japans-Amerikanen bewoog Tajiri tot een leven in zelfverkozen

ballingschap. In 1948 emigreerde hij definitief naar Europa. Deze ervaring speelde een cruciale rol in zijn leven en werk.

Zelfonderzoek naar identiteit

Het startpunt van de tentoonstelling is Tajiri's zelfonderzoek naar identiteit zoals die tot uitdrukking komt in zijn werk. *The Restless Wanderer* laat ook zien hoe Tajiri na een zoektocht uiteindelijk zijn thuis wist te creëren in Kasteel Scheres in Baarlo. De tentoonstelling toont de impact van Tajiri's zelfverkozen ballingschap op zijn leven, werk en creatieve ontwikkeling.

De tentoonstelling is een samenwerking tussen de Shinkichi Tajiri Estate en het Bonnefanten. Een publicatie maakt deel uit van het geheel.

Kunst op drift

09.12.2023 – 03.11.2024

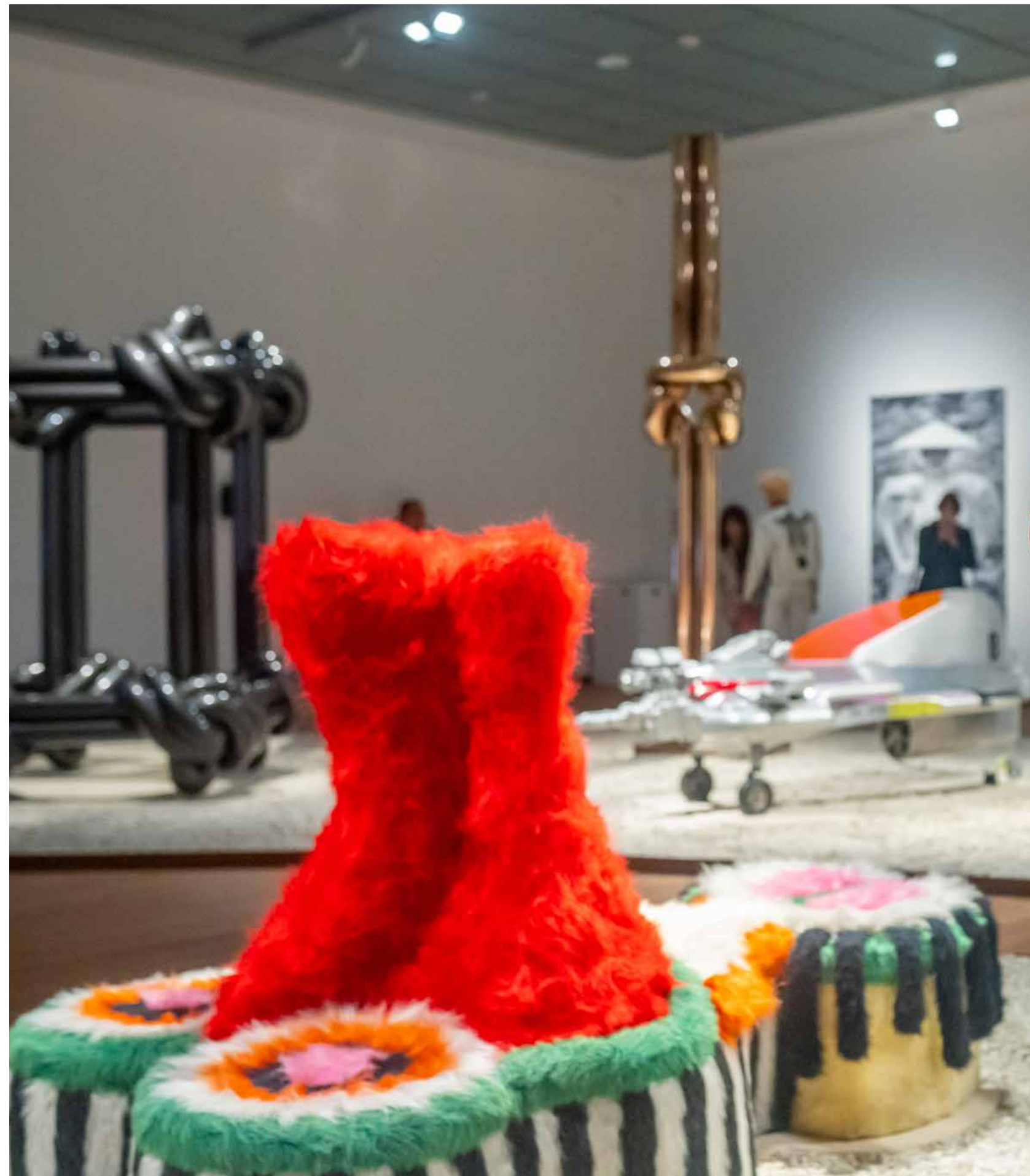
Curatoren: Jip van Reijen en Mees Knarren

Kunst met een oorlogsverleden

Één van de grootste kunstverhuizingen van de recente geschiedenis vond plaats tijdens de Tweede Wereldoorlog. Nazi-prominenten verrijkten hun eigen verzamelingen met kunst uit heel Europa, in een periode dat vervolgte bevolkingsgroepen, zoals Joden, rechten en bezit ontnomen werden. De impact hiervan is nog altijd voelbaar in musea en zeker ook in Bonnefanten.

Nederlands Kunstbezit (NK) collectie

Het Führermuseum van Adolf Hitler in Linz, de kunstopslagplaats van Hitler in de Altaussee en de persoonlijke verzameling van Hermann Goering. Dit zijn slechts enkele voorbeelden van locaties waar een groot deel van de kunst is geweest die we tonen. Deels zijn het objecten uit de Nederlands Kunstbezit (NK-)collectie die we in langdurige bruikleen hebben van de Nederlandse staat. De NK-collectie bestaat uit kunstwerken die na de Tweede Wereldoorlog teruggegeven (gerecupereerd) zijn aan Nederland. Dit waren kunstwerken die in Nederland zijn

Tentoonstelling *Shinkichi Tajiri: The Restless Wanderer*. Foto Manor Lux

Tentoonstelling en Bonnefanten Free
Friday *Shinkichi Tajiri: The Restless
Wanderer*. Foto's Manor Lux

Tentoonstelling *Shinkichi Tajiri: The Restless Wanderer*. Foto Manor Lux

geroofd of onder druk zijn verkocht, soms in opdracht nazi-prominenten. Van deze werken heeft Bonnefanten er maar liefst 132 in huis. Aan de hand van objecten uit de NK-collectie vertellen we in deze presentatie over de geschiedenis van de restitutie van kunstwerken die op drift raakten tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Toen en nu

Hoe de samenleving naar het teruggeven van geroofde kunst aankijkt is drastisch veranderd. Na de oorlog krijgt Stichting Nederlands Kunstbezit als eerste de opdracht om kunst terug te geven aan rechtmatige eigenaren. Met het verstrijken van de tijd zijn de regels aangepast, van strenge regels om eigenaarschap te bewijzen en de boodschap “kom maar halen” naar een coulantere houding en proactief onderzoek naar rechtmatige eigenaren. Herkomstonderzoek is daarvoor van cruciaal belang. Sinds 2023 is er weer een nieuwe campagne herkomstonderzoekers gestart om de NK-Collectie nog beter te onderzoeken. Zij beginnen altijd bij de achterkant van een schilderij. Wij dagen de bezoeker uit om ook die sporen van het verleden te identificeren op de achterzijde van een paneel. We vertellen ook over onze eigen collectie en het herkomstonderzoek daarnaar.

Bonnefanten Free Friday 2023,
foto Manor Lux

Bis bis!

Bonnefanten popt op!

Niet alleen binnen de museummuren verrasten we publiek en pers telkens weer. Ook in 2023 trokken we de regio in met ons Bonnefanten Pop-up museum. Daarmee brachten we echte kunst op een laagdrempelige manier naar een groot en divers publiek. Zo'n 12.500 bezoekers maakten gratis kennis met het museum. Ze konden genieten van kunst en deelnemen aan verschillende workshops. Uiteraard gaven we ze uitgebreid informatie en nodigden we ze uit om ons te bezoeken in ons echte museum in Maastricht.

Pop-up TEFAF in Maastricht

We vinden het belangrijk om zichtbaar te zijn op kunst- en antiekbeurs TEFAF en van daaruit het internationale publiek door te verwijzen naar onze eigen museumlocatie aan de Maas. Dat doen we in samenwerking met regionale partners. In maart 2023 stonden we er twaalf dagen lang met een stand in het teken van Rembrandts *Vaandeldrager*. Een 'levende' vaandeldrager sprak bezoekers aan, ging met ze op de foto en nodigde ze uit ons museum te bezoeken. Zo'n 1.800 mensen bezochten de stand.

Pop-up Pinkpop in Landgraaf

Stained Stories van patricia kaersenhout

Op 21, 22 en 23 juni konden de festivalgangers in ons Pinkpop Pop-up museum kennis maken met *Stained Stories* van patricia kaersenhout. Hierin laat ze de schaduwkant zien van Maria Sibylla Merian die in de 18e eeuw de natuur in Suriname in woord en beeld vastlegde in een belangrijk boek. Maar Merian deed haar heroïsche werk niet alleen. Ze hield meerdere tot slaaf gemaakte vrouwen, die gedwongen werden haar te helpen. Ze zijn echter nooit als co-auteurs in het boek opgenomen. Langzaam zijn ze uit de geschiedenis verdwenen. Met dit werk geeft kaersenhout de door Merian tot slaaf

gemaakte vrouwen hun rechtmatige plaats in de geschiedenis terug. Ook was er prachtige klassieke muziek van Joseph Bologne Chevalier (1745, Guadeloupe) te horen. Een virtuoos muzikant die door zijn huidskleur ook tot slaaf gemaakt werd.

Aan de slag

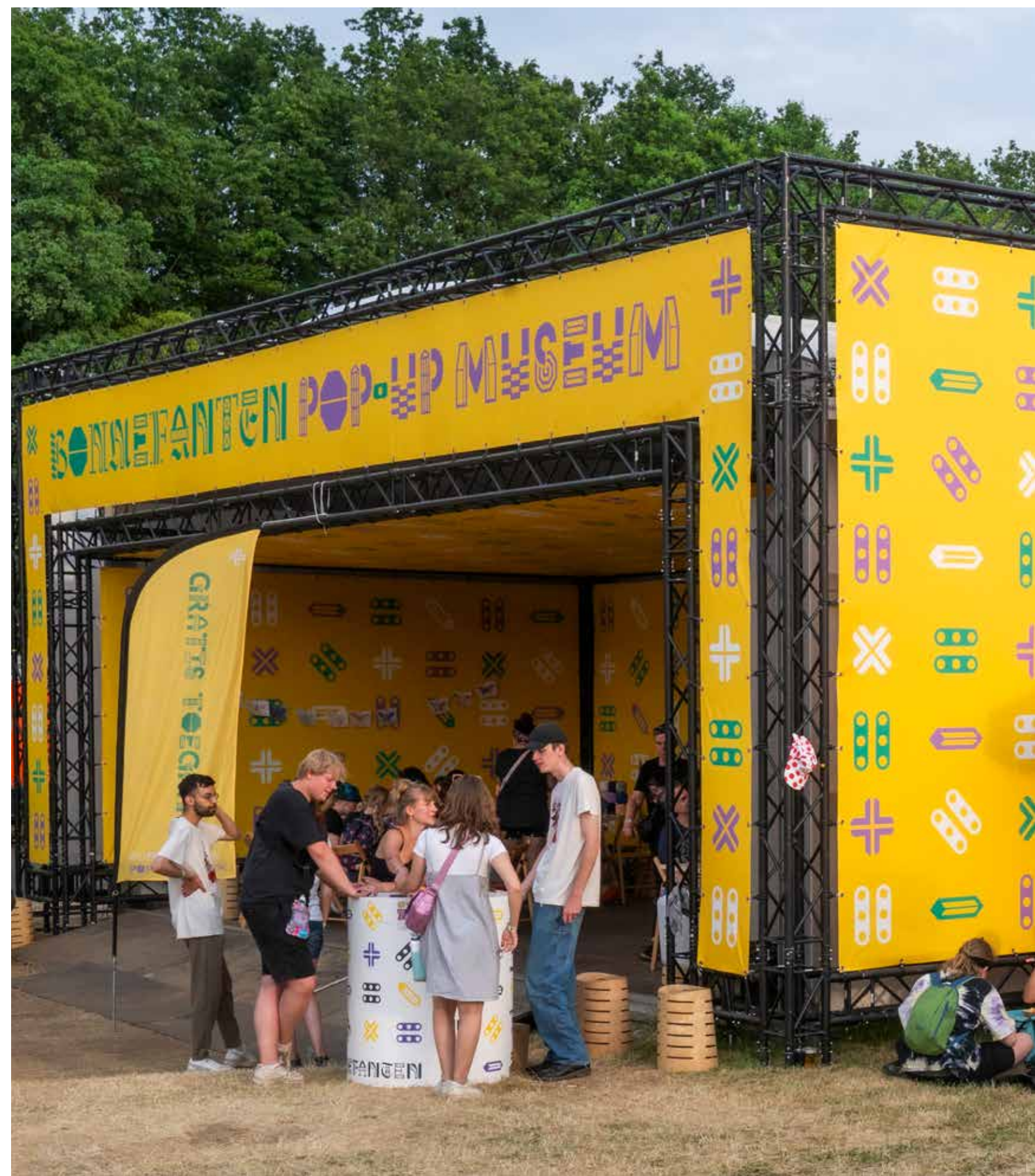
De leden van onze jongerenafdeling YOUNG OFFICE gingen aan de slag met bezoekers: er kon geborduurd en geschilderd worden. Je kon ook even rustig bladeren en lezen aan de boekentafel of een plaktattoo laten aanbrengen. Elke 50ste bezoeker kreeg het unieke Bonnefanten Pinkpop-shirt cadeau. Op vertoon van het Pinkpop-bandje konden bezoekers tot 3 september een gratis bezoek aan het museum brengen. Ruim 5.500 bezoekers bezochten de pop-up.

Pop-up Cultura Nova in Heerlen

Nosferasta: First Bite van Adam Khalil en Bayley Sweitzer

Van 25 augustus tot 3 september opende Heerlen met Cultura Nova het culturele seizoen. Bonnefanten presenteerde op het festival de unieke vampierfilm *Nosferasta: First Bite* van Adam Khalil en Bayley Sweitzer. In een non-lineaire tijdreis over 500 jaar koloniale vernietiging legt de film de basis voor het verhaal van Oba, een onsterfelijke Rastafari vampier, en Christopher Columbus. Hij is Oba's oorspronkelijke bijter, die samenwerken om de koloniale infectie over de 'nieuwe wereld' te verspreiden. Glimpen van Oba's vroege jaren als jonge protegé van Columbus worden vermengd met hedendaagse scènes van een nu sterfelijke Oba, die de confrontatie aangaat met de imperiale bureaucratie die hij ooit hielp oprichten.

Naast deze film waren er ook werken te zien van Oba en Lee 'Scratch' Perry. De pop-up werd alle dagen bemand door verschillende medewerkers van het museum, YOUNG- en GROWN OFFICERS. Zo'n 2.700 bezoekers bezochten het tijdelijke museum.

Bonnefanten Pop-up museum op Pinkpop. Foto Harry Heuts

Bonnefanten Pop-up museum op Cultura Nova. Foto Harry Heuts

Eye-catcher van Aldo Rossi

Eye-catcher bij onze Pop-ups was de Russian Box van de Italiaanse architect Aldo Rossi, die ook het Bonnefanten-gebouw ontwierp. Dit bijzondere bouwwerk heeft iets weg van de Russische Matroesjka's, die van groot naar klein in elkaar geschoven kunnen worden. De Russian Box werd in 2020 aan het museum geschonken en was tijdens Cultura Nova en MAAS! voor het eerst te zien.

Bis bis!

Pop-up MAAS! in Maastricht

Of Men and Gods and Mud van Ali Cherri

Op 9 en 10 september opende het culturele seizoen in Maastricht met een groots festival in de binnenstad. Ons pop-up museum stond pontificaal op het zonnige Vrijthof. Zo'n 2.500 bezoekers van het festival konden daar niet om heen. Bonnefanten presenteerde er *Of Men and Gods and Mud* van de Libanees-Franse kunstenaar Ali Cherri. Hij ontving in 2022 op de Biënnale in Venetië de Zilveren Leeuw voor dit videowerk.

Prijswinnende en actuele film op drie schermen

Op drie schermen vertelt Cherri het verhaal van de Merowe dam in de Nijl in Noord-Soedan. Door de komst van de dam moeten zo'n 50.000 mensen gedwongen hun huizen verlaten. Het vruchtbare, historisch belangrijke land van de Nijldelta verdwijnt onder water. Alleen het nieuwe meer en de woestijn blijven achter. De dam zorgt voor elektriciteit, maar ook voor een sociale en ecologische ramp. We volgen een seizoenarbeider die overdag bakstenen maakt. Tegen een hongerloon en onder erbarmelijke omstandigheden. 's Nachts maakt hij in het geheim een groot figuur van modder en afval dat tot leven komt. Het monster staat symbool voor alle verwoesting die de dam heeft aangericht. Cherri verbindt zo hedendaagse gebeurtenissen aan beroemde legendes over de Nijl, zoals oud-Egyptische mythes over de buiten zijn

Bonnefanten Pop-up museum in de Hoofdwacht op festival MAAS!, op het Vrijthof, Maastricht.

Foto's Moos Peters

oever tredende rivier, het oudtestamentische scheppingsverhaal, de Joodse legende van de kleifiguur Golem en het verhaal over de Ark van Noach.

Bruisend en interactief

Bezoekers werden getraakteerd op verrassende activiteiten, waaronder een rad van fortuin waar ze leuke prijzen konden winnen. Daarnaast was er de mogelijkheid om Bonnefanten tattoos te laten zetten en werden er ter plekke totebags gezeefdrukt. Een levendige en interactieve ervaring die bijdroeg aan een bruisende sfeer!

Bis bis!

Bonnefanten Free Fridays - outreach & co-creatie tegelijk

Dankzij de BIS-gelden zetten we een mooi contextprogramma neer. Bijzonder zijn de Bonnefanten Free Fridays. Voor dit grootschalig co-creatieproject werken we elke editie samen met een andere Limburgse vereniging, club, stichting, sub-cultuur en/of sociaal geëngageerde partner. Samen organiseren we een uniek programma dat inhaakt op de (vaak urgente) inhoud van onze tentoonstelling(en). Het programma wordt uitgevoerd tijdens een gratis toegankelijke vrijdagavond in het museum. In 2023 zetten we onze deuren weer bijna maandelijks wagenwijd gratis open. Met de verschillende communities en hun achterban weten we elke editie tot een cultureel en verrassend feest te maken. Steeds zien we publieksgroepen die we niet eerder in het museum zagen.

Bonnefanten Free Friday - Vier de kunsten

Op 10 februari vierden we de kunsten met de tentoonstelling *Tussen Kunst en Kopie*, *Piet Killaars 100 jaar* en *A Room Of One's Own*. In samenwerking met het Institute of Arts (ZUYD Hogeschool) zorgden we o.a. voor interactieve activiteiten gerelateerd aan de klassieke academiepraktijk. Natuurlijk ontbrak het verdiepende gesprek niet.

Zelf tekenen of je neus afgieten

Op verschillende plekken in het museum konden bezoekers portret-, landschap-, stilleven- en modeltekenlessen volgen bij ervaren alumni van de academie. Maar bezoekers konden ook een afgietsel laten maken van (een onderdeel van) hun gezicht. Meer dan honderd neuzen, ogen, oren en monden werden die avond afgegoten in onze Rossi-ruimte.

Een goed gesprek of een speedtour?

Maar er was meer. Zoals de kunstenaarsgesprekken met Lydia Schouten, Marijke Stultiens en Andrew Mummery (voor Carol Rhodes). Met hen gingen we dieper in op het werk en denken van vrouwelijke kunstenaars van diverse generaties uit de Bonnefantencollectie en de tentoonstelling *A Room of One's Own*. En verder leidden de YOUNG OFFICERS bezoekers in speedtours langs hun favoriete kunstwerken. Terwijl Coen van Dam en Boris van de Lek het museum vulden met zinderende jazz. Al met al opnieuw een inspirerende avond die bezocht en beleefd werd door zo'n 1.100 mensen.

Bonnefanten Free Friday - Vaandeldragers

In samenwerking met de Oud-Limburgse Schuttersfederatie organiseerden we op 10 maart de feestelijke komst van Rembrandts *Vaandeldrager*. De Limburgse vaandeltraditie is springlevend. De leden ontvingen in vol ornaat, in een erehaag, belangrijke gasten, zoals Taco Dibbets van het Rijksmuseum en Madeleine van Toorenburg, gedeputeerde voor cultuur van de Provincie Limburg. Het muziekkorps speelde indrukwekkend. Iedereen was er stil van. Vervolgens sierden de verschillende OLS-leden de monumentale trap van het Bonnefanten, terwijl het museum volstroomde. De schutters hielden de hele avond wacht bij Rembrandts *Vaandeldrager*.

Museumnacht Maastricht in Bonnefanten. Foto Manor Lux

It's Alive!

Een live-versie van de vaandeldrager vertelde sappige historische verhalen aan het toegestroomde publiek. Enthousiaste bezoekers konden met hem en het speciaal vervaardigde Bonnefanten-vaandel op de foto. Verschillende kunstwerken werden tot leven gewekt door de geanimeerde verhalen van onze museumgidsen. Ook konden bezoekers hun eigen vaandel maken in de Vaandelworkshop.

Traditie en vernieuwing

Naast de muzikale bijdrage van het muziekkorps van de Schuttersfederatie waren er op verschillende plekken in het museum muzikale optredens die afgesloten werden met een bruisend feestje in de Cupola van Ipanema door DJ Bluetone. Traditie en vernieuwing gingen hand in hand. Speciale gast van deze avond was de Belgische kunstenaar Berlinde De Bruyckere die een interview gaf. Al met al een avond met zo'n 1.750 bezoekers. Velen bezochten het Bonnefanten voor het eerst en komen zeker nog eens terug.

Een half pipe voor de deur: Ed Templeton

Bij het organiseren van activiteiten rondom de tentoonstelling van Ed Templeton betrokken we onze partner Stichting Stadsnomade die zich via skateboarden, street sports en urban culture richt op jongeren tussen de 5 en 25 jaar. Samen besloten we de Bonnefanten skateramp voor de deur te zetten. En de rest volgde vanzelf...

Museumnacht Maastricht

Op vrijdag 14 april openden we de tentoonstelling van Ed Templeton. Om 20.00 uur opende de stadsbrede Museumnacht. Het bruiste op het voorplein. Rijvorming. Niet erg, want buiten was genoeg te zien. Onder het goedkeurend oog van Stadsnomade toonden tientallen jongeren hun beste skate skills. Allemaal uit op een felgebeerde prijs: een Templeton-edition skatedeck, een Toy Machine fietsbel of

customised stickers van de kunstenaar. DJ's zorgden op een geïmproviseerde DJ booth voor de juiste vibes. Bezoekers gingen goed 'ingecheckt' het museum in. Later op de avond gaf VLAMP buiten nog een spontaan concert nadat ze binnen al de pannen van het dak hadden gespeeld. Het skate-merk Vans was er met een eigen wafelkraam met gratis wafels.

Ed Templeton himself. Yes!

Templeton's aanwezigheid werd enorm gewaardeerd door het publiek. Hij gaf een spetterend interview bij zijn tentoonstelling. Bezoekers kregen daardoor een insight in het leven van de fotograaf en de skater dat zich moeilijk in een paar woorden laat beschrijven. De rest van de avond spendeerde hij volledig aan het signeren van skatedecks, lichaamsdelen en boeken van zijn geduldige fans.

Breed programma

Omdat de waardering voor kunst verschillende ingangen kent programmeren we op zo'n cultuuravond breed. De inhoud van onze tentoonstellingen staat altijd centraal. De leden van YOUNG OFFICE (YO, onze talentontwikkelplek) zitten mee aan het stuur. Bedenken, regelen en voeren (mee) uit. Leer vogue-en, ontwerp je eigen skatedeck, maak je eigen foto in de booth bij de tentoonstelling van Hrair Sarkissian, pimp je onderbroek of totebag met een unieke door YO ontworpen zeefdruk, en nog veel meer.

Bijna 4.000 mensen in da house!

Bonnefanten is ook graag het podium voor andere kunstvormen en culturele partners in de stad. Uiteraard moet de performances zich verhouden tot de thematiek van het tentoongestelde. Tijdens Museumnacht danste SALLY (dansgezelschap uit Maastricht) een paar keer de duetvoorstelling *Circle*. Theatergroep Hoge Fronten boeide het publiek met een fragment uit hun voorstelling *De geheime tuin*. Mensen mochten plaatsnemen op een bedje en

Bonnefanten Free Friday 2023 i.s.m.
Stichting Stadnomade.
Foto Manor Lux

via een koptelefoon geluiden uit de voorstelling beluisteren. Muzikale opschudding was er ook door jongerenband VLAMP! die samen met hiphop dansers NFC, The Giant Beats en Daddy Unchained ervoor zorgden dat de pannen van het dak gingen. DJ Bluetone sloot muzikaal af met een spetterende DJ set in museumcafé Ipanema.

A Message To You Terry Hall

In het bijzijn van de hele achterban van de Maastrichtse kunstenaar Rudy Beerens vond tijdens Museumnacht ook de laatste performance van deze kunstenaar plaats. Hij overleed de dag ervoor. Met een snijbrander werd de tekst 'A Message To You Terry Hall' gesneden in de motorkap van zijn vintage Ford.

Bonnefanten Free Friday – Communities

Op 23 juni vierden we de tentoonstelling *Visions of Possibilities* van patricia kaersenhout. Op het voorplein van het museum was er een foodmarket waar de bezoekers gastvrij werden ontvangen. Ze konden proeven van hapjes vanuit verschillende uithoeken van de wereld.

Hoe het is om nieuwkomers te zijn

We werkten dit keer samen met Stichting Wereldwijd, die nieuwkomers helpt met inburgeren. In aanloop naar deze Free Friday kregen deelnemers van de stichting een rondleiding op A1-niveau van onze museumdocenten. Kunst werd zo een extra communicatiefactor. Op de Free Friday zelf namen deze nieuwkomers bezoekers mee op een rondleiding langs kunstwerken die op hen de meeste indruk hadden gemaakt. In de workshop Arabisch kon publiek ervaren hoe het is om een andere taal te leren, zoals nieuwkomers – zonder referentiekader – Nederlands moeten leren.

Van ingetogen harpconcert tot Dabke-dans

Muzikaal werden de werken van kaersenhout opgeluisterd door een ingetogen harpconcert van Indra Diallo. Verschillende spoken word-artiesten zoals Veronique Efomi en Maame

Hammond verdiepten de inhoud. En er kon worden gedanst tussen de oude kunst tijdens de opzweepende Dabke en Salsa workshops.

Van wereldmuziek tot samen borduren

Klapper van de avond was het aanstormend Belgisch-Congolese talent Reinel Bakole met haar band, die eerder al op het Dour festival, en de Bozar in Brussel speelden. Ook deze avond kon het publiek genieten van speedtours die in verschillende talen, waaronder Arabisch, werden gegeven. Iedereen kon geïnspireerd door het werk van patricia kaersenhout ook zelf aan de slag in de borduurworkshop. Studenten van ZUYD Hogeschool verzorgden – in het kader van hun afstudeerproject – een workshop kunst kopiëren met verassende humoristische resultaten. Bijna 750 bezoekers genoten van deze vrije, inspirerende kunstavond.

Keti Koti in Limburg

Op 1 juli vierden en herdachten we met Keti Koti de afschaffing van de slavernij, precies 150 jaar geleden. De viering vond voor het eerst plaats in Limburg. Het was het resultaat van een intensieve samenwerking tussen nauw bij de thematiek en viering betrokken mensen, gemeente Maastricht en Bonnefanten. Naar aanleiding van deze viering werd zelfs het Keti Koti/Kibra Kadena Comité Limburg opgericht.

Historisch

Het Keti Koti/Kibra Kadena Comité Limburg verzorgde het programma. Het collectief, bestaande uit Nederlanders met een voornamelijk Surinaamse en Curaçaose achtergrond, voorzag deze middag van traditionele muziek, dans en voordrachten in de vorm van spoken word. Samen keken we naar de uitzending van de nationale herdenking en historische toespraak van Koning Willem-Alexander.

Boven: Keti Koti i.s.m. Keti Koti/Kibra Kadéna Comité Limburg. Foto Ivory van Appeven.

Onder: Bonnefanten Free Friday 2023. Foto Manor Lux

Linksboven: Contextprogrammering tentoonstelling *patricia kaersenhout: Visions of Possibilities*. Foto Paco Núñez

Overige: Bonnefanten Free Fridays 2023. Foto's Manor Lux

Opening tentoonstelling
BINNENSTEBUITEN.
Foto Ivory van Appeven

Free Heri Heri

In samenwerking met creatief productiebureau KIP Republic zorgden wij voor Free Heri Heri For All (Surinaams gerecht) via Athos Eet-Maakt-Doet. Heri Heri is een Surinaams gerecht dat is ontstaan uit wat er op de plantage overbleef en werd verbouwd en gegeten door de tot slaaf gemaakte voorouders. Het gerecht zoals wij dat nu kennen bestaat uit zoete aardappel, cassave, gele en groene banaan, bakkeljauw, een ei en garnering. Zo'n 200 mensen genoten van de maaltijd. In totaal waren 345 mensen getuige van deze bijzondere dag.

Bonnefanten Free Friday – Silver Stars!

Op 15 september 2023 stond in het teken van Maastrichts Zilver en onze zilverkamer. Voor deze Free Friday werkten we intensief samen met de Stichting Kerckhoffs Kunstnijverheid Fonds (KKF), stichting Bonhomme Tielens, verschillende verzamelaars van Maastrichts zilver en hun achterban. Overdag vond in ons Auditorium het goed bezochte symposium plaats voor en met zilverkenners en autoriteiten uit Nederland en België. De avond werd een cultureel feest met een zilveren rand!

Waarde bepalen, zelf gieten, zilver verzamelen sexy?

In een Tussen Kunst & Kitsch-setting konden particulieren de waarde van hun zilverobjecten door experts laten taxeren. In de workshop Zilvergieten konden bezoekers zelf een klein object gieten. Er waren verschillende talks over zilver verzamelen en zilver keurmerken. Barones van Voorst tot Voorst vertelde alles over (vergeten) tafeletiquette. En onder leiding van o.a. Paul van den Biessen, Cathelijne Blok, Hugo Roosjen en Daan Brouwer ging het met het publiek over hoe 'sexy' zilver vandaag de dag is. Conservator Pieterneel Coenen gaf een lezing over de restauratie van de Sint Servaasbuste die voor de gelegenheid live te volgen was bij het in pandige restauratie-atelier van SRAL.

Alle zintuigen aanspreken

Uiteraard mag klassieke muziek op zo'n avond niet ontbreken. Het Maastricht amateur-symfonieorkest Avanti bracht muziek op de trappen. De houtblazers lieten bezoekers genieten van een uniek geurconcert in de schatkamer. Een parfumeur uit Luik ontwikkelde voor dit concert een speciaal vernevelend parfum. Een extra verrassing vormde het kamermuziekconcert van Lei Wang, 1e concertmeester van PhilZuid, hét symfonieorkest van Zuid-Nederland. Al met al een schitterende avond met bijna 1.100 bezoekers die rijker naar huis gingen.

Bonnefanten Free Friday – Kids!

Op 13 oktober opende de kinderburgemeester van Maastricht de tweede educatieve kunsttentoonstelling *BINNENSTEBUITEN*. En dat niet alleen! Het hele museum werd een playground voor jong en oud. Er werd o.a. samengewerkt met de wetenschappers van Brightlands Campus Limburg.

Verrassende link tussen kunst en wetenschap

Bij een aantal oude kunstwerken belichtte een wetenschapper vanuit zijn of haar vakgebied details en aspecten die in een kunsthistorische rondleiding niet aan bod komen. Zo waren er twee entomologen die uitleg gaven over de grote vliegen in de stillevenen en het fascinerende leven van houtwormen in onze middeleeuwse kunst onder de loep namen. Bij een 16e-eeuwse vleesstal gaf een wetenschapper uitleg over het kweekvlees van de toekomst. Je kon met röntgenstralen in een 700 jaar oud beeld kijken en zien dat er een echt menselijk skelet in zat. Een bioloog was er met zijn levende tamme slang Loesje. Boeiend vertelde hij het verhaal van de slang uit het paradijs.

Via eigen kunst wensen voor de toekomst inblikken

In het Auditorium konden kinderen dansen in de silent disco of zich laten transformeren

Bonnefanten Free Friday KIDS 2023.
Foto Ivory van Appeven

in een verbeterde versie van zichzelf in de Cirqmatic 3000. Uiteraard konden mensen weer zelf aan de slag in de workshop Blik vooruit. Toekomstwensen en ambities werden toevertrouwd aan het papier en konden worden ingeblikt. Over vijf jaar mag dat blik pas open. De ideale wereld kon ook geknutseld worden met 3D-pen en miniatuur landschapsonderdelen in een mini-decor. Bijna 1.400 kids, moeders, vaders, opa's, oma's etc. ervoeren de fun en diepgang van kunst en gingen met prachtig gemaakte werken naar huis. Een heerlijke avond waarop we veel bezoekers zagen die we normaal niet snel zien.

Bonnefanten Free Friday – All inclusive

Op 1 december werkten we voor de laatste Free Friday intensief samen met twee buurtverenigingen en de Quiet Community in Maastricht. Quiet is een organisatie die zich inzet voor mensen die de eindjes maar moeilijk aan elkaar kunnen knopen. Ze zorgt ervoor dat ook zij met cultuur in aanraking kunnen komen.

Samen een vier meter hoge boom creëren

De samenwerking met Quiet startte al een half jaar tevoren met een uitgebreid handwerkproject. Alle members kregen de vraag een of meerdere lapjes te borduren, naaien, quilten, breien of haken om hiermee samen een vier meter hoge kerstboom in het Bonnefanten te maken. Een sliert van 500 lapjes werd bevestigd op een metalen frame en op 1 december feestelijk onthuld in het bijzijn van alle Quiet-members. De boom was nog tot 10 januari in vol ornaat te bewonderen op het bordes van de museumtrap.

Communities aan de knoppen

Quiet bedacht ook een foto-booth geïnspireerd op de Tajiri-tentoonstelling. Hier konden bezoekers een vintage familieportret laten maken. Zeer populair! Ook was er een handwerk workshop waar nog meer lapjes konden worden

gemaakt. Meerdere speedtours werden dit keer ook op advies in het Maastrichts dialect gegeven. De Quiet Community regelde ook een tango-orkest. Deze band vertelde een korte geschiedenis over tango, en gaf korte dansdemonstraties waarna het publiek spontaan begon te dansen. Het Buurttheater Maastricht Caberg en de Buurtopera Maastricht speelden meermaals met hun leden korte fragmenten uit hun voorstellingen.

Levenslessen in origami

Ook onze YOUNG OFFICERS waren weer actief. Ze ontwikkelden een aantal workshops rond de Tajiri-tentoonstelling: van stamboom met Oostindische inkt en linodruk tot het uitwisselen van levenslessen via ingewikkeld gevouwen origami's.

Zen-moment

Shakuru Tajiri maakte een soundscape bij het werk van zijn grootvader. Bezoekers konden daardoor een echt Zen-moment beleven. Al met al genoten maar liefst 1.800 bezoekers van deze bijzondere all inclusive avond.

Bonnefanten Free Friday 2023 i.s.m. Quiet Maastricht. Foto Manor Lux

Samenwerking met docenten en studenten. Foto Natasja Wolfs/ Bonnefantent

Welkom iedereen!

We zagen de belangstelling voor het Bonnefantent groeien dit jaar. De tentoonstellingen, lezingen en workshops werden goed bezocht en de Bonnefantent Free Fridays werden populairder. Dat geldt ook voor ons aanbod voor groepen en onderwijs. Of het nu om basis- of voortgezet onderwijs gaat. Om grote of om kleine groepen. We zagen de aantallen groeien. Rondom de vakantieperiodes boden we allerlei extra activiteiten aan. Dat werd gewaardeerd.

Zo'n 9.225 studenten op bezoek

Maar liefst 9.225 studenten van het mbo, hbo en de universiteit bezochten het museum. Dat is bijna een verdriedubbeling ten opzichte van 2022! Ruim 300 studenten namen deel aan een onderwijsprogramma of een voor hen op maat gemaakt programma. De overige studenten bezochten het museum zelfstandig of onder begeleiding van hun eigen docent.

Samenwerking hbo

We daagden derdejaars academiestudenten uit om de gipsen beelden uit de tentoonstelling *Tussen Kunst en Kopie* op een creatieve en unieke manier onder de aandacht te brengen bij het publiek. Ze bedachten van alles. Uiteindelijk zijn onder de naam *Imaginem Original Copies* reproducties als kaars gemaakt. Ze zijn te koop in onze museumshop. Daarnaast bedachten de studenten een workshop waarin bezoekers elkaars tekening in veelvoud kopieerden zoals bij een door-fluister-spel. De workshop voerden ze met groot succes uit in de Cupola tijdens een Bonnefantent Free Friday. Ook organiseerden we weer de zesweekse gidsentraining voor de docentenopleiding Maastricht Institute of Arts van ZUYD Hogeschool.

Samenwerking mbo

Samen met 8 verschillende afdelingen van het VISTA college in Zuid-Limburg ontwikkelden

we een uitgebreid museumprogramma dat aanhaakt op het vak Burgerschap. We namen studenten van verschillende kunstvakken mee in de thematiek van de tentoonstelling *What Freedom Is To Me* van Isaac Julien, die vanaf maart tot medio augustus 2024 te zien is in het museum. Het functioneren in de eigen woon- en leefomgeving, acceptatie van verschillende culturen, aandacht voor de LHBTQI+ gemeenschap zijn onderwerpen die in het werk van de studenten terug moet komen. De resultaten worden gepresenteerd tijdens de Bonnefantent Free Friday en Museumnacht. Ook namen 19 docenten van de verschillende Taal+ afdelingen deel aan een inspirerende ochtend in het museum. Ze kregen een rondleiding, om op hun beurt, zo'n 1.800 deelnemers (studenten) mee te kunnen nemen in het museum.

Primair onderwijs op bezoek

Ruim 2.500 basisonderwijsleerlingen bezochten Bonnefantent. Ruim 1.800 daarvan volgden een interactieve rondleiding of een theatrale speurtocht. Dik honderd leerlingen volgden een vakoverstijgend programma, met lessen in de klas. Hierbij wordt een verbinding gemaakt tussen het museumbezoek en een aan taal gekoppeld leesbevorderingsprogramma.

Weer over de 5.000 mensen rondgeleid

Zo'n 3.400 volwassenen volgden in 2023 één van de gratis rondleidingen in de weekenden of de vakanties. En 1.510 mensen boekten bewust vooraf één van onze rondleidingen. Altijd met lovende reacties of applausje.

Eén reactie op een rondleiding lichten we graag uit, namelijk die voor de jongeren van de Beschermd opvang bij Jeugd- en opvoedhulporganisatie XONAR:

"Namens de jongeren en het hele team willen wij jullie bedanken voor de mogelijkheid om de tentoonstellingen te bekijken. De tentoonstelling van patricia kaersenhout heeft veel indruk gemaakt op onze Afrikaanse jongens en meisjes."

Veel herkenning en stof om over te praten. De jongeren hebben veel video's en foto's gemaakt omdat ze zo verwonderd waren door deze ervaring. Voor de meeste was het de eerste keer dat ze naar een museum zijn geweest en dit soort kunst mochten bewonderen."

Altijd iets te doen voor families en kids

In het Bonnefanten is altijd iets te doen voor families met jonge kinderen. In het doe-het-lekker-zelf-lab kunnen bezoekers van 6 tot 106 de handen uit de mouwen steken en een eigen kunstwerk maken of op onderzoek gaan. Bij de tentoonstelling van Patricia Kaarsenhout maakten we een ontdekkingstocht voor kinderen vanaf zeven jaar met zes opdrachten. Van taal- en tekenklus tot het beantwoorden van filosofische vragen als "Waarom is het belangrijk om te praten over mensen die vergeten zijn". De populaire Kinderaudiotour kreeg 10 nieuwe audiostops.

Educatieve kunsttentoonstelling groot succes!

De tentoonstelling *BINNENSTEBUITEN* is een grote publiekstrekker! In de tentoonstelling mag je aanraken, luisteren, klimmen, praten en knutselen! Veel nieuwsgierige volwassenen en niet-volwassenen vanaf 6 jaar bezoeken de tentoonstelling, kropen in dozen, maakten selfies in het spiegelpaleis, gingen trots op de reuzenstoel zitten en actief aan de slag in de reflectieruimte. De reflectieruimte bleek een grote hit. In de herfst- en de kerstvakantie organiseerden we verschillende familie-activiteiten. De workshop 'Bouw je eigen droomwereld' bij de tentoonstelling *BINNENSTEBUITEN* werd dagelijks aangeboden in deze vakanties. De bezoeker mocht zijn droomwereld exposeren in het museum of het een plekje thuis geven.

Van alles te doen tijdens de feestdagen

Tijdens de kerstvakantie konden familie en kids hun hart ophalen in het museum. In de workshop 'Vandaag ben ik restaurator' konden kids even

ervaren hoe het is om een kunstwerk te mogen restaureren. Een groot succes was de speelse en laagdrempelige Kerstbingo voor kinderen. De speurtocht ging langs kerstverhalen die 'verstopt' zitten in onze oude kunst. Voor volwassenen was er de 'Lichtjeswandeling' om in een feeststemming te komen. Een flyer met QR-link bracht wandelaars langs de plekken die Werner Mantz met zijn camera vastlegde. Zo werd de bezoeker meegenomen op de magische lichtjesroute, die dit jaar voor het eerst tot aan Bonnefanten liep. Voor wie zin had om in de voetsporen van Jan van Steffeswert te treden, kon met een gids van restauratieatelier SRAL op pad gaan. Letterlijk en figuurlijk was het vertrekpunt onze collectie.

Negen keer de Museum Plus Bus

Dankzij de steun van de VriendenLoterij reed de Museum Plus Bus dit jaar negen keer naar Bonnefanten. En daarmee konden we weer bijna 400 ouderen die niet meer in staat zijn zelfstandig een museum te bezoeken vanwege hun lichamelijke conditie, geïsoleerde leefomgeving en/of financiële situatie, laten genieten van al het moois.

Cultuur tot achter de voordeur

Het Bonnefanten ging ook weer (digitaal) naar ouderen toe door deelname aan de Onvergetelijke Belevenistafel en de creatieve bijdragen aan Vitamines voor de Geest. Deze boekjes brengen kunst en cultuur tot achter de voordeur. Het magazine Totzo! met een spannende kunstopdracht rondom het werk van Marlene Dumas, werd bij 40.000 ouderen bezorgd.

Maar er was nog veel meer te doen!

Naast onze tentoonstellingen, pop-ups, Free Fridays, rondleidingen, familie- en onderwijsactiviteiten wordt er meer georganiseerd in Bonnefanten. Dat doen we met vereende kracht. Enkele voorbeelden:

Vanaf de herfstvakantie tot en met de kerstvakantie kon je ook lekker van de monumentale museum trappen glijden.

Een avontuur op zich. Foto Manor Lux

Linksonder: Museum Plus Bus op bezoek bij Bonnefanten. Foto Natasja Wolfs/Bonnefanten

Linksonder: Museum Plus Bus op bezoek bij Bonnefanten. Foto Natasja Wolfs/Bonnefanten

Rechts: Bonnefanten Free Friday 2023. Foto Manor Lux

Imagine Music Experience

Op 1 juli hadden we 21 jonge muzikanten te gast die meededen aan Imagine Music Experience, een groot internationaal uitwisselingsproject van muzikanten. Coach Pim ten Have, zelf muzikant en museumdocent bij het Van Gogh Museum gaf een masterclass 'Inspiratie voor songs uit beeldende kunst' met een introductie 'Mindful kunst kijken'. De deelnemers kozen elk een kunstwerk om daarbij een song te schrijven. De composities werden ten gehore gebracht voor een professionele jury in de Muziekgieterij in Maastricht.

Welkom nieuwe studenten!

Op 22 augustus organiseerden wij samen met het INKOM-comité een succesvolle culturele avond in Bonnefanten. Tijdens de algemene introductieweek voor nieuwe studenten van Maastricht University en ZUYD Hogeschool leren nieuwe studenten ons museum kennen. Ze kunnen deelnemen aan speedtours, rondleidingen en interactieve workshops. Ze maken dus niet alleen kennis met onze collectie, maar ook met medestudenten en de lokale cultuur. Op deze avond bieden we ze ook een studentenjaarpas aan voor €12,50. Het is een voordelige en laagdrempelige toegang tot culturele verrijking gedurende hun studieperiode. De avond werd met enthousiasme en grote interesse ontvangen. We zien uit naar de editie van 2024!

Nederlandse Dansdagen in het museum

Op 29 en 30 september was het Bonnefanten ook één van de podia van de Nederlandse Dansdagen. De exclusieve première van *SIX PORTRAITS* van danser en choreograaf Simon Bus stond geprogrammeerd. Het verkennen en oprekken van de mogelijkheden van zijn eigen lenige lijf past Simon ook toe op de lichamen van collega-makers. In Bonnefanten bracht hij zes internationale zielsverwanten uit zijn sociale medianetwerk bij elkaar. Tot nu toe hadden ze vrijwel alleen digitaal contact. De dansers namen twee dagen lang de ruimtes in het museum

over. Ter plekke, en onder het oog van bijna 160 bezoekers, werkten ze samen aan een nieuw, ongewoon en onverwacht werk van beweging, beeld en geluid.

Van wakker worden met Rembrandt tot het VriendenLoterij VIP-weekend

Tijdens de expositie van Rembrandts *Vaandeldrager* organiseerden we op 12 maart voor de Vereniging Rembrandt het programma 'Wakker worden met Rembrandt'. Zo'n 80 personen genoten van de bijeenkomst. Ook het VIP-arrangement van de VriendenLoterij op 25 en 26 maart was weer een succes. Zo'n 300 liefhebbers uit alle windstreken van Nederland brachten een uitgebreid bezoek aan het Bonnefanten.

Boekpresentatie 'Meer dan een beeld'

Met oud-conservator Ton Quik lanceerden we op 21 april een boeiende lezing in het kader van zijn actuele en relevante boek 'Meer dan een Beeld'. Gouverneur Emile Roemer nam het eerste exemplaar in ontvangst. Zo'n 75 gasten waren erbij.

Rent a museum

Trouwe klanten als Ko van Dun, Ruud Lammerink en de Vrije Academie waren er ook weer in 2023. Zij gaven cursussen en lezingen Kunstgeschiedenis aan grote groepen volgelingen. Vele organisaties zoals Stichting Restauratie Atelier Limburg (SRAL), Universiteit Maastricht, Gemeente Maastricht, Provincie Limburg, ministerie van OCW, MET ggz en Capra Advocaten huurden het museum voor uiteenlopende bijeenkomsten, waaronder de jaarlijkse Nieuwjaarsreceptie, vergaderingen en/of workshops om hun relaties te ontmoeten.

Boven en rechtsonder: Deskundigheidsbevordering docenten VISTA collega. Foto Natasja Wolfs/Bonnefanten

Linksonder: Workshop voor kinderen door SRAL in Kerstvakantie. Foto Natasja Wolfs/Bonnefanten

Houd de zaak scherp!

Elk jaar starten in oktober tien jongeren in de leeftijd van 16 tot 22 jaar met de leukste bijbaan van Limburg: YOUNG OFFICE (YO). Als jongerenafdeling organiseren ze in samenwerking met museumprofessionals, kunstenaars en externe (culturele en maatschappelijke) partijen talloze activiteiten en evenementen voor leeftijdsgenoten. Alles om het museum toegankelijker en relevanter te maken voor zoveel mogelijk jongeren. YO'ers doen niet alleen veel werkervaring op, ze houden ons ook scherp, trekken de ivoren toren omver en slaan een brug tussen 'high' en 'low' culture, en nemen het museum op die manier verder de 21ste eeuw in. Met succes: we zien het publiek verjongen en diverser worden, ontdekken nieuwe partners en ook intern zorgt YOUNG OFFICE voor verandering.

Eigenzinnige activiteiten en evenementen

2023 was voor YOUNG OFFICE een jaar vol bruisende activiteiten, zowel binnen als buiten het museum. Ze werkten mee aan de Bonnefanten Free Fridays, vernissages van tentoonstellingen, de pop-ups, en niet te vergeten een onvergetelijke YO Take Over tijdens Museumnacht!

Knaldrang tijdens Museumnacht!

Het grootste culturele evenement voor jongeren in Maastricht vond op 14 april plaats: Museumnacht Maastricht. Zeker nu, na corona hadden de YO'ers knaldrang! Ze organiseerden boeiende speedtours en workshops. Ze nodigden lokale artiesten uit, zoals Shahin Damka, die een workshop vogueing verzorgde. Er waren jamsessies met conservatoriumstudenten en bezoekers konden hun eigen skateboard ontwerpen. Het was een succesvolle bruisende avond!

Van, voor en met jongeren!

Parallel aan de lopende evenementen organiseerde YOUNG OFFICE kunstworkshops, zowel binnen als buiten het museum, met als

Activiteiten en Bonnefanten
Pop-up museum in samenwerking met
YOUNG OFFICE. Foto's Manor Lux en
Bonnefanten

doel mensen te trekken die normaal gesproken zelden musea bezoeken. Op 22 juni organiseerden ze met Stadsnomade de Go Skateboarding Day. Maar liefst 150 jongeren waren van de partij. Ook was er de succesvolle samenwerking met het Bernard Lievegoed College, waarbij YO'ers samen met de leerlingen Maastricht fotografeerden. De resultaten werden tentoongesteld in een vitrine tijdens de Museumnacht. Op 4 maart organiseerde YOUNG OFFICE een open workshopdag waar jongeren en kinderen uit Maastricht en omstreken het museum konden bezoeken en deelnemen aan diverse activiteiten. Dit initiatief trok niet alleen jongeren uit Maastricht en omgeving aan, maar ook de leden van de jeugdorganisatie GIGOS uit Genk.

Vereerd met meet & greet met Ed Templeton

Een bijzonder hoogtepunt was de ontmoeting met kunstenaar Ed Templeton, die populair is onder jongeren vanwege zijn betrokkenheid bij de skateboardcultuur. Verschillende YO'ers volgen de studierichting fotografie in voortgezet onderwijs en waren zeer vereerd om een gesprek te voeren met hem!

Pop-up met YO

Ook was YOUNG OFFICE weer met het volle team aanwezig in onze pop-up op Pinkpop. Rondom het werk van Patricia Kaersenhout bedachten de YO'ers twee activiteiten: het borduren van bloemen en het maken van een vlinder op groeipapier met diverse zaden. Ook konden mensen de door YO ontworpen Mea culpa-tattoo laten 'zetten' die geïnspireerd is op het werk van Kaersenhout. De tattoos werden gefotografeerd met een Polaroid-camera. Kaersenhout wilde er een nieuw kunstwerk mee maken.

Dag YO'ers, welkom nieuwe YO'ers
De afsluiting van de YO-groep 2022-2023 werd gevierd met een video waarin de YO'ers vertelden wat het werk bij Bonnefanten hen gebracht heeft. De video werd ook ingezet om de nieuwe lichting te werven. Met groot succes. Er waren 43 sollicitaties. In oktober 2023 startten 12 talentvolle jongeren met een intensief inwerktraject.

Linksboven: Kijktraining YOUNG OFFICE door Ans Verdijk. Foto Moos Peters

Rechtsboven: Workshopactiviteit door YOUNG OFFICE tijdens Go Skateboarding Day 2023 bij Bonnefanten.

Foto Mounir Eddib/Bonnefanten

Onder: Lichting YOUNG OFFICE 2023-2024. Foto Eleni Valor Lopez

Welkom publiek

De collega's van de ticketbalie, Museumshop, Kunstuitleen, vrijwilligers, gidsen en beveiligers op zaal zijn onze visitekaartjes. Zij ontvangen onze bezoekers, wijzen ze de weg, lichten de tentoonstellingen en de werken toe, etc. Een fijne bezoekerservaring start hier in de Museumshop. Hier vind je ook boeken over onze collectie, producten in de lijn van de te bezichtigen tentoonstellingen, alsmede de thema's die we in het Bonnefanten agenderen.

Nieuw kassasysteem

In de zomer werd het nieuwe kassasysteem in gebruik genomen. Ook relatie-, Vrienden-, Kunstuitleen-, en cadeaubonpassen worden nu via de kassa geregistreerd. Het voorraadsysteem is er enorm op vooruitgegaan. De shop genereerde een omzet van bijna €277.000 en handelde bijna 20.000 transacties exclusief ticketing af. Een omzetsijging van zo'n 30% ten opzichte van 2022.

Ed Templeton merchandise, alleen te koop bij Bonnefanten

Rondom *Wires Crossed* van kunstenaar en pro-skateboarder Ed Templeton werd samengewerkt aan merchandise-artikelen. Naast de publicatie werden een *Wires Crossed* skateboard, stickerpack, koffiemokken en een RVCA-kledinglijn gelanceerd, exclusief verkrijgbaar in ons museum. Ook zijn er vier gelimiteerde drieluiken onthuld, een langgekoesterde samenwerking tussen THE SKATEROOM en Ed Templeton. Met de opbrengsten versterkt THE SKATEROOM jongeren over de hele wereld, bouwen ze nieuwe skateparken, en ontwikkelen ze onderwijsfaciliteiten en -programma's.

De must haves van Tajiri

Bij de tentoonstelling van *Shinkichi Tajiri: The Restless Wanderer* presenteren we een breed assortiment merchandise, ontworpen en geproduceerd door het Tajiri Estate, in samenwerking met marktleider Lanzfeld Editions.

Van magneten tot notebooks, van theedoeken tot zijden sjaals en van totebags tot behang. Allemaal van een esthetisch hoge kwaliteit. Ook is er een publicatie die bij de tentoonstelling hoort. Duidelijk gewild, want in een mum van tijd uitverkocht!

Kers(t) op de taart: onze eigen Rossi-bal

Als kers(t) op de taart werd vlak voor de feestdagen de handgeblazen en geschilderde Rossi Toren-Kerstbal aan het grote publiek gepresenteerd! Een geweldige eye-catcher voor bezoekers uit de hele wereld.

Een museum dat kunst uitleent

Dat Bonnefanten een van de weinige musea in Nederland is die kunst uitlenen is nog wat onbekend. En al helemaal dat we dat vanuit vijf locaties in Limburg doen: Maastricht, Venlo, Roermond, Weert en Sittard-Geleen. Met deze service brengen we kunst en kunstwerken op een laagdrempelige manier bij de mensen thuis, en tegen een voor iedereen betaalbare prijs. Wie kunst in zijn thuisomgeving haalt, bouwt een band op met de werken. Via de Kunstuitleen creëren we bovendien een extra podium voor kunstenaars. We brengen het werk niet alleen dichterbij de mensen, maar we realiseren ook inkomsten voor de kunstenaars, van wie het leeuwendeel uit de regio afkomstig is.

Kunstuitleen en ledenontwikkeling

We zien het aantal leden van de Kunstuitleen iets teruglopen. In 2023 waren het er zo'n 950. Vergrijzing is een feit. Veel mensen kennen de dienst van het Bonnefanten (nog) niet. Er is werk gemaakt van een nieuwe, toegankelijke website en een volledig digitale backoffice die in het voorjaar van 2024 live zal gaan. Dan zal ook campagne gevoerd worden om nieuwe leden te werven. Inzet is ledenbehoud en verjongen en vergroten van het ledenbestand. Wel zagen we in 2023 dat meer leden van kunst wisselden. Ruim 400 abonnees haalden nieuw werk in huis.

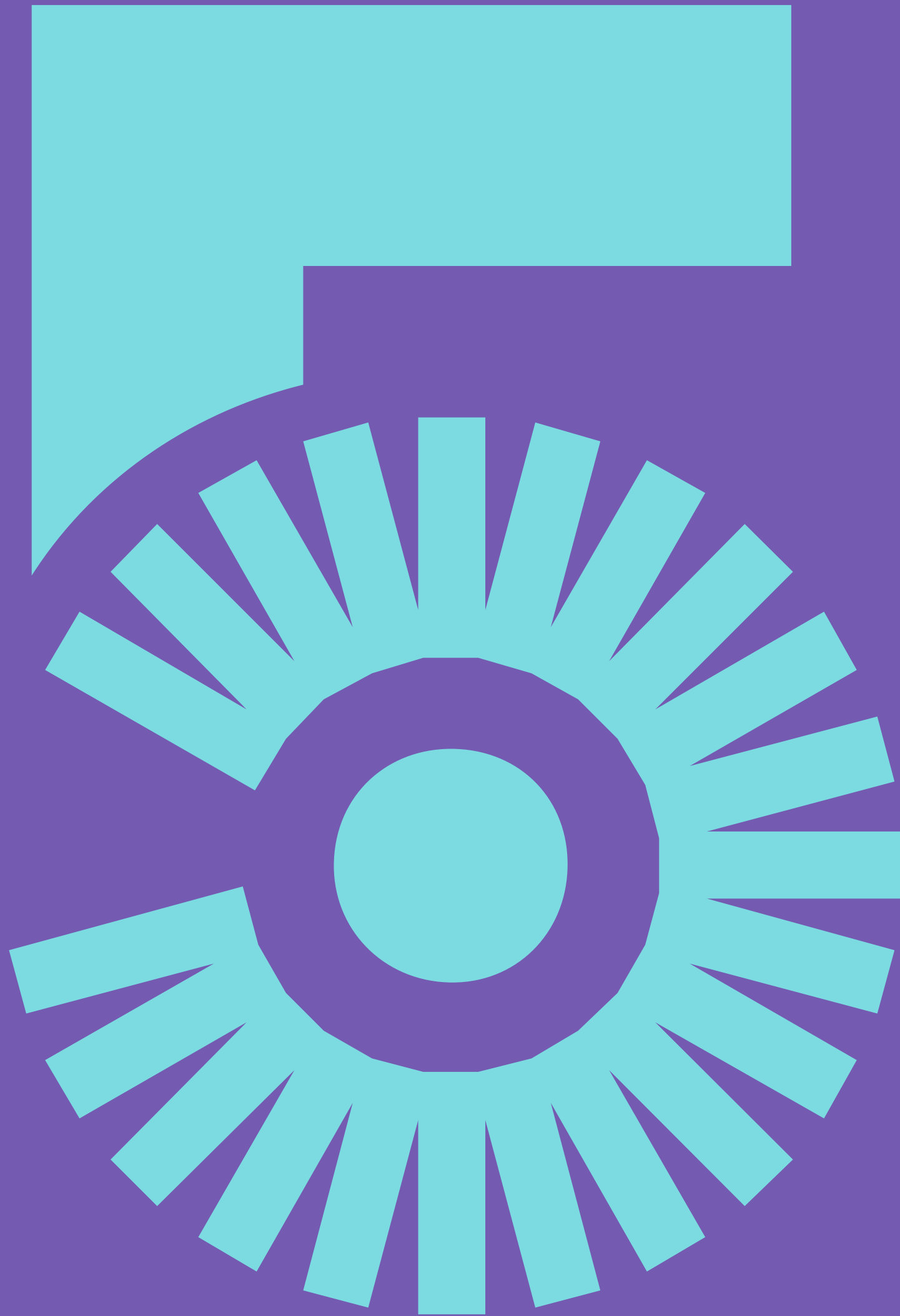
Nieuwe kunst voor de uitleen

We voegden nieuwe werken van regionale kunstenaars toe aan de collectie. De Bonnefanten Collectors Collection werd uitgebreid met werken van Patricia Kaersenhout en Ed Templeton, waarvan in 2023 succesvolle tentoonstellingen in het Bonnefanten te zien waren. Het is de bedoeling de collectie verder te diversifiëren, zodat er voor elk wat wils in te vinden is. Ook maken we werk van een Kids Collection. In samenwerking met de afdeling Educatie en het onderwijs deden we een try-out waaruit blijkt dat jongeren zeer geïnteresseerd zijn in (het lenen) van kunst voor thuis.

Museumbezoekers in de Museumshop.
Foto's Manor Lux

WILLEN, VERZIEKEN EN VERBODEN

Breed scala aan kunstwerken

Van gipsen afgietsels tot een maquette van Aldo Rossi's Russian Box, van Rembrandts *Vaandeldrager* tot een kattenmummie. Van mail-art tot een kunstwerk met zand en van een sprookjesachtige installatie met levensgrote poppen tot een kerststalletje van Charles Vos... In 2023 zag de afdeling Collectiebeheer een breed scala aan kunstwerken voorbijkomen. Het formaat, het materiaal of de techniek kon de afdeling niet gek genoeg zijn: het team droeg met plezier zorg voor het beheer en behoud van al deze objecten. Dit waren kunstwerken uit de eigen collecties maar ook bruiklenen die tijdelijk of langdurig in het Bonnefanten verbleven, voor tentoonstellingen of collectie-presentaties.

Bijna 1000 bruiklenen

In 2023 waren dat ongeveer 900 inkomende bruiklenen en 70 tijdelijke uitgaande bruiklenen. Hiervoor organiseerde de registrars Tentoonstellingen en Collectiebeheer circa duizend conditierapporten en ruim 90 kunsttransporten. Diverse registrars reisden voor tijdelijke tentoonstellingen naar andere musea. Twee zaalstukken van Pieter Brueghel de Jonge waren te zien in het Noordbrabants Museum in Den Bosch. Een video-installatie van melanie bonajo werd opnieuw opgebouwd voor een expositie in de Barbican in Londen. Een tiental werken van Gijs Gijsbers was te zien in Museum Valkenburg. De net gerestaureerde *Mellow Yellow High* van Ferdi reisde af naar Van Bommel van Dam in Venlo voor de Tajiri-tentoonstelling aldaar. Werken van Sol LeWitt waren te zien in het Joods Museum Amsterdam, een wandtapijt van Otobong Nkanga in Rijksmuseum Twenthe en een video-installatie van Kahlil Joseph in Denver.

Ruim 120 nieuwe aanwinsten

In het nieuwe collectieregistratiesysteem MuseumPlus registreerden de registrator Collecties ruim 120 nieuwe aanwinsten. Voor de collectie hedendaagse kunst waren dat onder

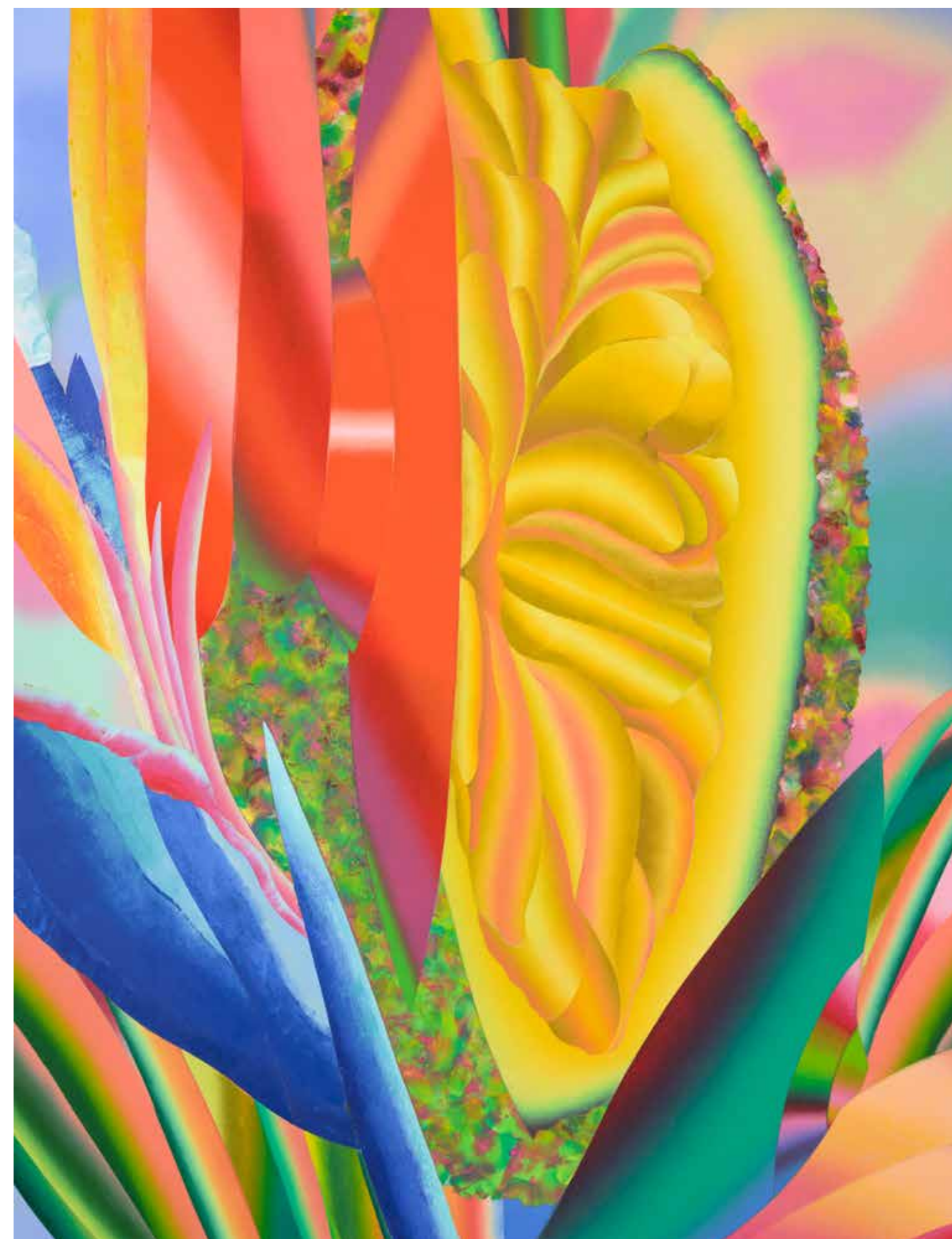
andere twee monumentale textielwerken van de Poolse Roma-kunstenaar Małgorzata Mirga-Tas en twee schilderijen van de Libanese kunstenaar Mounira Al Solh. Van kunstenaars uit de regio verwierf het Bonnefanten werk van onder meer Minne Kersten en Hadassah Emmerich. De collectie werd verrijkt met 40 werken van Marijke Stultiens (aankopen en schenkingen) en een zeer genereuze schenking van de Stichting Collectie Helga Paetzold van maar liefst 176 objecten verdeeld over 27 inventarisnummers. Vanuit privébezit werd een zaalvullende installatie van Folkert de Jong aan het museum geschonken, die in 2024 in de Cupola te zien zal zijn.

Afronding 12.000 stukken uit de Polling-collectie

Met behulp van vrijwilligers van de Vereniging Maastrichts Aardewerk registreerde de afdeling de allerlaatste objecten uit Collectie Maastrichts Aardewerk van het echtpaar Polling. Deze privécollectie werd in 1999 aan het museum geschonken. Alle ruim 12.000 objecten zijn nu geregistreerd.

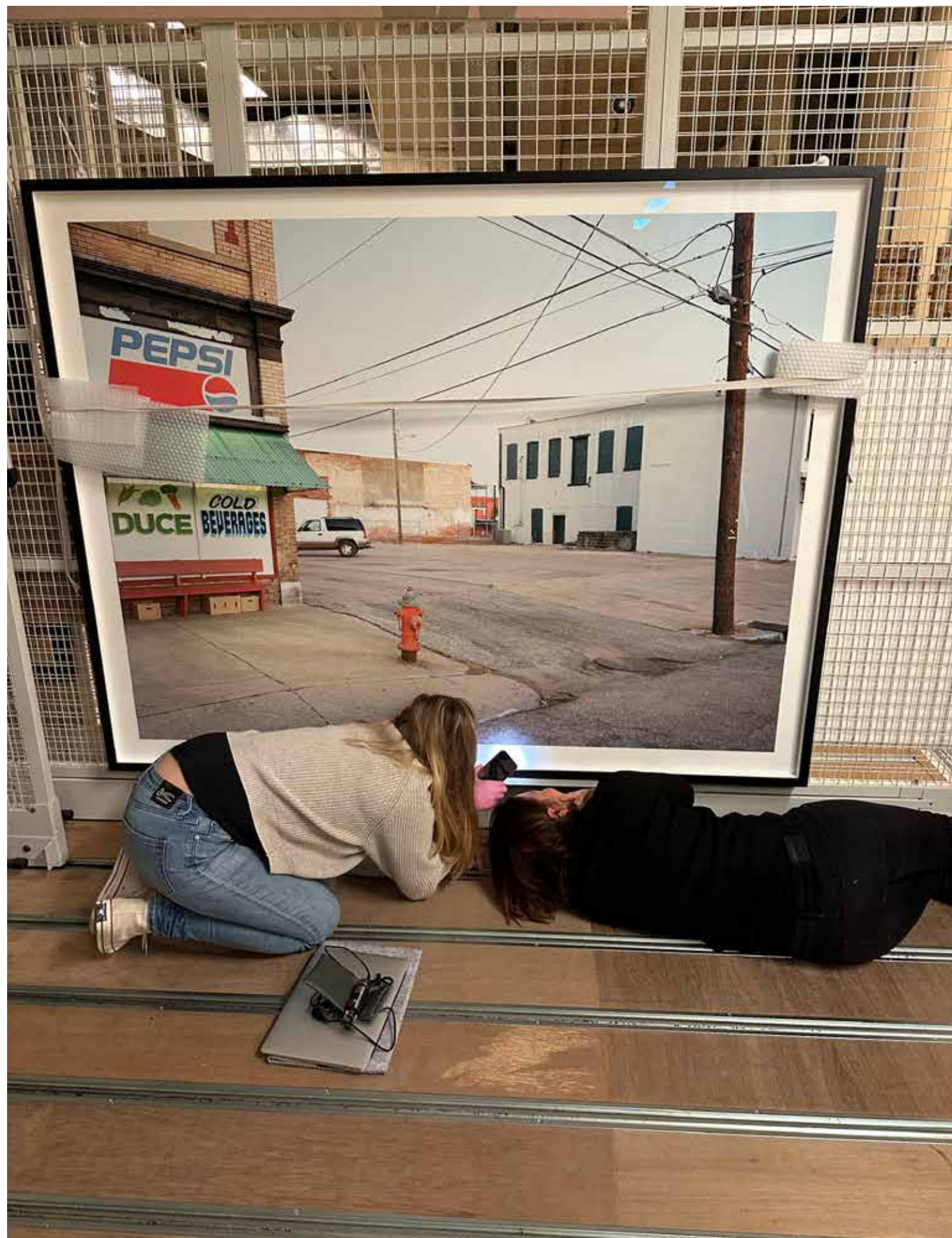
Conserveren en restaureren

Diverse objecten werden behandeld door externe restauratoren. Dit varieerde van kleine ingrepen tot grootschalige restauraties. Aanleidingen waren het toonbaar maken of kunnen conserveren van een nieuwe aanwinst, het mogelijk maken van een uitgaande bruikleen of de veranderde conditie van een object. In het bijzonder is een aantal textiele werken van de Limburgse kunstenaar Ferdi (1927-1969) gerestaureerd. Bezoekers konden dit bijzondere project op de voet volgen via een presentatie op zaal en een shortdoc. In 2023 deden we regelmatig een beroep op de kennis en expertise van Stichting Restauratie Atelier Limburg (SRAL). Restauratoren behandelden dit jaar onder meer het werk *Life inside storage* (1998) van Mathilde ter Heijne en een prachtige apostelbalk uit drie delen, in 2022 geschonken

Aankoop *Jack of Hearts II* (2022) van Hadassah Emmerich. Collectie

Bonnefanten, verworven met steun van het Mondriaan Fonds

Fotopraktijkdag SBMK in
Bonnefanten, 2023. Foto Rob Becker.

door Vereniging Vrienden van het Bonnefanten. Wat betreft preventieve conservering zorgde de afdeling voor het afstoffen van zo'n 200 zaalstukken oude kunst en het poetsen van honderden zilveren objecten.

Depotbeheer

Ook in 2023 werden de depots regelmatig schoongemaakt en werden verplaatsingen van en naar de depots zorgvuldig uitgevoerd en geregistreerd. Het depot met ingelijst werk op papier werd leeggehaald, voorzien van verhoogde rekken en opnieuw ingericht. Videowerken werden bij LIMA in Amsterdam opgeslagen, waar een groot deel van onze videocollectie inmiddels verduurzaamd is. Aangezien het museum intern beperkte ruimte heeft voor de opslag van losse objecten of grote (onderdelen van) installaties, wordt hiervoor steeds meer gebruik gemaakt van externe opslag.

Onderzoek en kennis delen

De afdeling faciliteerde onderzoek naar de collectie, waaronder een onderzoek naar diversiteit en inclusie binnen de tentoonstellingen en aanwinsten van het Bonnefanten tussen 2011 en 2022. Dit onderzoek werd mogelijk gemaakt door financiële ondersteuning van het Mondriaan Fonds (zie ook Diversiteit & Inclusie). In de zomer werden alle achterkanten gefotografeerd van ongeveer 120 objecten uit de collectie oude kunst. Dit betrof kunstwerken uit de NK-collectie, die in de Tweede Wereldoorlog vanuit Nederland in Duitsland terecht zijn gekomen. Na afloop van de oorlog werden deze werken ondergebracht in de rijkscollectie. Vanuit de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed wordt nu hernieuwd herkomstonderzoek uitgevoerd naar deze NK-collectie. Het Bonnefanten draagt hieraan graag haar steentje bij. Medewerkers van de afdeling bezochten netwerkdagen en symposia om kennis te vergroten en ervaringen uit te wisselen met vakgenoten. Daarnaast nam het Bonnefanten tussen 2021 en 2023 deel aan het

project Fotografie van de Stichting Behoud Moderne Kunst (SBMK). Hiermee werd de kennis rondom het behoud en de registratie van fotografie uitgebreid. Materialen, technieken en procedés van de fotografische objecten uit onze collectie werden bestudeerd. Bovendien werd de registratie van deze deelcollectie verder aangescherpt.

Bruikleen Kahlil Joseph, *Wild Cat (Aunt Janet)*, Museum of Contemporary Art, Denver.

Bruiklenen

Gents Universiteits Museum, Gent

Phallus. Norm & Vorm - 23 maart 2022 t/m 21 april 2023

Grayson Perry, *Reclining Artist*, 2017

Museum de Fundatie, Zwolle

Neo Rauch. Die Mitte - 10 september 2022 t/m 8 januari 2023

Neo Rauch, *Lot*, 1993

Kasteel Wijlre, Wijlre

Trouble Wandering - 18 september 2022 t/m 7 mei 2023

Jean-Marc Bustamante, *T.7.01*, 2001

Joelle Tuerlinckx, *faux Bois - 'poutre blanche, trou noir' (série faux vrai-Bois)*, 2002

Joelle Tuerlinckx, *fauxBois-395x9, 4x6,5*, 2002,

Carel Visser, *Regen*, 1985

Walker Art Center, Minneapolis

Jannis Kounellis - 15 oktober 2022 t/m 26 februari 2023

Jannis Kounellis, *Zonder titel*, 1979

Bundeskunsthalle, Bonn

Ridiculously Yours and Enthusiasm in Art - 11 november 2022 t/m 10 april 2023

James Ensor, *La gamme d'amour*, 1921

Museum Krona, Uden

Expositie in het licht - 11 december 2022 t/m 10 april 2023

Navid Nuur, *Mindmap*, 2013

Museum of Contemporary Art, Denver

Cowboy - 29 september 2023 t/m 28 januari 2024

Kahlil Joseph, *Wild Cat (Aunt Janet)*, 2016

Kunstmuseum Celle, Celle

FLOAT. In-between as strategy - 24 maart t/m 24 september 2023

Marleen Rothaus, *Holy clit*, 2019

Marleen Rothaus, *Coven*, 2020

Kunsthall KAdE, Amersfoort

Folkert de Jong - 28 januari t/m 7 mei 2023

Folkert de Jong, *The Shooting at Watou*, 2006

Museum de Wieger, Deurne

Gerrit van Bakel en zijn tijdgenoten - 26 november 2023 t/m 19 mei 2024

Gerrit van Bakel, *De wagentjes van het Goede en Kwade*, 1983 - 1984

Museum Land van Valkenburg, Valkenburg a/d Geul

Gijs Gijsbers - 22 oktober 2023 t/m 22 januari 2024

Gijs Gijsbers, *12 Tekeningen uit de serie "Le visage du Bonheur"*, 1975

Gijs Gijsbers, *Compositie 24-8-'74*, 1974

Gijs Gijsbers, *Compositie III '68*, 1968

Gijs Gijsbers, *Z.T.*, 1967

Gijs Gijsbers, *Compositie IX*

Gijs Gijsbers, *Compositie 17-04-75*, 1975

Gijs Gijsbers, *Compositie IX*

Gijs Gijsbers, *Schilderij 21-2-72*, 1972

K21, Düsseldorf

Isaac Julien: What Freedom Is To Me - 23 september 2023 t/m 14 januari 2024

Isaac Julien, *Freedom / Diasporic Dream-Space No. 1 (Once Again... Statues Never Die)*, 2022

Fundacion Jumex, Mexico stad

Jannis Kounellis - 1 april t/m 17 september 2023

Jannis Kounellis, *Zonder titel*, 1979

Kunstverein Grafschaft Bentheim, Neuenhaus

Marleen Rothaus - *That's How The Light Gets In* - 14 oktober t/m 17 december 2023

Marleen Rothaus, *Holy clit*, 2019

Marleen Rothaus, *Coven*, 2020

Collectie, onderzoek en publicaties

Barbican Centre, Londen

RE/SISTERS: Ecologies, Communities & Survival - 2 oktober 2023 t/m 8 januari 2024

melanie bonajo, *Night Soil #3/ Nocturnal Gardening*, 2014 – 2016

Malmö Konsthall, Malmö

Roman Signer - 3 juni t/m 10 september 2023

Roman Signer, *Wasserinstallation*, 1999

Joods Cultureel Kwartier, Amsterdam

Sol LeWitt - 20 oktober 2023 t/m 24 maart 2024

Sol LeWitt, *Werktekening voor Long Pyramid (2x)*, 1993 – 1994

Sol LeWitt, *Complex Forms no. 8*, 1988

Sol LeWitt, *Ontwerp voor Long Pyramid*, 1993

Rijksmuseum Twenthe, Enschede

Terra Libera. Van wie is het (platte)land? - 8 september 2023 t/m 11 januari 2024

Otobong Nkanga, *Revelations*, 2020

Musea Brugge/Sint Janshospitaal

Oog in oog met de dood. Hugo van der Goes, oude meesters, nieuwe blikken - 28 oktober 2022 t/m 5 februari 2023

Middendeel van een triptiek met het Sterfbed en kroning van Maria, Ca. 1375 – 1400

Midden Engeland, *Hemelvaart van Maria*, Ca. 1475 – 1500

Noordbrabants Museum, Den Bosch

De Brueghel dynastie - 30 september 2023 t/m 7 januari 2024

Pieter Brueghel de Jonge, *Bruiloftsmaal voor een boerenhuis*, Ca. 1620 – 1625

Werkplaats Pieter Brueghel de Jonge, *Volkstelling te Bethlehem*, Ca. 1605 – 1610

Paleis 't Loo, Apeldoorn

Kracht van de troon - 14 oktober 2023 t/m 10 maart 2024

Maasgebied, *Tronende God de Vader*, Ca. 1520

Centraal Museum, Utrecht

De Bentvueghels - 11 februari t/m 4 juni 2023

Wallerand Vaillant, *De jonge tekenaar*, Ca. 1650 – 1675

Musée des Arts anciens du Namurois, Namen

Sculpteurs d'avant-garde... au 16e siecle - 8 april t/m 9 juli 2023

Luik, 7 Gebeeldhouwde fragmenten afkomstig van het sacramentshuis uit het Kruissherenklooster, Ca. 1561

Aanwinsten en schenkingen

Aanwinsten

patricia kaersenhout

The Hummingbird Women: Josephine Baker 2022, Gemengde techniek op papier, 30 x 42 cm

patricia kaersenhout

The Hummingbird Women: Suzanne Césaire 2022, Gemengde techniek op papier, 30 x 42 cm

patricia kaersenhout

The Hummingbird Women: Frida Kahlo 2022, Gemengde techniek op papier, 30 x 42 cm

patricia kaersenhout

The Hummingbird Women: Paulette Nardal 2022, Gemengde techniek op papier, 30 x 42 cm

patricia kaersenhout

The Hummingbird Women: Jeanne Nardal 2022, Gemengde techniek op papier, 30 x 42 cm

patricia kaersenhout

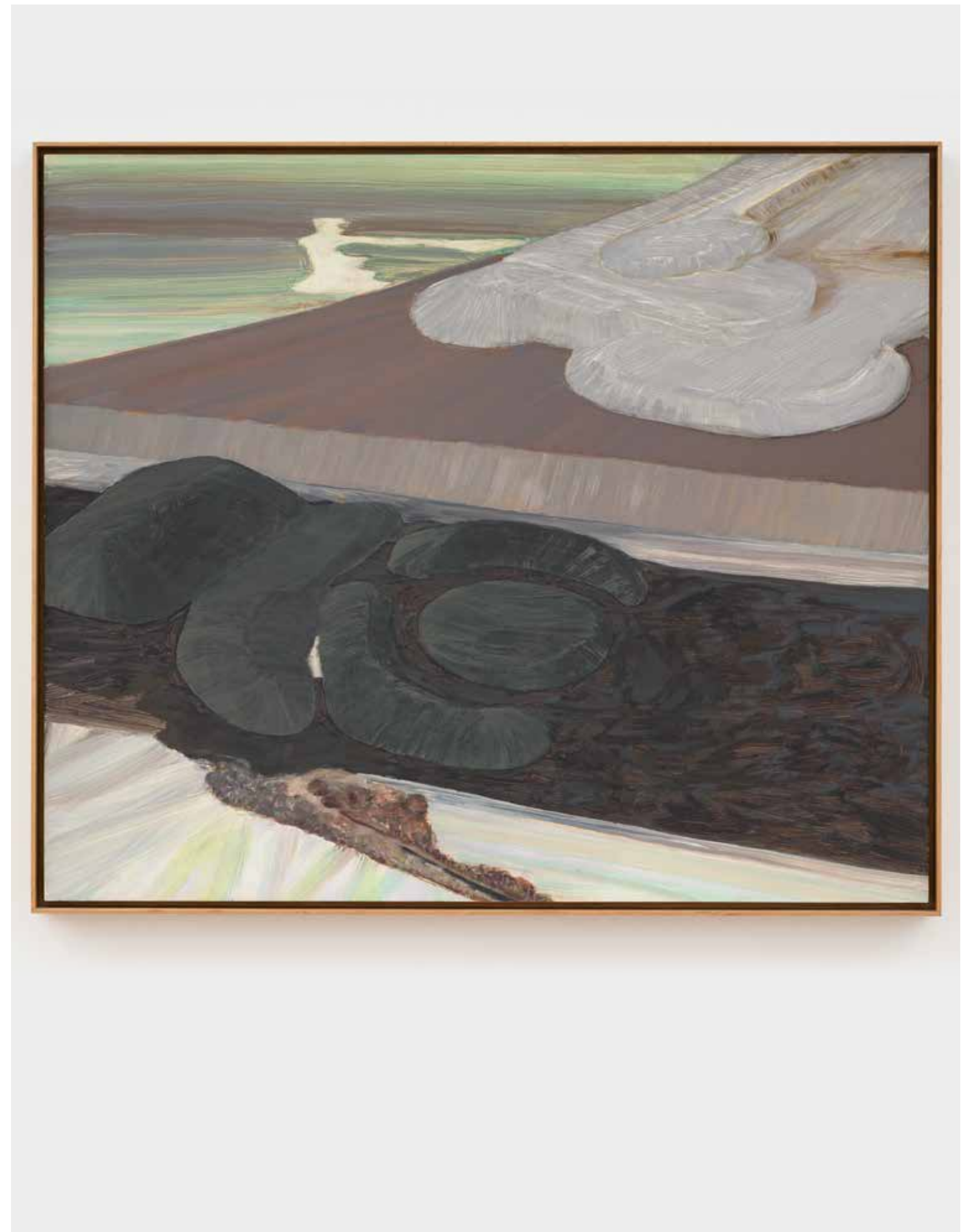
Le retour des femmes colibris 2022, Film, Duur: 18 min.

Caroline Sarneel

het Beloofde Land 2021, Acrylverf op hout, 23,5 x 89 x 10 cm

Caroline Sarneel

Jupijn, 2023, Acrylverf op hout, 35 x 45 x 2 cm

Aankoop Coal (2009) van Carol Rhodes. Foto Peter Cox

Malgorzata Mirga-Tas

April
2022
Textiel, acrylverf, gemengde techniek
462 x 387 cm

Malgorzata Mirga-Tas

March
2022
Textiel, acrylverf, gemengde techniek
462 x 387 cm

Mounira Al Solh

Silicone, Poppies and a Couple of Invisible Deffs
2022
Olieverf en collage op doek
235 x 206 cm

Ali Cherri

Of Men and Gods and Mud
2022
Film
18 min : 48 sec

Maria Barnas

Snippets & Sonnets
2021
Vinyl

Hadassah Emmerich

Jack of Hearts II
2022
Olieverf op canvas
220 x 140 cm

Roos Theuws

Assemble
2021
Onderdelen I-mac computer, digitale print op Hahnemuhle Rag Smooth papier
74 x 55 x 4 cm

Minne Kersten

Place Memory (La Ferriere)
2022
Metaal, gemengde techniek
22 x 36,6 x 36,6 cm (maquette)

Minne Kersten

Bright moonless night
2022
Gouache op karton
31 x 24 cm

Minne Kersten

Quiet World
2020
Gouache op karton
23 x 30 cm

Paul Devens

Folly
2015 - 2023
Hout (maquette), drie krukjes, tafelblad met vier poten
183 x 105 cm (tafelblad)

Stansfield/Hooykaas

Flying Time
1982, Audio-video installatie en 12 C-prints op karton
Duur: 8 min. : 11 sec. ; 50 x 60 cm (12x)

Isaac Julien

Freedom / Diasporic Dream-Space No. 1 (Once Again... Statues Never Die)
2022
Inktjet print op papier
270 x 180 cm

melanie bonajo

Pee on Presidents
2012
HD Video
Duur: 3 min. : 29 sec.

melanie bonajo

Thank you for hurting me, I really needed that
2005 -
C-print op papier
40 x 59,5 cm

melanie bonajo

Thank you for hurting me, I really needed that
2005 -
C-print op papier
40 x 59,5 cm

melanie bonajo

Thank you for hurting me, I really needed that
2005 -
C-print op papier
70 x 105 cm

melanie bonajo

Thank you for hurting me, I really needed that
2005 -
C-print op papier
90 x 61,5 cm

Małgorzata Mirga-Tas, *Re-enchanting the World: April* (2022), gemengde techniek op textiel, 462 x 387 cm.

Collectie Bonnefanten, verworven met steun van de VriendenLoterij. Foto Jacopo Salvi.

Aankoop *Majesteit* (1990) van
Marijke Stultiens

melanie bonajo
*Thank you for hurting me, I
really needed that*
2005 –
C-print op papier
70 x 105 cm

Carol Rhodes
Business Park (Night)
2007
Potlood op papier
88,5 x 67 cm

Carol Rhodes
Surface Mine
2009
Potlood op papier
57,4 x 64 cm

Carol Rhodes
Buildings II
1995
Potlood op papier
61 x 65,5 cm

Carol Rhodes
Road and Path
1997
Olieverf op paneel
43 x 55,5 cm

Carol Rhodes
Coal
2008 - 2009
Olieverf op paneel
54 x 64 cm

Melati Suryodarma
Sweet Dreams Sweet
2013
Performance, katoenen
kostuums, tinnen delen

Melati Suryodarma
Sweet Dreams Sweet
2018
Film
Duur: 18 min. : 29 sec.

Marianne van der Heijden
Studie voor een muurschildering
Ca. 1952
Gouache, potlood op karton
24 x 26 cm

Marianne van der Heijden
Studie voor een muurschildering
Ca. 1952
Gouache, potlood op
calqueerpapier
28,5 x 32,5 cm

Marijke Stultiens
Schalen (8x)
2000 - 2006
Papier-maché en verf
Div. afmetingen

Marijke Stultiens
Boek Genesis met 14 gouaches
2002 - 2004
Papier, gouache, hout, metaal,
geschilderd
50 x 70 cm (14x)

Marijke Stultiens
Majesteit
1990
Papier, textiel, hout, metaal,
verf, gemengde techniek
Hoogte: 170 cm

Marijke Stultiens
Twee griekse mantels
Papier, textiel, hout, metaal,
verf
Hoogte: 170 cm (elk)

Sofiia Dubyna
Dianaland (drieluik)
2022
Waterverf, houtskool, make-up,
gemengde techniek
150 x 300 cm

Sofiia Dubyna
Mommy
Waterverf, houtskool, make-up,
gemengde techniek
150 x 100 cm

Piet Killaars
Serie collages (7x)
Collage op papier
65 x 50 cm (7x)

Mounira Al Solh
*Passion Teapots and the Birth
of Al Hamza, On Fire*
2019
Doek, olieverf, houtskool,
potlood, pigment, gemengde
techniek
119 x 175,5 cm

**Stanley Donwood & Thom
Yorke**
When The End Has Come
2023
Gouache, tempera en gesso op
doek
110 x 110 cm

Deel van een apostelbalk
Ca. 1480 - 1520
Eikenhout
32,5 x 90,5 x 15 cm

Aanwinsten en Schenkingen

Schenkingen

Helga Paetzold

Schetsen (2x)
1985
Papier, aquarel, potlood, goudverf, gemengde techniek
23 x 30,8 cm (2x)

Helga Paetzold

Oefenlapje academie Duitsland (2x)
Ca. 1950
Textiel, geborduurd
58 x 37 cm (1x) ; 22,5 x 15,5 cm (1x)

Helga Paetzold

Schetsen (6x)
Ca. 1950
Viltstift en balpen op papier
28,5 x 20 cm (6x)

Helga Paetzold

Schetsen Bomen (3x)
Ca. 1979
Pastel op papier
48,5 x 62,7 cm (3x)

Helga Paetzold

Maak feest / Dans maar beulen (3x)
1983
Pastel, ink en lak op papier
29,5 x 41,8 cm (3x)

Helga Paetzold

Schetsen luchttapijt (3x)
1985
Krijt, viltstift, offsetdruk en gouache op papier
29,5 x 41,8 cm (3x)

Helga Paetzold

Schetsen Bomen / Hartebloed (4x)
1986 - 1987
Gouache, krijt, lakverf, offsetdruk en viltstift op papier
48,4 x 62,5 cm (4x)

Helga Paetzold

Collage (6x)
1965
Papier, collage
Div. afmetingen

Helga Paetzold

Hartebloed (6x)
1986 - 1987
Papier, lakverf, krijt, viltstift, offsetdruk, gemengde techniek
49,7 x 40 cm (1x) ; 50 x 60,8 cm (2x) ; 50 x 65 cm (3x)

Helga Paetzold

Werkschets in diagram
Ca. 1980
Papier, gouache, potlood, getekend
50 x 35 cm

Helga Paetzold

Schets Licht/Vuurengel (3x)
1990
Papier, krijt, gouache, getekend, geschilderd
31,4 x 48 cm (3x)

Helga Paetzold

Schets (2x)
Ca. 1980
Papier, gouache, krijt, getekend
47,5 x 65,5 cm (2x)

Helga Paetzold

Schets (4x)
Ca. 1957 - 1960
Papier, gouache, krijt, getekend
67 x 49,8 cm (4x)

Helga Paetzold

Schets
Ca. 1950 - 1959
Papier, gouache, geschilderd
64 x 75,7 cm

Helga Paetzold

Schets
1961
Papier, gouache, krijt, geschilderd
65,3 x 49,8 cm

Helga Paetzold

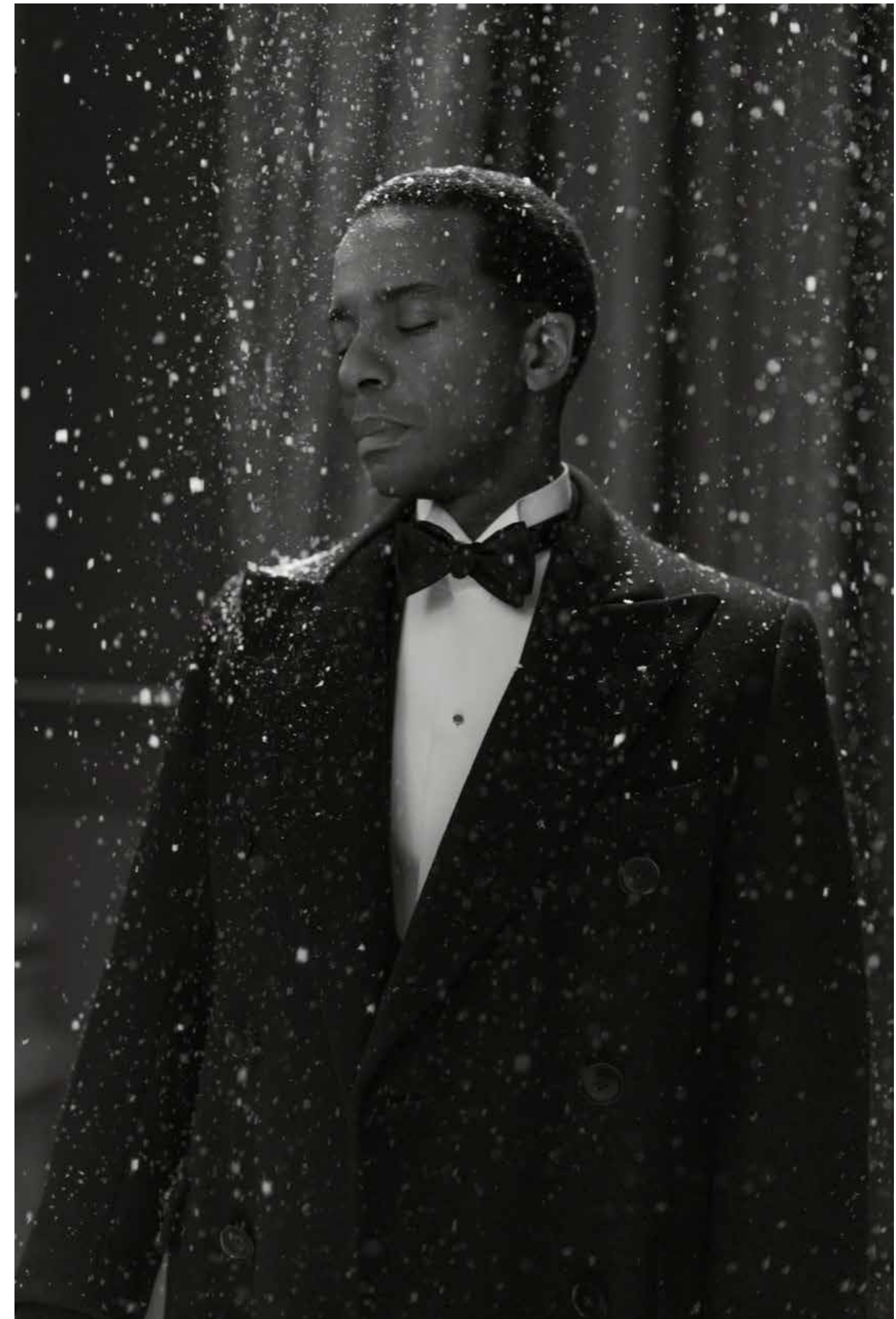
Schets (18x)
1964 - 1972
Papier, collage, gemengde techniek
Div. afmetingen

Helga Paetzold

Schetsboek
1964
Papier, collage, gemengde techniek
24,8 x 18,5 x 3,5 cm (dicht)
24,8 x 38 x 5,5 cm (open)

Helga Paetzold

Collage (2x)
1964
Papier, collage, gemengde techniek
27,2 x 27,5 cm (1x) ; 25,5 x 31,3 cm (1x)

Isaac Julien, *Freedom / Diasporic Dream-Space No. 1 (Once Again... Statues Never Die)*, 2022. Collectie

Bonnefanten, mede mogelijk gemaakt door Vrienden van Bonnefanten. en Victoria Miro
© Isaac Julien. Courtesy de kunstenaar

Aanwinsten en Schenkingen

Helga Paetzold

Schetsboek
1981
Papier, collage, gemengde techniek
23 x 31,5 cm

Helga Paetzold

Schets
1961
Papier, collage, gemengde techniek
25,2 x 37,8 cm

Helga Paetzold

Schets (11x)
1961
Papier, collage, gemengde techniek
21,5 x 27,5 cm (11x)

Helga Paetzold

Schetsen (38x)
1961
Papier, krijt, gouache, gemengde techniek
21,5 x 27,5 cm (38x)

Helga Paetzold

Schetsen (3x)
1961
Papier, krijt, gouache, gemengde techniek
28,5 x 22,5 cm (3x)

Helga Paetzold

Schetsen (12x)
1961
Papier, krijt, gouache, gemengde techniek
28,5 x 22,6 cm (12x)

Helga Paetzold

Tekeningen (46x)
1964 - 1965
Papier, krijt, gouache, gemengde techniek
44 x 32 cm (46x)

Aldo Rossi

Maquette Russian Box
Beschilderd hout, metaal
40 x 29 x 29 cm

Folkert de Jong

The Shooting at Watou
2006
Styrofoam, polyurethaan, hout, staal, gemengde techniek
Div. afmetingen

Jef Scheffers

Portret van Chrétien Bonfrère
1953
Olieverf op doek
62 x 50 cm

Harrie Schoonbrood

Portret van Chrétien Bonfrère
1935
Krijt op papier
51 x 42 cm

Roy Villevoye

The Things They Carried (The Missionary)
2013
Metaal, hars, rubber, siliconen, haar, gemengde techniek
Hoogte: 176 cm

Ine Schröder

Z.T. Object (groen)
2000
Hout, acrylverf, geschilderd
11 x 4,5 x 10,5 cm

Ine Schröder

Z.T. Object (rood blauw)
Hout, acrylverf, geschilderd
14 x 13,5 x 11,5 cm

Ine Schröder

Z.T. Object (magenta)
Hout, acrylverf, geschilderd
15,5 x 16 x 6,5 cm

Ine Schröder

Gustaaf Begas
2009
Acrylverf op hout
60 x 50 cm

Ine Schröder

No. 1693
2012
Acrylverf op hout
12,5 x 14,5 x 4 cm

Piet Killaars

Portretbuste Ine Schröder
Beschilderd keramiek
H. 45 cm

Marijke Stultiens

Improvisaties in zwart-turquoise
1991
Papier, verf, lijm, hout, collage
193 x 30,5 x 2,5 cm (deel 1) ;
194,5 x 31 x 3,5 cm (deel 2) ;
193,5 x 38,5 x 3 cm (deel 3)

Marijke Stultiens

Boek
Papier, verf, lijm, collage
54 x 59 x 4 cm

Marijke Stultiens

Boek klein
Textiel
30 x 27 x 3 cm

Marijke Stultiens

Gezonken stad
Zink, hardboard
67 x 81 x 3 cm

Marijke Stultiens

Tekens in rood
2006 - 2007
Verf, organisch materiaal, zachtboard, collage
61,5 x 61,5 x 2,5 cm (deel 6x) ;
82 x 62 x 2,5 cm (deel 3x)

Marijke Stultiens

Meisje (Maaïke Debats)
1953
Olieverf op zachtboard
98 x 59,5 cm

Marijke Stultiens

Portret Rob Stultiens
Ca. 1952
Olieverf op zachtboard
92 x 104 cm

Marijke Stultiens

Ziek kind (Juil/Julia)
1961
Olieverf op zachtboard
67 x 84 cm

Marijke Stultiens

Gezicht op de Heksenhoek te Maastricht
1953
Olieverf op zachtboard
115 x 89,5 cm

Marijke Stultiens

Textielwerk met kapok
1969
Textiel
70 x 64 x 4 cm

Marijke Stultiens

Drieluik
Beschilderd karton
59 x 69 x 2,5 cm

Marijke Stultiens

Joodse begraafplaats
Beschilderd doek
72,5 x 93 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp voor applicatie voor Landbouw hogeschool te Uden
Beschilderd karton en papier
20 x 49,5 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Beschilderd karton en papier
17 x 34 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp voor papieren objecten
Viltstift op karton
65 x 50 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Fineliner op karton
60 x 34 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Viltstift op papier
30 x 21 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Waterverf op papier
46 x 31 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Waterverf op papier
31 x 37 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp voor Vrangendael
Waterverf op karton
49,5 x 65 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Viltstift, pen op papier en karton
71 x 50 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp voor sisal
Viltstift op karton
65 x 50 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Viltstift en pen op karton
50 x 65 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Viltstift op karton
65 x 50 cm

Marijke Stultiens

Studie voor sisal
1966
Viltstift op karton
65 x 50 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Verf op papier
65 x 50 cm

Aanwinsten en Schenkingen

Marijke Stultiens

Variaties op een thema
Verf op karton
45 x 24 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Viltstift op karton
66 x 48 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp voor Vijverdal
Viltstift op papier
32 x 50 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Waterverf op karton
50 x 65 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Houtskool op papier
22,5 x 34,5 cm

Marijke Stultiens

Bretagne
Viltstift, pen op papier en karton
22,5 x 34,5 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Verf op papier en karton
65 x 50 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Papier op potlood
65 x 50 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Viltstift op papier
68 x 50 cm

Marijke Stultiens

Ontwerp
Verf op papier en karton
23 x 35 cm

Rik Meijers

Untitled
1998
Papier, glas, collage, gemengde techniek
65 x 80 cm

Rik Meijers

Untitled
Papier, glas, collage, gemengde techniek
65 x 50 cm

Charles Vos

Kerststal
Ca. 1935 - 1940
Klei gebakken en geglazuurd
Div. afmetingen

Helga Paetzold

Ontwerp voor Vuurvogel I+II+III
1978
Gemengde techniek op papier
56 x 97 cm (1x) ; 56 x 40 cm (1x)
; 56 x 39,5 cm (1x)

Helga Paetzold

Karton voor weefsel
Gemengde techniek op papier
162 x 150 cm

Langdurige bruikleen

Oude Kunst

Petrus Lambertus Nijst

Siertrommel
Zilver, parelmoer
8,5 x 14,5 x 12,9 cm

Prachtige naslagwerken

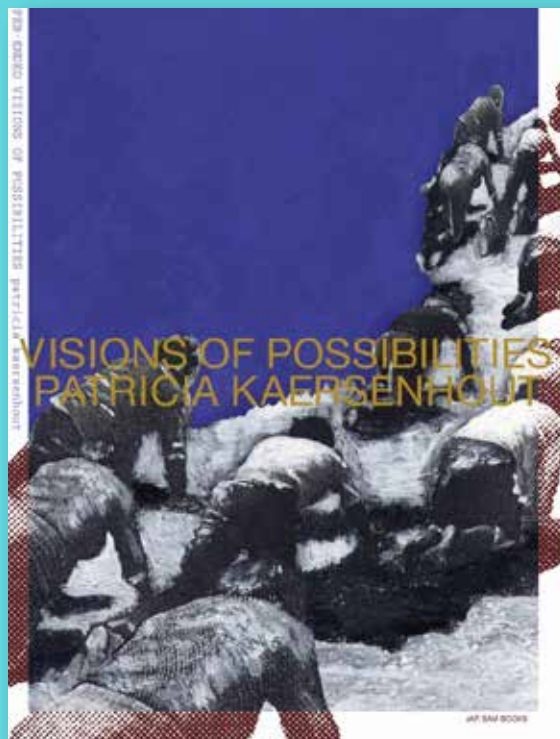
Naast de verdiepende zaalboekjes die voor elke tentoonstelling gemaakt worden, realiseerden we ook in samenwerking weer mooie publicaties. In 2023 waren dat er drie:

Publicatie Helen Verhoeven *Church I*

Church I is een bescheiden publicatie over het gelijknamige werk van Helen Verhoeven. Het boekje bestaat uit een essay met uitgebreide beelddocumentatie waarin we op associatieve wijze de intertekstualiteit van *Church I* beschrijven en laten zien. Het boekje is als het ware een reisgidsje van het werk. Er zit een uitklap kapelletje bij zodat de lezer zijn eigen kapelletje in elkaar kan zetten en op allerlei manier kan bekijken.

Monografie *Open-Ended Visions of Possibilities*

Gelijktijdig met de tentoonstelling verscheen de monografie *Open-Ended Visions of Possibilities*. Deze publicatie bevat doordachte gesprekken met o.a. Gloria Wekker en rolando vazquez, inzichtelijke bijdragen en poëzie waarin Zwart feministische perspectieven en vergeten geschiedenissen worden uitgelicht. Het boek is uitgegeven door Jap Sam Books in samenwerking met Bonnefanten, mede mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds en Jaap Harten Fonds.

Publicatie Shinkichi Tajiri: *The Restless Wanderer*

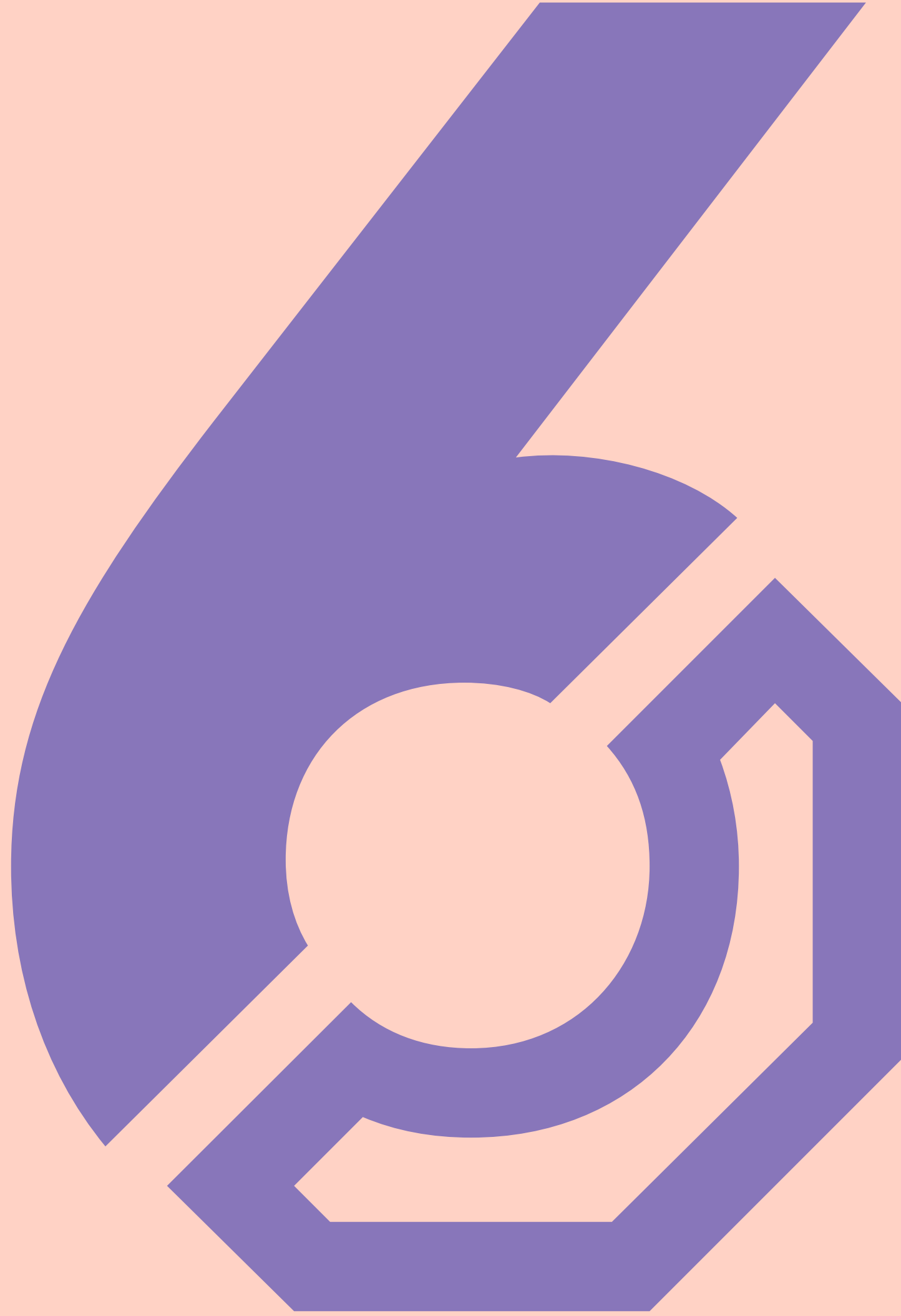
De tentoonstelling was een samenwerking tussen de Shinkichi Tajiri Estate en het Bonnefanten. Uniek is de intergenerationale wijze waarop de tentoonstelling is samengesteld door Tanéa en Shakuru, de kleinkinderen van Shinkichi Tajiri.

Het proces van het samenstellen van de tentoonstelling *Shinkichi Tajiri: The Restless Wanderer* is vastgelegd in een bijbehorende publicatie. De publicatie is zowel in het Nederlands als ook in het Engels verkrijgbaar in de Bonnefanten museumshop en via uitgeverij Waanders. Mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van Zabawas.

Onder redactie van Chandra Frank, Eleonor Jap Sam en Patricia Kaersenhout en ontworpen door Inedition (Eva van der Schans). *Open-Ended Visions of Possibilities* is Engelstalig met een Nederlandse insert en o.a. verkrijgbaar in de Bonnefanten museumshop.

COMMISSIE, DEELNEMERS RELATIEBUREAU

Een jaar van records

We braken een paar records dit jaar en wat zijn we daar trots op. We verwelkomden maar liefst 154.000 bezoekers, eindelijk voorbij de magische grens van 150.000.

Meer meer meer

Onze schare Bonnefanten fans, friends en family groeide niet alleen fysiek door de diversiteit in tentoonstellingsprogrammering, maar ook door de speciale flankerende publieksactiviteiten die er volop waren voor jong en oud. Oude en nieuwe samenwerkingen zorgden voor memorabele Free Fridays, Museumnacht Maastricht en presentaties van het Bonnefanten Pop-up museum. We maakten hiervoor banners, advertenties, outdoor en online campagnes, radiocommercials, flyercampagnes, filmische short docs, extra gratis Bonnefanten merchandise, digitale nieuwsbrieven, content voor onze social mediakanalen. Het netwerk van warme persrelaties wordt nog steeds uitgebreid en dat leverde ook in 2023 zijn vruchten af.

2023 in (groeïende) cijfers:

Bezoekers

Totaal aantal: 154.000

Facebook

Likes: 12.959 (+250)

Volgers: 14.987 (+347)

Instagram

Volgers: 18.660 (+1.826)

LinkedIn

Volgers: 2.231 (+569)

Digitale nieuwsbrief

Abonnees 11.452 (+196)

Website

Vaste bezoekers: 320.906

Nieuwe bezoekers: 319.632

Aantal sessies: 443.876

YouTube

Abonnees: 320 (+41)

Totaal aantal views: 225.179

Best bekeken: 1. Trailer Hrair Sarkissian, 2. Artist portrait Hrair Sarkissian, 3. Artist portrait Ed Templeton.

Totale mediawaarde Free publicity:

Totale free publicity met een waarde van circa € 15 mio. Dit is inclusief de exposure op en groei van de social en online mediakanalen van het Bonnefanten met een waarde van €12 mio.

Ontmoet de kunstenaar in een short doc

Niks zo leuk als binnen handbereik of vanuit je luie stoel kennis te maken met kunstenaars die we tonen. We maakten weer een aantal indrukwekkende filmische shortdocs van kunstenaars:

- We maakten het openhartige en indringende videoportret met de Syrisch-Armeense kunstenaar Hrair Sarkissian al eind 2022, maar het is de best bekeken video in 2023, dus absoluut een vermelding waard. En een kijkje!
- In april maakte het grote publiek kennis met skate-icoon en inmiddels befaamd fotograaf, Ed Templeton. Van Californië tot Heerlen, zijn skate-avonturen liepen niet altijd op rolletjes. En daar was Templeton met zijn fotocamera, al zijn avonturen en die van zijn skate-vrienden heeft hij verschillende decennia lang vastgelegd.
- Samen met zijn kleinkinderen Shakuru en Tanéa Tajiri is een persoonlijk en verhalend portret gemaakt van de Japans-Amerikaans alleskunner Shinkichi Tajiri. Gebeurtenissen in zijn leven waren niet alleen van grote invloed op zijn levenswandel, maar zeker ook op zijn artistieke ontwikkeling.
- En: eind 2023 werd het grote restauratieproject van de *Hortisculpturen* van Ferdi afgerond. Een laatste update van hoe dit verliep is digitaal vastgelegd.

Foto's Manor Lux en Bonnefanten

Dank, uit het diepst van ons hart!

Zoals eerder gesteld zijn we trots dat meer dan 154.000 bezoekers ons museum wisten te vinden. Uiteindelijk doen we het allemaal voor hen. Om al die mooie verrassende en inspirerende tentoonstellingen en evenementen te realiseren, zijn ruimhartige bijdragen van partners, fondsen, mecenasen, particuliere gevers en Vrienden onontbeerlijk. Zonder hen geen talentontwikkeling, geen bloeiend kunstenaarsklimaat, geen toekomst. Wij zijn allen zeer erkentelijk.

Rijk, provincie, gemeenten

Provincie Limburg

Zonder structurele subsidie van de Provincie Limburg geen Bonnefanten. Zij zorgen voor onze basisexploitatie en onze basisactiviteiten. Extra dankbaar zijn we voor de tegemoetkoming in de exorbitant toegenomen energiekosten en de matching van de BIS-subsidie.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Dankzij de BIS-subsidie konden wij in 2023 een succes maken van de Free Fridays, contextprogrammering, Pop-ups en de twejaarlijkse educatieve kunsttentoonstelling.

Gemeente Maastricht

Gemeente Maastricht kwam ons in 2022-2023 tegemoet in de exorbitante energierekening. En er was ondersteuning voor de organisatie van de eerste Ketu Koti-dag in Limburg.

Gemeente Sittard-Geleen

Gemeente Sittard-Geleen droeg in de periode 2022-2023 bij aan de producties ten behoeve van Bonnefanten TV en de huur van de Kunstuitleen in Sittard-Geleen.

Gemeente Roermond

Gemeente Roermond kwam ons tegemoet in de huur van Kunstuitleen-vestiging in de ECI-fabriek.

Mondriaan Fonds

Dankzij de bijdrage van het Mondriaan Fonds heeft het Bonnefanten verschillende werken aan zijn collectie kunnen toevoegen. Zie ook 'Aanwinsten'. Zeer gewaardeerd was de bijdrage voor het onderzoek door een erfgoedtalent naar de stand van diversiteit & inclusie in de collectie en programmering van de afgelopen tien jaar. Ook was er een bijdrage in het kunstenaarshonorarium van Patricia Kaersenhout.

Private fondsen

Fonds 21

Fonds 21 investeert in talentontwikkeling van jongeren. Zo ondersteunen ze onze YOUNG OFFICE langdurig. En met behulp van Fonds 21 EXTRA zijn wij tot en met 2024 in staat drie jonge talenten aan ons binden: een junior conservator oude kunst, een junior conservator hedendaagse kunst en een marketingmedewerker. Ook ondersteunde Fonds 21 de tentoonstelling *The Other Side Of Silence* van Hrair Sarkissian.

VriendenLoterij

De VriendenLoterij steunt ons structureel. Mensen die meespelen in deze loterij bestemmen automatisch 40% van hun inleg voor een goed doel. Ze kunnen daarbij specifiek voor het Bonnefanten kiezen. Dat zien wij natuurlijk graag, want dat geeft extra gelden.

Centraal Museum

Voor de rondreis van Rembrandts *Vaandeldrager* ontvingen we een tegemoetkoming in de kosten.

Zabawas

De tentoonstelling van *Shinkich Tajiri: The Restless Wanderer* werd door Stichting Zabawas ondersteund.

Het Cultuurfonds

Voor de tentoonstelling *The Perfect Eye* van Werner Mantz in 2022-2023 droeg het Cultuurfonds Limburg een steentje bij.

Stichting Bonhomme Tielens

Met behulp van de steun van de Maastrichtse stichting Bonhomme Tielens konden we de Apostelbalk uit Heer restaureren.

Vrienden, mecenaat en sponsors

Vereniging Vrienden van het Bonnefanten Vrienden zijn onze ambassadeurs. Ze dragen het museum een warm hart toe. Tot 1 oktober waren zo'n 275 Vrienden verenigd in de Vereniging Vrienden van het Bonnefanten. Het bestuur kwam afgelopen jaar vier keer bijeen en organiseerde verschillende kunstlunches en lezingen, alsook een begeleide reis naar de Biënnale in Venetië. Het bestuur kampt echter met vergrijzing van de leden en krijgt dit patroon met moeite gekeerd. Goede gesprekken met de directie leidde tot het voorstel de vereniging op te heffen en de leden rechtstreeks Vriend te maken van het museum. Per 1 oktober 2023 werd dit een feit. De vereniging werd opgeheven. Met instemming van de leden schonk het bestuur voor het restant van de ledengelden een kunstwerk van Isaac Julien ter herinnering aan de expiratie van de vereniging.

Stichting Mecenaat aan de Maas

Stichting Mecenaat aan de Maas is het huis van de sponsors Berden Wonen, Capra Advocaten, Centrum Verhuizingen, Erco Lighting, Eschgro, de Hypotheker, Intergarde, Media Service Maastricht, Oostwegel Collection, SPIE, Ten Hove Advocatuur en Vebego. We zijn hen dankbaar voor de langdurige relatie die zij met ons zijn aangegaan.

Zuyd Hogeschool

De tentoonstelling *Tussen Kunst en Kopie* rondom de 200-jaar oude gipscollectie van het Maastricht Institute of Arts werd voor een groot deel bekostigd met een bijdrage van ZUYD Hogeschool.

Het Bonnefantenmuseum Fonds

Het Bonnefantenmuseum Fonds is ingericht voor de lange termijn. Een gunstig rendement stelt Bonnefanten in staat zich te blijven ontwikkelen als een signalerend en verrassend museum met een onderscheidend profiel. Dit fonds is ondergebracht bij het Elisabeth Strouven Fonds, die het beheert en belegt. Het fondsenpodium IKPASBIJ is een platform dat door het Elisabeth Strouven Fonds in het leven is geroepen om de verschillende steunfondsen onder de aandacht te brengen bij donateurs en gevers. In de Geefweek is met de verschillende fondsen een uitgebreide informatiemiddag georganiseerd. Zo'n 30 belangstellenden waren er op 9 november bij. Op 31 december 2023 zit er €151.218 in het fonds.

Samen zijn we meer!

Omdat we geloven in de kracht van samen, werken we graag samen. Het Bonnefanten is dan ook op vele fronten vertegenwoordigd. Als samenwerkingspartner of in besturen.

Kruisbestuivende samenwerking en duurzame relaties

We werken samen met vele maatschappelijke partners, waarmee we inmiddels duurzame relaties hebben opgebouwd. Denk aan Maastricht University, ZUYD hogeschool en het VISTA college, en aan (welzijns) organisaties als Trajekt, Mondriaan Zorggroep, Fantastikè, Refugee Project Maastricht, Vluchtelingenwerk, CO, de Vereniging Sinti en Roma en Woonwagenbewoners Nederland en het Ketikoti/Kibra Kadena Comité Limburg. Uiteraard is er ook de kruisbestuivende samenwerking met Limburgse makers en culturele partners als de Jan van Eyck Academie, Nederlandse Dansdagen, Musica Sacra, Cinema Lumière, Maastricht Museum en PhilZuid. Daarnaast hebben we een nauwe samenwerking met de SRAL, die de praktijk van het restaureren in ons museumatelier toont aan de bezoekers. Sinds kort zijn we op het gebied van oude kunst aan het samenwerken met Maastricht Museum en de schatkamers van de Sint Servaasbasiliek en de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek in het kader van de Heiligdomsvaart in 2025.

Regionaal

Op regionaal niveau zijn we actief in Cultuur in Maastricht, Cultura Mosae, Maastricht Convention Bureau, Maastricht Marketing, Museumnacht Maastricht, Holland Expat Center South, TEFAF, Wyck Artistique en de Muziekgieterij.

Landelijk

Op landelijk niveau zijn we ook actief. Als mede-initiator en deelnemer van Musea Bekennen Kleur: het samenwerkingsverband met als doel om musea duurzaam te verenigen in hun

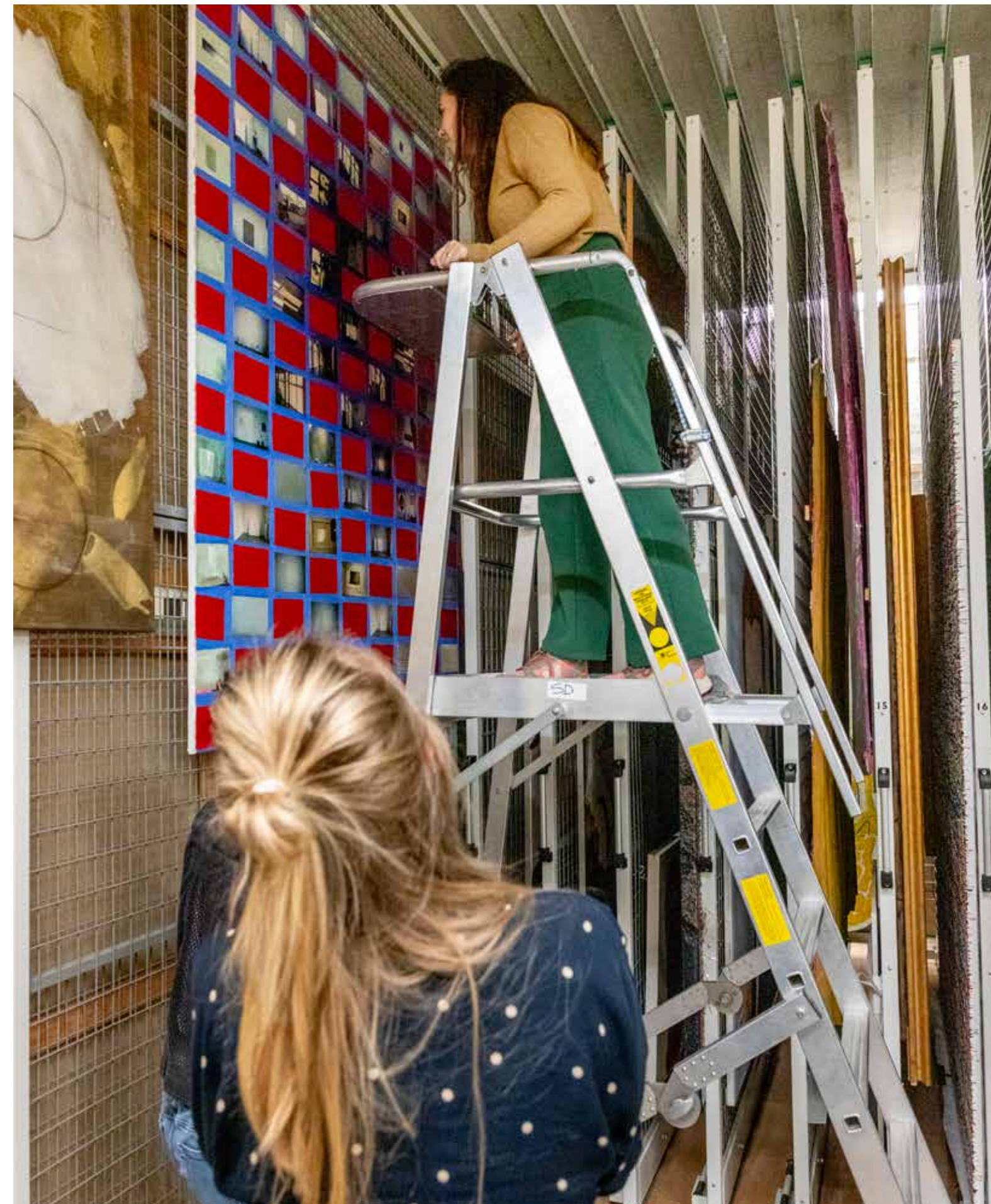
streven om diversiteit en inclusie daadwerkelijk te verankeren in het DNA. Door ondertekening van De Verbintenis spreken wij ons uit en staan op tegen institutioneel racisme en alle andere vormen van discriminatie, om samen te werken aan een inclusieve sector en organisatie. Uiteraard zijn we lid van de Museumvereniging en nemen de directeurs deel in het mini-convent. In het Netwerk Cultuurmecenaat komen directeurs en hoofden development van 30 Nederlandse culturele instellingen samen. Zij delen actief kennis en ervaring om het cultuurmecenaat in Nederland te versterken. Ook zijn we lid van Kunsten '92, de belangenorganisatie voor de hele culturele en creatieve sector, die met een gezamenlijke stem het maatschappelijke en politieke klimaat voor cultuur in Nederland versterken.

Euregionaal

Euregionaal is in 2021 de eerste keer het samenwerkingsproject ELEMENTS gerealiseerd. Dit was een pilot, met het doel om een solide en langdurige samenwerking te bestendigen. Deelnemende kunstmusea en -instituten: Bonnefanten, Bureau Europa, Jan van Eyck Academie en Marres in Maastricht; SCHUNCK in Heerlen; De Domijnen in Sittard-Geleen; Z33 in Hasselt; FLACC en CIAP in Genk; en Espace 251 Nord in Luik. De samenwerking bood alle partners een uitgesproken kans om voor een breder (inter)nationaal publiek de interessante diversiteit van de hedendaagse kunstinstellingen in de euregio te benadrukken. In het afgelopen jaar is er gesproken over een vervolg in 2024.

Internationaal

Internationaal is het Bonnefanten actief in het netwerk dat ontstaan is door de BACA (Bonnefanten Award for Contemporary Art). Algemeen en artistiek directeur Stijn Huijts is actief lid binnen CIMAM en AICA.

Fotopraktijkdag SBMK in Bonnefanten, 2023. Foto Rob Becker.

Bonnefanten Free Friday 2023 i.s.m.
Quiet Maastricht. Foto Manor Lux

IJzersterk team

Bij het Bonnefanten werken 53 mensen in vaste dienst. Omgerekend zijn dat bijna 40 FTE. De gemiddelde leeftijd is 46. En het gemiddelde dienstverband telt 10,9 jaren. In 2023 verwelkomden wij maar liefst 11 nieuwe collega's, er stroomden er 12 uit. Het ziekteverzuimpercentage lag met 5,9% hoger dan het landelijk gemiddelde van 4,6%. Het team beveiligers is 8 man sterk en wordt verzorgd door Intergarde. Housekeeping wordt door 3 mensen verzorgd via Vebego. Het Bonnefanten kan bouwen op een team van ongeveer 20 vrijwilligers en 18 freelance gidsen en museumdocenten. Uiteraard werkt het Bonnefanten met een groot team van vaste ZZP-ers en leveranciers.

Directie/bestuur

- Stijn Huijts, algemeen en artistiek directeur
- Peggy van Sebillen, directeur bedrijfsvoering/ adjunct-directeur

Managementondersteuning

- Marjon van Belkom, managementassistent

Wetenschappelijke staf

- Paula van den Bosch, conservator hedendaagse kunst
- Jip van Reijen, conservator oude kunst
- Celien Govaerts, junior conservator hedendaagse kunst
- Mees Knarren, junior conservator oude kunst (vanaf 1 september 2023)
- Roxy Jongewaard, artistiek assistent

Presentatie

- Tessel van Elferen, hoofd presentaties
- Marijntje Knapen, projectleider (tot 1 mei 2023)
- Madeleine van Daele, projectleider
- Reijntjens Kim, projectleider (vanaf 1 juni 2023)
- Gladys Zeevaarders, projectleider (vanaf 1 november 2023)
- Suzanne Wewers, projectassistent
- Laura Hovens, projectassistent (tot 1 september 2023)
- Sanne Courtens, tijdelijk project assistent (tot 17 maart 2023)
- Rolly Brouwer, medewerker inrichting / primus inter pares
- Jeroen Evertz, medewerker inrichting (tot 1 maart 2023)
- François Salden, medewerker inrichting
- Torsten Uerlings, medewerker inrichting (vanaf 14 maart 2023)
- Ruud Vondenhoff, medewerker inrichting
- Carlo van den Brand, medewerker audiovisuele technieken

Educatie, publieksbegeleiding & inclusie

- Stefanie Metsemakers, hoofd educatie, publieksbegeleiding & inclusie (tot 1 maart 2023)
- Natasja Wolfs, hoofd educatie, publieksbegeleiding & inclusie (vanaf 1 april 2023)
- Denise Castermans, contextprogrammeur
- Gabriella Jabir, medewerker educatie, publieksbegeleiding & inclusie
- Mounir Eddib, medewerker educatie, publieksbegeleiding & inclusie
- Arent Boon, erfgoedtalent (tot 1 juli 2023)

Communicatie & marketing

- Esther Wagemans, hoofd communicatie en marketing
- Justin Livesey, medewerker communicatie & marketing
- Nathan Verberne, medewerker communicatie & marketing (tot 1 maart 2023)
- Shanice Piebenga, medewerker communicatie & marketing (tot 1 juni 2023)
- Kris Németh, medewerker communicatie & marketing (vanaf 1 juli 2023)
- Nina Keuschnigg, medewerker communicatie & marketing (vanaf 1 juli 2023)
- David Wouters, junior marketeer
- Pati Petrykowska, grafisch vormgever
- Marga Nijsten, medewerker relatiebeheer

Collectiebeheer & documentatie

- Charlotte Franzen, hoofd collectiebeheer en – documentatie
- Nelleke Bongers, medewerker behoud & beheer
- Mirjam Meisen, registrar collectie
- Inge Hoffman, registrar tentoonstellingen
- Nadine Gouders, registrar tentoonstellingen (tot 1 februari 2023)
- Boris Dieleman, registrar tentoonstellingen (vanaf 1 mei 2023)

Events, development & relatiebeheer

- Astrid Bonnier, senior medewerker culturele en commerciële events
- Marij Meese, medewerker reserveringen en ontvangsten (tot 3 oktober 2023)
- Lola Mesterom, medewerker sales en events (vanaf 1 juni 2023)

Publieksservices & ticketing

- Joep Larue, coördinator publieksservices
- Frits Nijenhuis, medewerker front office (balie) en medewerker publieksservice
- Solange Corstens, medewerker publieksservice
- Christine van Leeuwen, medewerker publieksservice
- Renee Hamers, assistent coördinator museumshop/medewerkers publieksservice
- Pascale Leenders, medewerker front office (museumshop)
- Joyce Roncken, medewerker front office (museumshop)

Kunstuitleen

- Lilian Brandts, coördinator Kunstuitleen (tot 1 mei 2023)
- Pascale Lenting, coördinator Kunstuitleen (vanaf 1 maart 2023)
- Joep Heijnen, medewerker Kunstuitleen (MTB)
- Jeanne Blei, dependance beheerder Sittard-Geleen
- Mirjam Abraas, dependance beheerder Roermond
- Ellen van Wieringen, dependance beheerder Maastricht
- Mariëlle Hodzelmans, dependance beheerder Venlo
- Helga van Leipsig, dependance beheerder Venlo

Financiën & ICT

- Peter op den Kamp, Controller (vanaf 1 januari 2023)
- Gerda Bakker, medewerker financiën
- Pascale Lenting, medewerker financiën (tot 1 maart 2023)

Personeel & Organisatie

- Monique Gerets, medewerker personeel & organisatie

Facilitaire Zaken en beveiliging

- Guus Baade, coördinator facilitaire zaken en beveiliging
- Jeremy Pietersz, coördinator facilitaire zaken en beveiliging (vanaf 1 augustus 2023)

Stagiaires/erfgoedtalent

Tom Alink, Grace Bush, Sjors Coumans, Esther Delmee, Chris Haberland, Bo Kölgen, Lola Mesterom, Nick Peters, Marijne Steinbusch en Cerien Streefland.

Vrijwilligers

Pierre Ackermans, Erica Casius, Wilmien Coumans, Jeanne van Dijk, Hens Gardeneers, Miet Geebelen, Marie Louise Geenen, Nicole Groothuysen, Ine van Haaren-Dresens, Daphne Heltzel, Margot Hooft, Marij Leclercq, Marianne Meulman, Truce Oirbons, Simone Pekelharing, Anne Smits, Ingrid in 't Veld, Ernst Visser, Tess Vossen en Andre van der Zanden.

Museumgidsen en museumdocenten (freelancers)

Tom Alink, Cheyenne Bex, Houcine Boussabat, Ans van de Bund, Jennie Casu, Jolande God, Marijk Greweldinger, Carla Hendrix, Olivia van de Koppel, Monica Martens, Natascha Nijhuis, Nick Peters, Viviane Pinckaers, Annick van Pol, Marjo Smeets, Mieke Vanderputte, Sanne Vrijman en Andre van der Zanden.

YOUNG OFFICE

Luca van Bakel, Amaryllis Beckx, Mae Biesmans, Bente Brouwers, Gigi Dautzenberg, Haitam Haijbat, Lee Janssen, Daniël De Loo, Sterre van Loo, Nasim Gheisari, Yasmin Gheisari, Suadela de Heer, Cas van Kasteren, Robin Kuypers, Zara Meijers, Lieve Minten, Moos Peters, Lois van Rijt, Luka Sanders, Soshanna Santjes, Lonneke Stomphorst en Fera van de Wart.

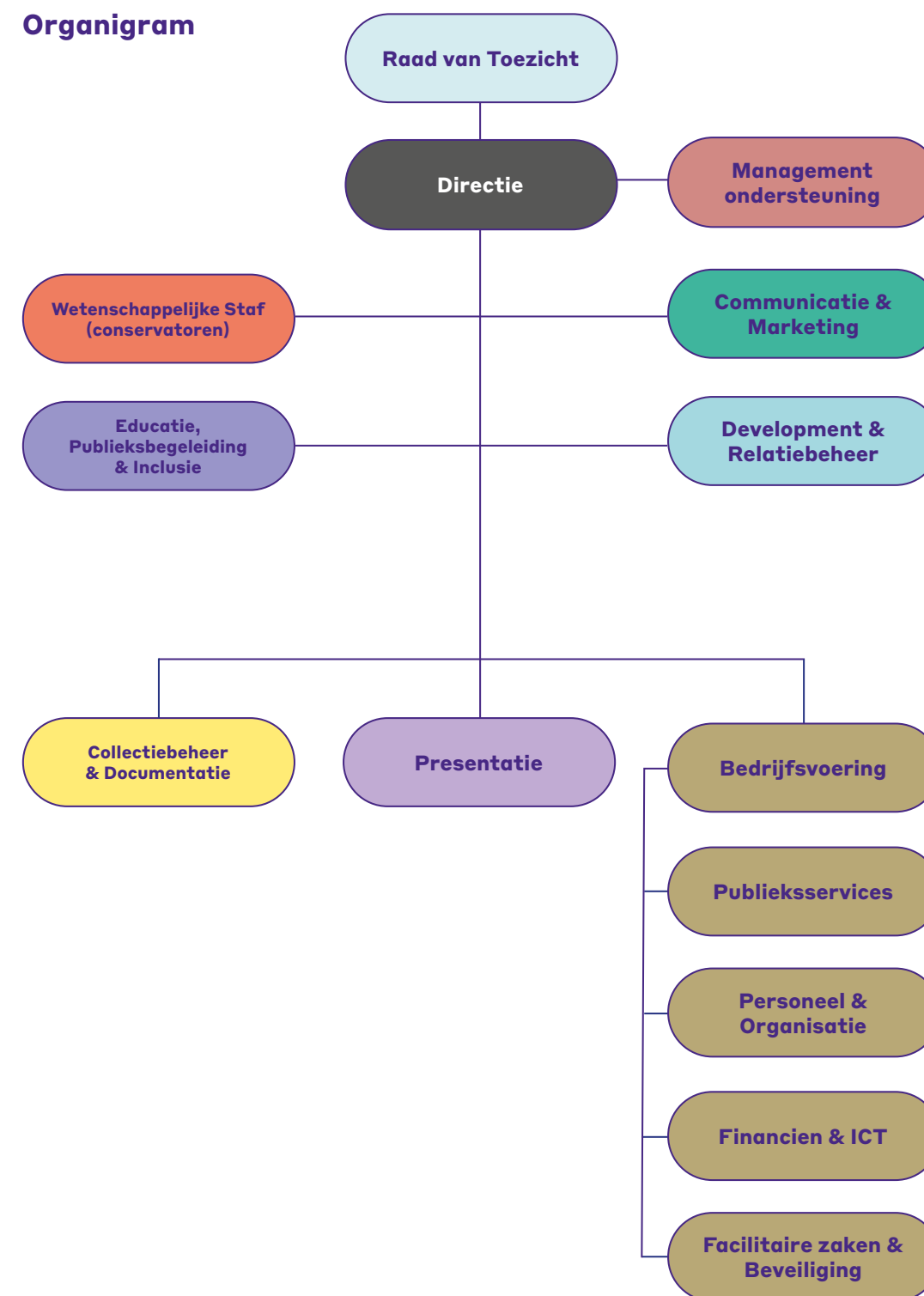
Medewerkersvertegenwoordiging

De medewerkersvertegenwoordiging (mvt) en de directie streven hetzelfde doel na: het creëren van een professionele, veilige en inclusieve werkomgeving. Medezeggenschap draagt hier in belangrijke mate aan bij doordat medewerkers serieus worden genomen en invloed kunnen uitoefenen op de organisatie. De mvt bestond in 2023 uit Solange Corstens, Denise Castermans en Francois Salden. Ze kwamen vier keer met de directie bijeen. Onderwerpen die aan de orde kwamen waren de acties voortkomend uit beleidsplan D&I, de aanpak rondom een groener Bonnefantten (duurzaamheid), het thuiswerkbeleid, ontwikkelingen in de organisatie, de sfeer als gevolg van de personeelwisselingen, het personeelshandboek, vacatures, werkdruk en de overstap van mvt naar OR. Ook sprak de mvt twee keer met de raad van toezicht.

Preventiemedewerker en BHV

Er zijn twee preventiemedewerkers; de medewerker Facilitaire Zaken en medewerker Personeel & Organisatie. Zij hebben hiertoe een gerichte opleiding gevolgd, die zij jaarlijks updaten en upgraden. Er zijn voldoende BHV'ers in de organisatie opgeleid en aanwezig. Jaarlijks volgen deze medewerkers een opfriscursus. Verder hebben de beveiligers van Intergarde allemaal een BHV-diploma.

Organigram

Gedragscode en vertrouwenspersoon

Alle medewerkers committeren zich aan de gedragscode van Bonnefanten waarin open, respectvol, professioneel, samen en integer de richtinggevende waarden zijn. Een positief en gezond werkklimaat en dito werkomgeving, waarin iedereen zich veilig en gesteund voelt, zijn van belang voor iedereen om het werk goed te kunnen doen. Er zijn duidelijke richtlijnen bij ongewenst gedrag (seksuele intimidatie, agressie en geweld, pesten en discriminatie). We hebben een externe vertrouwenspersoon, die opvang en begeleiding biedt aan medewerkers die te maken hebben met ongewenst gedrag, zoals bedoeld in de Arbowet, die de belangen behartigt van diegene die melding doet over ongewenst gedrag. In 2023 zijn er geen meldingen gedaan bij de vertrouwenspersoon.

Diversiteit en Inclusie**Iedereen welkom!**

We willen dat elke bezoeker, kunstenaar, partner, medewerker zich welkom, veilig en geaccepteerd voelt in het Bonnefanten. We zijn graag een afspiegeling van de maatschappij. In onze collectie, onze programmering, personeelsbeleid en publieksbenadering. Niet voor niets waren we een van de initiatiefnemers van Musea Bekennen Kleur en ondertekenden we als een van de eersten de charter Diversiteit! Samenwerken, leren van elkaar en elkaar scherp houden op dit belangrijke onderwerp is de sleutel. Daarom hebben we een helder beleidsplan dat door alle collega's gedragen wordt. Het daaruit voortvloeiende actieplan werken we voortdurend bij. Een interne werkgroep met vertegenwoordigers uit de verschillende teams signaleert, adviseert, spreekt aan en monitort. Zo zorgen we ervoor dat D&I top-of-mind is en blijft. Hieronder een kort verslag van de acties in 2023.

Onderzoek naar D&I in de programmering en de collectie

Dankzij de Coronaregeling Medewerkers Collectiebeleid Erfgoedtalent van het Mondriaan Fonds kon het Bonnefanten tussen maart 2022 en juli 2023 een erfgoedtalent aanstellen. Hij deed onderzoek naar Diversiteit & Inclusie in de programmering en collectie van het museum tussen 2011 en 2021. Conclusie was dat er de laatste jaren belangrijke stappen zijn gezet in het diverser maken van de programmering en de collectie, maar er is nog steeds veel te bereiken op dit gebied. Statistisch gezien is er bijvoorbeeld nog steeds sprake van een dominantie van Witte, mannelijke makers. Wij zullen de komende periode ons beleid verder aanscherpen om deze disbalans zoveel mogelijk te corrigeren.

Training voor gidsen

We organiseerden een deskundigheidsbevorderings bijeenkomst voor onze gidsen. Doel was meer leren over D&I om weerbaarder te zijn bij vragen van bezoekers die discussie (kunnen) opleveren. De cases werden door de gidsen zelf aangeleverd. Zoals de reactie van een bezoeker tijdens een rondleiding in de tentoonstelling van Patricia Kaersenhout: "Gekoloniseerde mensen mogen dankbaar zijn voor de beschaving die we brachten. Sommige Zwarte mensen speelden trouwens zelf een negatieve rol in de slavenhandel." Het gesprek en de begeleiding van Wim Peumans leverden de handvatten hoe met dit soort afschuwelijke opmerkingen om te gaan.

White Balls on Walls in Maastricht

Op initiatief van de werkgroep D&I haalden we de confronterende documentaire *White Balls on Walls* naar Cinema Lumière in Maastricht. Zo'n 150 bezoekers, waaronder 30 collega's, konden zien hoe het Stedelijk Amsterdam worstelt met diversiteit & inclusie. Het nagesprek onder leiding van OSCAM-directeur Marian Duff, met Rein Wolfs en Charl Landvreugd van het Stedelijk Museum en Bonnefanten directeur Stijn Huijts gaf inzicht en reflectie. Diverser en inclusiever

worden gaat met horten en stoten, zo blijkt.

Charter diversiteit SER

SER heeft ons beleidsplan diversiteit en inclusie weer tegen het licht gehouden. Het plan van aanpak heeft daardoor weer een update gekregen. Eind 2024 hopen we weer heel wat stappen gemaakt te hebben op de D&I-ladder.

Problematische titels in de collectie aangepakt

Er is een protocol opgesteld voor 'problematische' titels van werken in onze collectie. *Words Matter* is daarbij een leidraad. We stellen 'problematische' titels vast, we maken een keuze van het soort aanpassing, we bespreken de aanpassing met betrokkenen en zorgen dat de aanpassing wordt doorgevoerd. Het gebruiken van de nieuwe titels is ook een voorwaarde bij Bruikleenaanvragen. Er zijn inmiddels zo'n tiental 'problematische' titels gevonden. Daar is meteen werk van gemaakt.

Onderzoek inclusieve communicatie

We hebben de experts van Studio Samen gevraagd om een duurzaam fundament te leggen voor inclusieve communicatie in Bonnefanten. In oktober spraken zij daarvoor met een flinke dwarsdoorsnede van onze organisatie. Ook deden ze empirisch onderzoek door zelf een grote ronde te maken door het museum. De bevindingen over fysieke toegankelijkheid, routing, toegankelijkheid van informatie, inclusie in ons taalgebruik en interactiemogelijkheden werden eind 2023 met ons gedeeld. Conclusie: veel gaat al goed, en er is veel potentie, maar ook nog voldoende uitdagingen. Daar maken we in 2024 dan ook met veel liefde werk van.

Aanpassingen in het museum

Ook hebben we weer fysieke aanpassingen gedaan. Denk aan een extra spiegel en beugel in de lift, bestickering op de voordeur, vernieuwing van de wegwijzers rondom het museum, de aanschaf van twee nieuwe rolstoelen en een rollator.

Gebarentaaltour

Sinds 2023 biedt het museum een gratis videotour in Nederlandse Gebarentaal, speciaal ontwikkeld voor doven en slechthorenden samen met Stichting IN gebaren. De tour omvat 10 werken uit de vaste collectie en is eenvoudig en gratis te bekijken op een eigen smartphone of tablet.

Governance Code Cultuur

De raad van toezicht en de directie volgen de beginselen van deugdelijk bestuur en best practice- bepalingen zoals omschreven in de acht principes van de Governance Code Cultuur.

Rolbewust, onafhankelijk en integer

Het museum is maatschappelijk bewust, transparant over zijn bijdrage aan de maatschappij, keuzes en de financiële gezondheid. Directieleden (het bestuur) en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Ze vermijden elke vorm van belangenverstrengeling, zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge taakverdeling, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.

Zorgvuldig besturen

Zowel raad van toezicht als de directie werken volgens een helder reglement. Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie. Uiteraard gaat het bestuur zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en middelen van de organisatie.

Goed toezicht uitoefenen

De raad van toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit. De raad is breed en divers samengesteld met achtergronden in openbaar bestuur, financiën, accounting, communicatie en kunst & cultuur. De leden vormen samen een goede afspiegeling van de maatschappij. Vacatures worden openbaar gemaakt.

De raad van toezicht en directie vergaderen minimaal vier keer per jaar en twee keer per jaar met de mvt. Zowel raad van toezicht als directie verantwoorden zich door middel van het openbare jaarverslag dat ook op de website wordt gepubliceerd. Hierin staan o.a. ook nevenfuncties vermeld. De raad van toezicht evalueert één keer per jaar.

De raad van toezicht stelt de bezoldiging van de directie zorgvuldig vast (conform WNT) en is hier open over. De leden van de raad van toezicht ontvangen voor de uitoefening van hun functie geen bezoldiging, wel worden reis-, verblijfs- en eventuele studiekosten vergoed.

Fair Practice Code

We onderschrijven de kernwaarden van de Fair Practice Code - duurzaamheid, solidariteit, transparantie, diversiteit en vertrouwen. We zorgen voor eerlijke, goede en inspirerende arbeidsomstandigheden, marktconforme vergoedingen en voldoende ontwikkelperspectief. We houden oog voor werkdruk, stimuleren zelfontplooiing en ontspanning, delen kennis. We zijn blij met onze enthousiaste en loyale medewerkers die volgens medewerkerstevredenheidsonderzoek uitermate trots zijn op hun werk en het museum. We belonen ze volgens de CAO-provincie. Met stagiaires en vrijwilligers sluiten we contracten af. Ook leveranciers en ZZP'ers als vormgevers, inrichters, curatoren, schrijvers etc. betalen we marktconform en dus fair. Er wordt gewerkt met een externe vertrouwenspersoon.

Voor kunstenaars zijn we een belangrijke en geliefde presentatieplek. Het belang van de kunstenaar staat in ons museum altijd voorop. Nog voor de landelijke introductie ervan, vormden de doelen en uitgangspunten van de Fair Practice Code al een belangrijke basis voor de samenwerking met kunstenaars in Bonnefanten. Als kunstenaarsmuseum hebben we dan ook vanzelfsprekend in het voorjaar van 2017 als een van de eerste Nederlandse musea de richtlijn kunstenaarshonoraria onderschreven.

We vinden dat zij een goede vergoeding moeten krijgen en helpen hen in de ontwikkeling van hun praktijk. Daarom houden we ons aan de richtlijn kunstenaarshonorarium, de richtlijn functie- en loonbouw presentatie-instellingen voor beeldende kunst en aan de afspraken in het kader van auteursrechtvergoedingen.

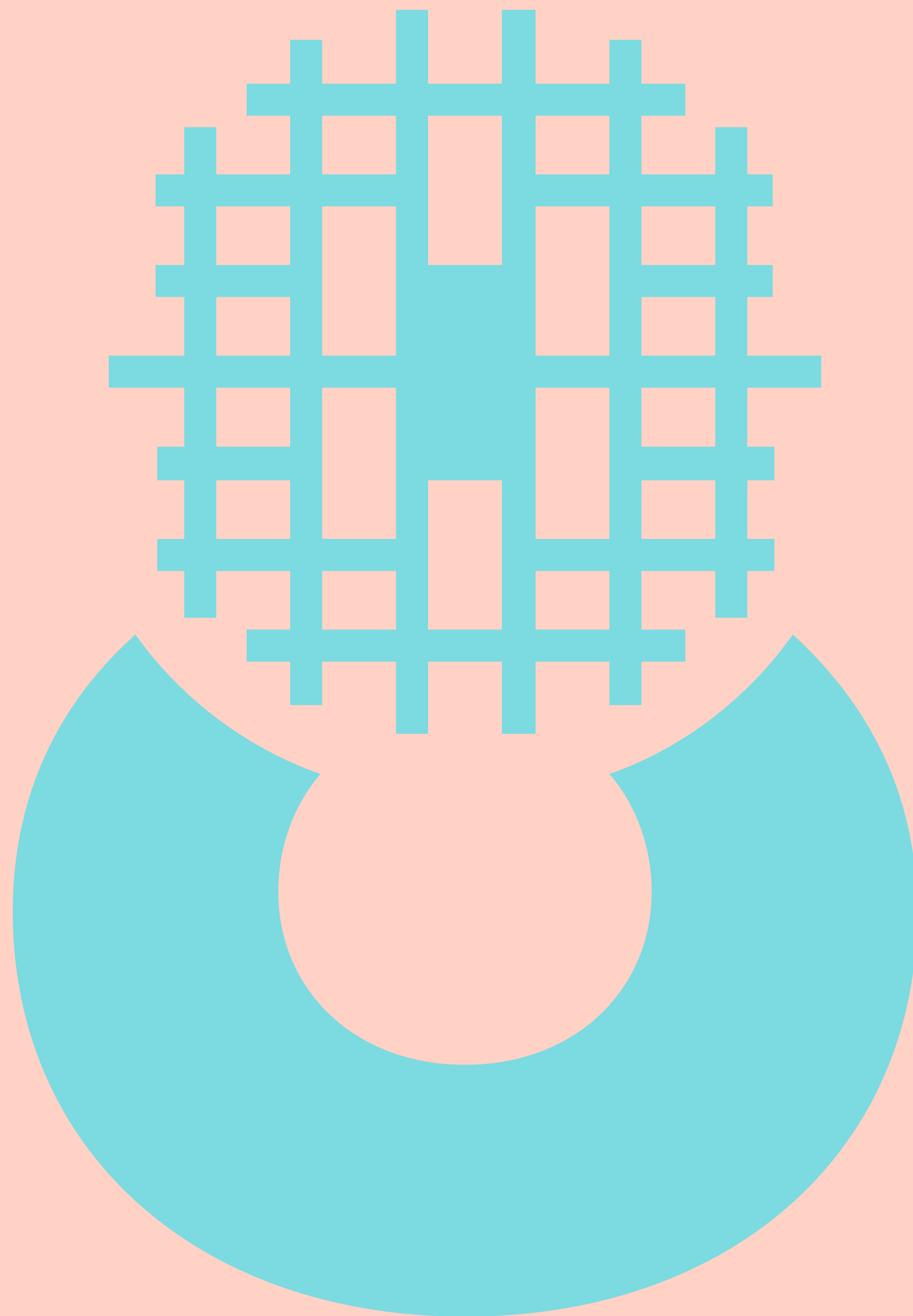
De Ethische Code voor Musea

Uiteraard handelen we volgens de Ethische Code voor Musea. We zijn immers verantwoordelijk voor het behoud, beheer en de presentatie van het culturele erfgoed van het museum. Ook dragen we zorg voor voldoende financiering om onze doelen uit te voeren en om erfgoed op verantwoorde wijze te beschermen en ontsluiten. We zijn verantwoordelijk voor de verwerving van de collectie en het onderzoek ernaar, om dit vervolgens wereldkundig te maken. Onze collectie is afdoende gedocumenteerd en beschermd, en is toegankelijk voor derden via digitale middelen. Ten behoeve van afstoting van kunstwerken en/of 'ontzamelen', volgen we alle regels en procedures die daartoe in het leven zijn geroepen. De herkomst van werken wordt onderzocht en gerespecteerd. Acties die hieruit volgen worden, met inachtneming van wet- en regelgeving, uitgevoerd. We zorgen voor ontsluiting van de collectie én educatieve programma's, inclusief het betrekken van het publiek hierbij. De door het museum geïnitieerde activiteiten, van fondsenwerving tot educatie en participatie, druisen niet in tegen de functies, plichten en doelstelling van het museum. Wij houden ons aan bepalingen van internationale, regionale, nationale of lokale wetgeving en verdragen. Er is oog voor het gedrag van het publiek en het veilig houden van de collectie en de afzonderlijke werken. We hebben een calamiteitenplan en gaan serieus om met risicoanalyse en -management. Bovenaan staat het veilig houden en ontwikkelen van de collectie voor nu en toekomstige generaties.

Bonnefanten Free Friday 2023.
Foto Manor Lux

Balans ná voorstel bestemming resultaat (x € 1.000)

Jaarverslag 2023

Activa	31.12.2023		31.12.2022	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		87		-
Materiële vaste activa				
Inrichting	558		512	
Inventaris	207		209	
Automatisering	63		63	
Activa in uitvoering	-		52	
		828		836
Vlottende activa				
Vorraden		69		48
Vorderingen				
Debiteuren	224		231	
Belastingen en premies	234		176	
Overlopende activa	935		503	
		1.393		910
Liquide middelen		1.990		2.669
Totaal activa		4.367		4.463

Passiva	31.12.2023		31.12.2022	
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
Stichtingskapitaal	-		-	
Bestemmingsfondsen	50		-	
Bestemmingsreserves	1.103		1.103	
Algemene reserve	410		410	
Provinciale egalisatiereserve	25		-	
		1.588		1.513
Voorzieningen				
Voorziening groot onderhoud	695		649	
Personele voorzieningen	83		160	
		778		809
Kortlopende schulden				
Kooptegoeden abonnees	722		756	
Vooruitontvangen subsidies	385		600	
Schulden aan leveranciers	374		259	
Belastingen en premies	144		136	
Pensioenpremies	41		41	
Overlopende passiva	335		349	
		2.001		2.141
Totaal passiva		4.367		4.463

Categoriale staat van baten en lasten 2023 (x € 1.000)

Jaarverslag 2023

	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022		Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
	€	€	€		€	€	€
Baten				Lasten			
<i>Directe opbrengsten</i>				Salarislasten	3.894	3.674	3.731
Publieksinkomsten	907	735	615	Afschrijvingen	241	234	218
Sponsorinkomsten	-	60	65	Huur	1.206	1.207	1.209
Overige inkomsten	378	306	281	Aankopen	625	550	564
				Inkoopwaarde geleverde producten	289	200	180
	1.285	1.101	961	Overige lasten	3.591	3.300	2.831
<i>Indirecte opbrengsten</i>	793	776	773		9.846	9.165	8.733
				Financiële lasten	-15	10	20
Totaal opbrengsten	2.078	1.877	1.734	Totaal lasten	9.831	9.175	8.753
Structurele subsidie Provincie Limburg	6.541	6.232	6.118	Exploitatieresultaat vóór bestemming	75	-	153
Meerjarige subsidie Ministerie OC&W	407	291	181				
Structurele subsidie gemeente	18	18	21	<i>Bestemming exploitatieresultaat:</i>			
Overige (niet structurele) subsidies/bijdragen	862	757	852	Fonds aankopen	50	-	-
				Algemene reserve	-	-	153
Totaal subsidies/bijdragen	7.828	7.298	7.172	Provinciale egalisatiereserve	25	-	-
Totaal baten	9.906	9.175	8.906		75	-	153

WNT-verantwoording 2023 Stichting Provinciaal Museum Limburg (Het Bonnefanten Museum)

De WNT is van toepassing op Stichting Provinciaal Museum Limburg. Het voor Stichting Provinciaal Museum Limburg toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000. Dit geldt voor topfunctionarissen.

In het kader van de WNT zijn de volgende topfunctionarissen voor de stichting geïdentificeerd.

- De algemeen / artistiek directeur;
- De adjunct-directeur / directeur bedrijfsvoering;
- De leden van de raad van toezicht.

Bezoldiging topfunctionarissen

Voor het jaar 2023 is de algemene bezoldigingsnorm voor topfunctionarissen vastgesteld op € 223.000 naar rato van de duur en omvang van het dienstverband. Dit bedrag is inclusief belaste onkostenvergoedingen en de pensioenbijdrage werkgever. Voor de voorzitter van de Raad van Toezicht geldt een bezoldigingsmaximum van € 33.450 (15%) en voor de overige leden van de Raad van Toezicht een bezoldigingsmaximum van € 22.300 (10%).

De bezoldiging van de leidinggevende topfunctionarissen is in de navolgende tabel weergegeven.

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	A.J. Huijts	J.M.L. van Sebillen
Functiegegevens		
Aanvang en einde functievervulling 2023	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	156.547	131.101
Beloningen betaalbaar op termijn	22.912	21.587
Subtotaal	179.459	152.688
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t	N.v.t
Bezoldiging	179.459	152.688
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		
	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		
	N.v.t	N.v.t

Gegevens 2022			
bedragen x € 1	A.J. Huijts	J.M.L. van Sebillen	E.A. van der Plas
Functiegegevens			
Aanvang en einde functievervulling 2022	1/1 - 31/12	1/8 - 31/12	1/1 - 31/3
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	149.076	49.672	35.118
Beloningen betaalbaar op termijn	23.035	8.877	5.404
Subtotaal	172.111	58.549	40.522
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	90.000	54.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Bezoldiging	172.111	58.549	40.522
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan			
	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling			
	N.v.t	N.v.t	N.v.t

Bonnefanten Free Friday 2023.
Foto Manor Lux

Analyse realisatie ten opzichte van begroting

Hieronder lichten we de afwijkende posten toe.

Directe opbrengsten

Door hogere bezoekersaantallen zijn de opbrengsten voor entreegelden €132.500 hoger dan begroot. Ook de opbrengsten voor rondleidingen en educatieve projecten zijn hoger, hetgeen samenhangt met de aankoop van jaarpassen door Zuyd Hogeschool. De begrote sponsorinkomsten bleken daarentegen optimistisch en bleven achter. De hogere bezoekersaantallen leidden tot meer aankopen in de shop en de aankoop van Museumkaarten.

Indirecte opbrengsten

De opbrengsten uit verhuur van overige accommodatie overstegen de verwachtingen. Enkele nieuwjaarsborrels en andere bijeenkomsten zorgden voor een verdubbeling van de begrote omzet. Bij de Kunstuitleen zagen we een lichte daling in aantal leden en de daarmee samenhangende opbrengsten. Voor 2024 staat de livegang van een volledig nieuwe website op de planning, die de Kunstuitleen toegankelijker en aantrekkelijker moet maken.

Meerjarige subsidies Provincie Limburg en OC&W

In het boekjaar hebben wij ruim €337.000 extra exploitatiesubsidie mogen ontvangen van de Provincie Limburg als tegemoetkoming in de exorbitante energierekening. Dit bedrag was niet begroot. Daarnaast hebben we zo'n €406.000 aan OC&W-subsidie toegerekend aan 2023. Bij de begroting was aangenomen dat BIS-gelden uit het verleden niet doorgeschoven konden worden naar andere jaren. Dit bleek echter wel het geval.

Overige niet structurele subsidies en bijdragen

De overige niet structurele subsidies en bijdragen vallen met €863.000 14% hoger uit dan de begrote €757.000. Deels wordt dit veroorzaakt door een incidentele subsidie van

de Gemeente Maastricht. In het boekjaar is €20.000 vrijgevallen voor de ontwerpkosten van de aanlichting van het gebouw. We mochten €47.000 ontvangen van de opgeheven Vereniging van Vrienden van Bonnefanten. Het opschonen van vervallen kooptegoeden van de Kunstuitleen leidde tot een opbrengstenpost van ruim €26.000. Op 1 maart j.l. werden wij verrast met een extra bijdrage van €50.000 van de VriendenLoterij over 2023. Aangezien dit bedrag niet besteed is in 2023, hebben wij dit toegevoegd aan het Bestemmingsfonds Aankopen.

Salarislasten

De totale salarislasten vallen ruim €220.000 hoger uit dan begroot. Door krapte op de arbeidsmarkt lukte het niet om vacatures tijdig in te vullen. Er is veelvuldig gebruik gemaakt van externe inhuur. Vanaf het vierde kwartaal zijn de meeste vacatures ingevuld en draaien we weer op volle sterkte.

Aankopen

De gerealiseerde aankopen zijn €75.000 hoger dan begroot. Echter, er was een schenking van €47.000 bij de opheffing van de Vereniging van Vrienden van Bonnefanten én door de lager uitvallende kosten voor tijdelijke presentaties kon het geoormerkte bedrag van de VriendenLoterij toch aangewend worden voor Kunstaankopen.

Inkoopwaarde geleverde goederen

De hogere omzet van de museumshop laat ook een hogere inkoopwaarde van bijna €175.000 voor shopartikelen zien. Er is voor ruim €94.000 aan Museumkaarten ingekocht. Op die laatste wordt een minimale marge behaald. Terwijl op shopartikelen zo'n 37% brutomarge wordt gerealiseerd. Verder heeft er in 2023 een grondige inventarisatie en bijbehorende voorraadanalyse plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een mutatie voorraad incurante goederen van €19.000.

Overige lasten

Huisvestingskosten

Het merendeel van de exploitatiekosten is redelijk in lijn met de begrote kosten. Een uitschieter is de post huisvestingskosten, die met €1.165.000 de begrote kosten met €445.000 overstijgen. Dit is te wijten aan de exorbitante energierekening die met bijna €832.000 alle verwachtingen oversteeg. Het tarief van elektriciteit verdrievoudigde. Het warmtetarief verdubbelde. Het contract van Bonnefanten voor elektriciteit is afgesloten door de Provincie Limburg. Voor stadsverwarming is er geen alternatief. We moeten helaas voldoen aan strenge museale klimaateisen, hetgeen weinig ruimte biedt voor ingrepen.

Publiekskosten

Voor tijdelijke presentaties vielen de kosten lager uit. Enerzijds is er een scherp inkoopbeleid gevoerd, anderzijds zijn enkele meevallers gerealiseerd door o.a. gewijzigde retourtransporten.

WNT-verantwoording

De bruto bezoldiging van de topfunctionarissen van het Bonnefanten is lager dan het algemene normbedrag van €223.000 volgens de Wet Normering Topinkomen. De bezoldiging van de algemeen en artistiek directeur bedroeg €179.459 en de directeur bedrijfsvoering €152.688. De leden van de raad van toezicht zijn onbezoldigd.

Eigen vermogen en reserves

Na toevoeging van het exploitatieresultaat over 2023 ad €74.984 positief, bedraagt het totale eigen vermogen €1.587.680 positief. Het totale eigen vermogen bestaat uit het stichtingskapitaal ad €45, een bestemmingsfonds ad €50.000, bestemmingsreserves ad €1.102.553, een algemene reserve ad €410.098 en een Provinciale egaliseringsreserve ad €24.984.

Solvabiliteit en current ratio

De verhouding van het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (solvabiliteitsratio) is ultimo 2023 gestegen naar 0,36 ten opzichte van 0,34 ultimo 2022 en ligt hiermee ruim boven het gewenste niveau van 0,25. Dit geeft zekerheid dat het Bonnefanten aan haar totale verplichtingen kan blijven voldoen. Ook de current ratio is ultimo 2023 gestegen naar 1,72 ten opzichte van 1,69 ultimo 2022. Vuistregel bij de current ratio is dat deze minstens 1 moet bedragen. Hiermee is het Bonnefanten ook voldoende in staat om aan haar kortetermijnverplichtingen te voldoen.

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening 2023

De directie van Stichting Provinciaal Museum Limburg (Het Bonnefanten) heeft de voorliggende jaarrekening opgemaakt 27 maart 2024. De raad van toezicht heeft kennisgenomen van de voorliggende jaarrekening. De formele goedkeuring heeft op 27 maart 2024 plaatsgevonden.

Algemene uitgangspunten

Een goede beheersing van risico's en benutting van kansen zijn cruciaal voor het realiseren van onze strategie en doelen. Risicobeheersing vormt een integraal onderdeel van onze dagelijkse bedrijfsvoering. Kansen en bedreigingen moeten tijdig worden geïdentificeerd en beheerst binnen onze 'risk appetite'. Wij hanteren het beleid dat de continuïteit van de bedrijfsvoering moet worden gewaarborgd met een gezonde balans tussen risico en rendement. Voor de operationele risico's wordt een beperkte risicoacceptatie gehanteerd. Als het gaat om financiële risico's moet een stabiel financieel beleid met minimale en beheersbare risico's het uitgangspunt zijn. Op het gebied van compliance met wet- en regelgeving hanteren wij een zero-tolerance-beleid.

Beheersingskaders

De externe wet- en regelgeving is kaderstellend voor het Bonnefanten. Wij maken indien nodig gebruik van externe specialisten om de wet- en regelgeving op te volgen en tijdig op veranderingen te kunnen anticiperen. Daarnaast hanteren wij interne richtlijnen zoals opgenomen in onze gedragscode, het personeelshandboek, het calamiteitenplan en het Toegangsprotocol. We leven de ICOM-code of Ethics for museums, de Governance Cultuur code, de Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code na. Gezamenlijk vormen deze richtlijnen de beheersingskaders waarbinnen wij onze doelen willen verwezenlijken. De actuele set van kaders wordt blijvend beschikbaar gesteld voor al onze medewerkers. Bij indiensttreding worden de kaders aangeboden aan nieuwe medewerkers, ook gelden deze codes samen met de huisregels voor freelancers, vrijwilligers en stagiaires.

Stuurmechanismen

Om de doelen binnen de beheersingskaders te realiseren, zijn stuurmechanismen nodig. Zo is er een financiële plannings- en control cyclus (o.a. de kwartaal managementrapportage

inclusief ontwikkeling verzuimpercentages en bezoekersaantallen) in de organisatie aanwezig. De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn intern bekend en worden jaarlijks middels de jaarrekening inzichtelijk gemaakt.

Aansturing, toezicht en monitoring

De directie is verantwoordelijk voor het goed functioneren van (de kaders van) risicobeheersing en -controle. Deze verantwoordelijkheid is deels gedelegeerd aan de hoofden en de controller in de organisatie. De directie rapporteert en legt verantwoording af aan de raad van toezicht over risicobeheersing en -controle. Aan de hand van evaluaties door externe audit kunnen verbeterpunten worden geconstateerd. Op deze punten worden verbeteringen geïmplementeerd en vervolgens opnieuw getoetst. Door middel van dit proces van jaarlijkse evaluatie blijft het Bonnefanten de risico's beheersen in een continu veranderende omgeving.

Afhankelijkheid van overheidssubsidies

Bonnefanten ontvangt substantieel subsidie van de Provincie Limburg en het ministerie van OCW. Aanpassing van de subsidiewetgeving kan een negatief effect hebben op de exploitatie van het museum. Door andere opbrengsten te realiseren (zoals onze directe opbrengsten, sponsorgelden, fondsen) verminderen wij de afhankelijkheid van overheidssubsidies. Vanuit de directie zetten we dan ook extra in op development en relatiebeheer. Zodra de begroting het toelaat is versterking op dit vlak wenselijk.

Calamiteiten

Er is een actueel calamiteitenplan (lang en kort). Aandachtspunt is dat alle medewerkers de inhoud moeten kennen én ook toepassen. Nu gebeurt dat via Personeelszaken. Het calamiteitenplan wordt jaarlijks bekeken en krijgt een update wanneer nodig.

Vertrouwenspersoon

Bonnefanten werkt met een externe vertrouwenspersoon. Er zijn heldere richtlijnen voor de aanpak van grensoverschrijdend gedrag of misstanden.

Preventiemedewerker en BHV

Er zijn twee preventiemedewerkers; de medewerker Facilitaire Zaken en medewerker Personeel & Organisatie. Zij hebben hiertoe een gerichte opleiding gevolgd, die zij jaarlijks updaten en upgraden. Er zijn voldoende BHV'ers in de organisatie opgeleid en aanwezig. Jaarlijks volgen deze medewerkers een opfriscursus. Verder hebben de beveiligers van Intergarde allemaal een BHV-diploma.

Directie

Stijn Huijts, algemeen en artistiek directeur

- Lid raad van toezicht Muziekgieterij Maastricht
- Voorzitter bestuur Stichting Behoud Moderne Kunst (tot 1 juni 2023)
- Voorzitter raad van commissarissen Parkstad Limburg Theaters N.V.
- Lid raad van toezicht Kunstinstituut Melly Rotterdam (tot 1 september 2023)
- Bestuurslid ABN AMRO Art & Heritage Foundation

Peggy van Sebillen, directeur bedrijfsvoering / adjunct-directeur

- Voorzitter Stichting Museumnacht Maastricht
- Voorzitter Stichting Zuidervrienden
- Secretaris Stichting Cultura Mosae
- Voorzitter Rotary Maastricht (t/m 29 juni 2023)

Raad van toezicht

Petra Stienen, zelfstandig adviseur, auteur, leiderschapcoach, lid D66-fractie Eerste kamer (parttime functie, tot juni 2023)

- Huurderscommissaris Wonen Limburg
- Lid raad van toezicht Stichting Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
- Lid raad van toezicht Stichting Bedreigde Talen
- Lid bestuur Culturele Humanitaire organisatie Action for Hope

Lieve Schouterden, interim-directeur Gemeente Heerlen / Lid Directieraad Gemeente Eindhoven

- Directeur van Touch for Talent B.V.
- Voorzitter Rekenkamer Maastricht
- Lid raad van advies Stichting Topvrouwen Limburg

Kitty Zijlmans, Emeritus Hoogleraar Hedendaagse kunstgeschiedenis en Theorie / Wereld Kunstwetenschappen, Leiden University Centre for the Arts in Society.

- Lid raad van toezicht BAK, Basis voor Actuele Kunst Utrecht
- Voorzitter Hulsewé-Wazniewski Stichting
- Voorzitter stadscuratorium Lucas van Leyden Fonds
- Lid Commissie Collectie Nederland Raad voor Cultuur

Britte Sloothak, Collectie conservator en doctoraal onderzoeker TU/e Kunstcollectie / Curatorial Research Collective (CRC) Technische Universiteit Eindhoven

- Adviseur meerjarige subsidies commissie erfgoed Amsterdam Fonds voor de Kunst (AFK)
- Universitair docent Centre for the Arts in Society Universiteit Leiden (LUCAS)

Sem Wigman, directeur Mockus

- Geen nevenactiviteiten

Bastiaan Klomp, algemeen directeur Thermae 2000

- Voorzitter & President van Stadscarnavalsvereniging De Tempeleers
- Voorzitter Match Maastricht (gelieerd aan Maastricht University, verbindt stad & student)
- Lid bestuur Vereniging Nederlandse Sauna en Wellness Bedrijven
- Lid bestuur Stichting Steunfonds Tempeleers
- Lid bestuur Stichting De 5-Köp
- Lid Stuurgroep Foodlab Limburg

Mevrouw M. Duff, directeur OSCAM

- Coalitie member 3Package Deal (fashion) Amsterdams Fonds voor de Kunst
- Fellow Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
- Voorzitter Adviesraad Fashion For Good museum
- Commissie lid Amsterdams 4 en 5 Mei Comité

De Stichting Collectie Bonnefantenmuseum is op 10 september 2007 statutair opgericht in Maastricht. Het bestuur wordt gevormd door drie leden van de raad van toezicht (onder wie de voorzitter van de raad van toezicht) en de directie van de Stichting Provinciaal Museum Limburg (Het Bonnefantenmuseum).

Doel van de stichting

Het doel van de Stichting Collectie Bonnefantenmuseum is het in stand houden en uitbreiden van de collectie ter ondersteuning van de belangen van het Bonnefanten. Daarnaast het verrichten van alle verdere handelingen, die met vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn. De stichting probeert deze doelen te bereiken door het verwerven van kunstwerken, die naar het oordeel van de directie van het museum in het verzamelbeleid van het museum passen, teneinde deze aan het museum ter beschikking te stellen voor exposities, onderzoek en publicaties. Door het werven van subsidies, sponsorgelden, andere bijdragen en het werven van donateurs en begunstigers, alles voor zover daardoor verworven gelden ten doel hebben het in stand houden en uitbreiden van de collectie, alsmede al hetgeen met het voorgaande rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord. De in een jaar aangekochte kunstwerken worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van de exploitatie verantwoord. Het eigendom wordt overgedragen aan de Stichting Collectie Bonnefantenmuseum. De Stichting Collectie Bonnefantenmuseum stelt jaarlijks een jaarrekening op.

Het bestuur van de stichting vergaderde één maal in 2023 en stelde de jaarrekening op 27 maart 2024 vast. De beheervergoeding €477.750 hetgeen gelijk is aan de beheerkosten. Het exploitatieresultaat bedraagt €0. Ook de balansposten bleven ongewijzigd. Het balanstotaal bedraagt ultimo 2023 €0.

Zaaloverzicht *Kunst op drift*, 2023.
Foto Peter Cox

Tentoonstelling *A Room of One's Own*,
2023. Foto Manor Lux

provincie limburg
gesubsidieerd door de Provincie Limburg

VRIENDENLOTERIJ

FONDS 21

